

Torsdagen den 9 maj

Kl. 12.00–16.18

§ 1 Anmälan om fördröjt svar på interpellation

Följande skrivelse hade kommit in:

Interpellation 2018/19:221

Till riksdagen

Interpellation 2018/19:221 Föräldrastödsprogram

av Johan Hultberg (M)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 11 juni 2019.

Skälet till dröjsmålet är andra inbokade engagemang för Sr Hallengren.

Stockholm den 7 maj 2019

Socialdepartementet

Lena Hallengren (S)

Enligt uppdrag

Marianne Jenryd

Expeditionschef

§ 2 Anmälan om faktapromemoria

Tredje vice talmannen anmälde att följande faktapromemoria om förslag från Europeiska kommissionen hade kommit in och överlämnats till utskott:

2018/19:FPM46 Meddelande om att ytterligare stärka rättsstatsprincipen inom EU *COM(2019) 163* till konstitutionsutskottet

§ 3 Säkerhet vid geologisk lagring av koldioxid

Miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2018/19:MJU14
Säkerhet vid geologisk lagring av koldioxid (prop. 2018/19:64)
föredrogs.

Tredje vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under § 9.)

Anf. 1 MARIE-LOUISE HÄNEL SANDSTRÖM (M):

Fru talman! Jag står förstås bakom alla Moderaternas reservationer, men för tids vinnande yrkar jag bifall endast till reservation 9 under punkt 4, som handlar om resurstilldelning.

Sverige är ett fantastiskt land, där utbildningen är kostnadsfri. Det finns många möjligheter att läsa de mest varierade utbildningar på Sveriges olika lärosäten. Det finns 15 statliga universitet, 16 statliga högskolor och 5 konstnärliga högskolor. Det finns även 14 enskilda utbildningsanordnare. I Sverige finns det 400 000 studenter på våra lärosäten och 75 500 anställda, alltså en ansevärd mängd studenter och personal. Det finns alltifrån kortare vidareutbildningsprogram till långa yrkesexamensprogram.

Regeringen skriver i forskningspropositionen för 2016 att ambitionen är att Sverige ska vara en av de allra främsta kunskapsnationerna i världen. Man påpekar vikten av att utbildningen har ett högt mått av det som är bra för forskning, högre utbildning och samhällsbyggnad och att vi ska stärka hela samhällsbygget med våra utbildningar. Det finns alltså höga förväntningar på våra utbildningar.

Fru talman! En mycket viktig fråga är resurstilldelningen. I april 2017 tillsattes Styr- och resursutredningen, som förkortas Strut. I februari 2019 överlämnades ett betänkande som nu är ute på remiss. I slutet av juni ska man komma tillbaka med remissvaren.

Från Moderaternas sida anser vi att högskolornas resurstilldelningssystem i högre grad ska premiera akademisk kvalitet och genomströmning med examen på högskolan och ha med kopplingen till etablering på arbetsmarknaden. Vi tycker också att resurstilldelningssystemet i större utsträckning ska utgå från kvalitet snarare än kvantitet.

Hur ser det då ut på våra olika lärosäten? När jag säger ”lärosäten” menar jag både högskolor och universitet. Antalet studenter ökar. Genomströmningen ökar, men tyvärr är det väldigt många som hoppar av sina program. Under föregående läsår var det på de längre programmen tre fjärdedelar som blev kvar till kommande läsår. Det kan variera från 60 till 100 procent hur många som finns kvar på programmen. Lägst nivå är det på program som har tvåårig högskoleexamen, följt av ämnesläroprogrammet. Högst nivå, med upp till 96 procent som blir kvar, är det på psykoterapeutprogrammet och läkarprogrammet.

Fru talman! Man ser också att män hoppar av sin utbildning i större utsträckning än vad kvinnor gör, framför allt när de går på kvinnodominerade utbildningar som till exempel förskolläro- eller sjuksköterskeutbildning. Social bakgrund spelar däremot inte någon roll för benägenheten att hoppa av studierna.

Tyvärr kan man också se att examensfrekvensen är lite lägre på många program, eftersom studenter hoppar av under utbildningen eller inte blir färdiga med sin utbildning. Det är så lite som 22 procent som blir färdiga med tvååriga högskoleexamensprogram, vilket förstås är en skrämmande låg siffra. Vi hoppas att detta inte är en nedåtgående trend, men tyvärr ser

man på flera utbildningar att det tar längre tid att bli färdig och att det är färre som examineras. Detta är förstås en trend som måste brytas, och det är givetvis bråttom att göra detta.

Styrning och ledning är viktigt. Vi vill att man ska renodla styrningen, så att vi kan satsa mer på själva högskoleutbildningen och forskningen och inte så mycket runt omkring, som det är just nu.

Vi vill även se en ökad samverkan mellan lärosätena. Man kan arbeta tillsammans när det gäller utbildningsutbud, dimensionering och utbildningsprogram och även beträffande forskningen. Flera lärosäten har sedan man gjorde en utredning för några år sedan gått ihop och skapat större universitets- eller högskoleprogram, men fler kan göra detta. Även om man inte går ihop är det viktigt att man kan samverka inom flera områden.

Vi vill också se en högre kvalitet. Det är viktigt att man ska kunna jämföra olika utbildningar. När man ska ansöka till en utbildning kan det vara bra att få se vad det finns för utbildning och till exempel hur många lärarledda timmar man har. Man vill kanske se en kvalitetsutvärdering. Man kanske vill se hur systematiskt arbetet är för att studenterna ska trivas på studieorten. Man vill också se om det är en bra inlärningsmiljö och om man har chans att etablera sig på arbetsmarknaden efter utbildningen. Detta är någonting som vi vill stärka.

Man har gjort en kartläggning för att se hur man kan få en breddad antagning. Bland dem som har en studiemotiverad miljö sedan tidigare, till exempel med föräldrar som är högskoleutbildade, är det 50 procent fler som läser på högskolan än bland dem som inte har detta. Kön, utländsk bakgrund, sexuell läggning och funktionsnedsättningar kan göra att man inte väljer att studera på högskola eller universitet. Flera universitet arbetar med detta. Till exempel jobbar Malmö universitet väldigt mycket med att rekrytera på grundskolans högstadium och även underlätta för studenter som har någon form av funktionsnedsättning för att de ska kunna delta i studier och fullfölja sina studier.

Detta måste öka. Moderaterna ser att det är någonting som måste påskyndas ganska mycket. Antalet studenter som har någon form av diagnos ökar. De ansöker till högskola och vill förstås komma igenom sin utbildning och få examen. Det är viktigt med både förebyggande arbete och hjälp på studieorter.

Jag tycker fortfarande att Sverige håller en väldigt hög klass på sina universitets- och högskoleutbildningar. Men vi måste skynda på med de här förbättringarna, som behöver ske. Annars blir vi snart omsprungna på både insidan och utsidan av alla andra internationella utbildningar.

(Applåder)

Anf. 2 ROBERT STENKVIK (SD):

Fru talman! Jag yrkar bifall till reservation 10 i betänkande UbU13.

En student, Connie Dickinson, fick 2018 tillbaka två tredjedelar av sin studieavgift för att hennes utbildning inte hållit måttet. Den hade rent av varit urusel. Hon gick på Mälardalens högskola.

Fru talman! Det är inte ofta jag blir upprörd. Jag är rätt luttrad nu för tiden. Men när jag hörde att Mälardalens högskola låg i pipen att uppgraderas till universitet blev jag upprörd. Är detta kriteriet på att uppgraderas till universitet – att hålla så låg kvalitet på kurserna att studenterna genom

domstol får tillbaka sina studieavgifter? Det är i så fall en skandal och något vi kommer reservera oss emot om vi får chans till det.

En annan skrämmande tanke: Connie Dickinsons studiekamrater fick utbildningen betalad av staten. Självklart betalas då inga pengar tillbaka. Men deras utbildning var ju lika undermålig som Dickinsons. Skillnaden var bara att det var svenska skattebetalare som stod för kostnaden.

Låt mig vara tydlig. Jag vill att staten betalar för högre utbildning. Alla tjänar på det på lång sikt. Jag tycker att Sveriges system är överlägset många andra system vi har i västvärlden. Det ska jag vara tydlig med. Men då måste utbildningarna hålla betydligt högre kvalitet än den Dickinson och hennes studiekamrater fick.

En bov i dramat Connie Dickinson är inriktningen kvantitet i stället för kvalitet inom högskoleväsendet, som föregående talare var inne lite på.

Nästan alla ska gå igenom teoretisk högskoleutbildning. Det ses som höjden av samhälls utveckling. Samtidigt utbildar vi många studenter till arbetslöshet, i varje fall i fråga om vissa teoretiska högskoleutbildningar.

Det Connie Dickinson ville var att gå en fullgod utbildning som höll kvalitetsmåten. Ja, hon rent av betalade för det. Men hon fick inte vad hon betalade för därför att det är viktigare att pressa in så många studenter som möjligt än att hålla fullgod kvalitet på utbildningarna. Det är en felaktig politik. Tror ni inte på det, fråga Connie Dickinson, som i dag heter Askenbäck i efternamn.

Samtidigt som vi pressar in studenter i de teoretiska högskoleutbildningarna skriker arbetsmarknaden efter yrkesutbildad arbetskraft. Vi borde alla hjälpas åt att uppgradera yrkesutbildningarna. Jag riktar mig främst till vänstersidan här. Det är inte fult eller mindre värt att gå en yrkesutbildning än att gå en teoretisk utbildning. Jag önskar att fler politiker och partier ville poängtera detta.

Vi måste också se över antagningssystemet för antagning till vissa utbildningar. Det är allom bekant att studenter har kommit in på lärarutbildningen med förfärande låga resultat på högskoleprovet. Vi hade precis en föredragning om det i utskottet. Vi måste ju åtgärda detta, i varje fall om Connie Dickinson och hennes medsystrar ska få gå fullvärdiga utbildningar i framtiden.

Relativt enkla åtgärder som vi förespråkar är att minska andelen studenter som kommer in via högskoleprovet på vissa utbildningar, som lärarutbildningen. Det är främst de som hoppar av lärarutbildningen. Man kan införa antagningsprov på de utbildningar där detta är relevant. Där tänker jag också på lärarutbildningen. De här åtgärderna måste vidtas enligt oss om vi ska få rätsida på kvaliteten.

Jämställdhet mellan könen, hur ser vi i SD på det? Låt mig vara mycket tydlig på den punkten. Den bästa för en tjänst, jobb eller professur ska ha tjänsten oavsett om det är en kvinna eller man. Vi är för meritokrati – jag har tränat på att säga det ordet. Det talas i princip om kvotering av kvinnor till professurer nu för tiden. Vi är emot alla former av kvotering. Jag tror att könsskillnaderna kommer jämna ut sig med tiden. Om Connie Dickinson och hennes medsystrar bara får en bra utbildning kommer de konkurrera med framgång på alla akademiska positioner. Redan i dag är kvinnor i övervikt på de flesta akademiska positioner.

Det vi vänder oss emot med kraft är den genusvetenskap som inte vilar på vetenskaplig grund och som nu påtvingas alla möjliga ämnen och kurser. Ingen här inne skulle ge Flat Earth Society en plats på våra lärosäten. Då ska, menar jag, inte dekonstruktivistiska teorier som påstår att det inte finns biologiska skillnader mellan män och kvinnor heller ha någon plats på våra lärosäten. Kan det rent av vara så att den alltigenom genomsyrande genusideologin är en av orsakerna till att Connie Dickinson fick en undermålig utbildning? Jag låter frågan hänga kvar i luften.

Slutligen till en annan fråga, fru talman. Vi i Sverigedemokraterna menar att det gått inflation i detta med uppgradering av lärosäten till universitet. Jag var inne lite på det i början. Bara för att man kallar ett lärosäte universitet blir varken undervisningen eller forskningen bättre. Det är snarare lägsta formen av populism att bara upphöja ett lärosäte till universitet utan sakliga grunder.

Det är klart att de som arbetar på ett lärosäte vill säga till sina kamrater och sin släkt att de numera arbetar på ett fint universitet. Men det ska inte vi beslutsfattare bry oss om. Vi bör ha klara kriterier för när ett lärosäte ska upphöjas till universitet, och då främst knutet till forskningen. Connie Dickinson hade till exempel inte varit betjänt av att Mälardalens högskola hade kallats Mälardalens universitet. Hennes utbildning skulle ha varit lika undermålig ändå.

(Applåder)

I detta anförande instämde Patrick Reslow (SD).

Anf. 3 ULRIKA HEIE (C):

Fru talman! Vi debatterar ett motionsbetänkande där majoriteten i utskottet föreslår att riksdagen ska avslå alla motioner. Vi i Centerpartiet har ett antal reservationer kopplade till våra motioner men också ett antal särskilda yttranden. Vi står givetvis bakom allihop. Men jag vill för tids vinande yrka bifall endast till reservation 59, som handlar om utbildningarnas arbetslivsanknytning.

Fru talman! Vi närmar oss skolavslutningstider. Många ser fram emot att få ta på den vita mössan som vilar i garderoben, sjunga "sjungom studentens lyckliga dag" och fundera på om de har kommit in på den högskoleutbildning som de har ansökt om att få komma in på. Det är klart att förväntningarna är stora av många olika anledningar.

Därför är det otroligt viktigt att det utbud som vi har på våra universitet och högskolor motsvarar de förväntningar som unga människor eller något äldre har på de utbildningar som finns. Det är viktigt att vi lyfter fram kvaliteten. Det finns ett antal utmaningar i högskolevärlden när det gäller kvalitetsgenomgångar.

Jag hade förmånen att vara på utbildningsutskottets sammanträde alldeles nyss och ta del av en rapport som handlade om kvaliteten i våra lärarutbildningar. Det är oerhört oroande att se de alltför många punkter som man framför kritik på.

Men det ger också möjligheten för de studenter som söker sig till lärarutbildningen att sätta fokus på de förbättringsområden som finns och göra skillnad där. Det är inte så att det som är dåligt i dag behöver vara dåligt i morgon. Det är någonting som man kommer att jobba med för att sätta fokus på att göra de förbättringarna.

Oavsett om man som student ser fram emot att börja en högskoleutbildning i höst som man har sökt eller tänker sig att man kanske ska vänta några år är det viktigt att vägarna framåt ligger öppna. Vi talar i dag om högskoleutbildningar. Men det handlar också om olika former av vuxenutbildning, folkhögskolor, yrkeshögskoleutbildningar och så vidare. Att vi har ett fantastiskt utbildningssystem i Sverige är någonting som jag är stolt över. Men vi måste också hålla koll på att det i alla dess delar håller den kvalitet som det behöver ha.

Det finns också en stor kompetensbrist kopplat till att det inte finns tillräckligt många utbildade. Oavsett om vi talar om att det finns tillräckligt många disputerade lärare på lärarutbildningarna är det en brist där. Men det är också en brist inom utbildningen för sjuksköterskor och för lärare. Vi hörde i dag att det kommer att fattas 5 000 lärare per år. Det är klart att det är oerhört viktigt på vilket sätt utbildningarna fungerar. Men det handlar också om vilka fler vägar till exempel till läraryrket som vi politiskt kan öppna på olika sätt.

En sådan del som gäller lärarutbildningen har vi från Centerpartiets sida ett särskilt yttrande om. Kopplat till januariavtalet är det en del av överenskommelsen att titta över lärarutbildningens kvalitet men också andra delar som vi behöver göra för att få fler lärare i den svenska skolan.

Fru talman! Det finns många olika saker som vi behöver lyfta fram en sådan här dag när vi talar om högskoleutbildning. Vi talar om studie- och yrkesvägledning. Jag nämnde studenterna som nu ser fram mot utbildningar av olika slag. Vi vet att studie- och yrkesvägledning är en viktig del. Den ska utvecklas på olika sätt och erbjudas inte bara på den tid man är i skolan utan inte minst på söndag eftermiddag efter familjemiddagen när man har suttit och diskuterat och funderat. På vilket sätt ska man tänka framåt?

Det ska finnas goda digitala lösningar så att man får tillgång till en riktigt bra kompetens där. Det vet jag att det finns tillgång till. Men det är någonting som behöver bli känt för allt fler studenter så att man känner att det är någonting som man kan leta upp på ett bra sätt.

Från Centerpartiets sida har vi föreslagit ett antal olika delar som man behöver göra för att göra utbildningarna tillgängliga för allt fler. Det kan handla om att dra upp tempot på några utbildningar. Det kan handla om att man ibland erbjuder utbildning på halvfart. Det kan handla om att man har alltmer effektiva sommarmånader som man kan använda till fördjupningskurser och så vidare. Vill man gå in och läsa hela vår motion är man välkommen att göra det. Den motionen från Centerpartiet finns på riksdagens hemsida.

Jag har uppehållit mig vid studentens perspektiv, och jag tror att det är otroligt viktigt att vi på olika sätt ser på hur också detta perspektiv kan få genomsyra politiken. Jag har nämnt studie- och yrkesvägledning, tillgänglighet i form av olika kursutformade program, olika fart och så vidare. Det är viktigt att man känner att detta är en effektiv del så att man så snart som möjligt kommer ut i arbetslivet. Det var därför jag yrkade bifall till den reservation som handlar om utbildningarnas arbetslivsanknytning. Det är viktigt att det hänger ihop.

Fru talman! När det gäller den högre utbildningen finns ett antal utredningar tillsatta. Jag ska inte föregripa och gå in på dem. Men det är viktigt

att vi på olika sätt lyfter in det jag redan har talat om – kvalitetens betydelse.

En annan del som jag skulle vilja lyfta fram i sammanhanget handlar om på vilket sätt lärosätena får tillgång till uppdrag när det gäller att arbeta med validering på olika sätt. Vi behöver en allt snabbare valideringsprocess, och vi behöver effektivare system. Men det behöver också finnas incitament för högskolor att arbeta med validering på ett allt bättre sätt. Här finns spännande projekt som också har genomförts i andra delar av samhället som de högre utbildningarna skulle kunna ta in och koppla till. Inte minst inom civilsamhället finns exempel på spännande valideringsprojekt som skulle kunna användas på ett bra sätt.

Fru talman! Jag nämnde i inledningen de särskilda yttrandena. Jag skulle vilja tala en del om vad de innehåller. Det handlar om hur man ser över lärarutbildningarna, hur det ska bli fler lärare och hur man reformerar utbildningen. Det handlar om kompletterande pedagogisk utbildning och på vilket sätt den blir tillgänglig. Det är en annan viktig del där vi behöver rekrytera lärare till den svenska skolan.

Det handlar också om innehållet i lärarutbildningarna. Det finns en del i det särskilda yttrandet som handlar om vikten av att det på alla lärarutbildningar finns en god undervisning om sex- och samlevnadsundervisning så att alla lärare känner en trygghet i de sammanhang där man lyfter in detta. Det är ganska många olika ämnen, och det här blir en del av grundkompetensen. Det handlar också om att vi får fler speciallärare och lärare i svenska som andra språk.

Som jag har sagt tidigare finns det ett stort antal utmaningar för den högre utbildningen, men jag är ändå stolt över att vi kan ha en utbildning som finns över hela landet. Den behöver dock få ytterligare incitament för att bli ännu mer tillgänglig för allt fler. Här är våra lärcenter en viktig del som man bör lyfta fram också i detta sammanhang så att distansutbildning och dessa delar får möjlighet att utvecklas framöver.

Än en gång vill jag säga att resurstilldelningen ska ge förutsättningar för livslångt lärande, uppmuntra kurser på halvfart, distanskurser och relevanta sommarkurser samt premiera kvalitet, arbetslivsanknytning och regional samverkan.

Jag yrkar bifall till reservation 59 under punkt 25.

(Applåder)

Anf. 4 ILONA SZATMARI WALDAU (V):

Fru talman! Vi har en fantastisk högskola i Sverige. Det kostar normalt ingenting att studera; här behövs inga collegefonder, som i USA, eller någon jakt på stipendier. Högskolan är i stort sett fri att ordna sina kurser och får inte ämnen förbjuda, som till exempel i Ungern där det styrande partiet inte gillar genusstudier och helt enkelt förbjuder dem.

Den svenska högskolan och det svenska studiemedelsystemet ger alla en möjlighet att studera vidare. Men möjligheten utnyttjas inte av alla. Föräldrars utbildningsbakgrund är ofta avgörande för vilka som väljer att studera vidare. Om arbetarklassens barn väljer att studera vidare väljer vi ofta yrkesutbildningar, de utbildningar som leder till arbete. Barn till välutbildade föräldrar är alltså de som i störst utsträckning går vidare till forskning. Det påverkar såklart forskningen, och detta återkommer vi till i nästa debatt.

Vår utbildning skiljer inte längre på kvinnor och män, som den gjorde för 100 år sedan. Alla utbildningar är öppna för alla, men i praktiken skiljer det sig, framför allt högre upp i utbildningssystemet.

Vänsterpartiets partimotion *Jämställdhet i utbildningssektorn – från förskola till högskola* innehåller, som namnet säger, ett flertal förslag för att öka jämställdheten inom utbildningsväsendet.

Under hela sin skoltid gör elever och studenter en rad val mellan ämnen och utbildningar. Det är val som påverkas av social bakgrund men som också är påverkade av och befäster könsrollerna.

Vi har en del olika jämställdhetsmål som lärosätena ska jobba mot, och vi har statliga myndigheter som jobbar med att stödja högskolorna i arbetet. Ändå går jämställdheten alldeles för långsamt framåt.

I Vänsterpartiets motion för vi fram en rad förslag som syftar till att bidra till att förverkliga jämställdhet inom utbildningssektorn. Som en del av arbetarrörelsen har Vänsterpartiet varit med och byggt upp den offentliga sektorn, där högskolorna och deras forskning ingår. Högskolans uppgift är att förmedla kunskap och bildning. Den är viktig för att skapa välstånd och ett öppet och demokratiskt samhälle.

Samtidigt finns det brister som behöver åtgärdas. Det finns mycket att göra för att öka jämställdheten vid Sveriges universitet och högskolor. Sedan länge har vi ett forsknings- och högskolesamhälle där de flesta studenter väljer utbildningsplatser baserat på stereotypa könsrollsmönster. Professorerna är till största delen cismän, och cismän har lättare att avancera på positioner. Arbetet för jämställdhet inom högskoleutbildningen, forskningen och rymdverksamheten behöver intensifieras.

Inom flera områden kan man tydligt se att valet av utbildning skiljer sig utifrån kön. Exempelvis var hela 85 procent av nybörjarna på sjuksköterskeutbildningen kvinnor och 75 procent av högskoleingenjörerna män. Trots att kvinnor är i majoritet på grundutbildningarna kan vi se hur andelen kvinnor sjunker ju högre upp i utbildningssystemen man tittar. Andelen kvinnliga professorer är beklämmande låg, 28 procent. Det är alltså mycket som behöver göras för att vi ska få en akademi som är till för alla, oavsett kön och oavsett klass.

Fru talman! Jag vill därför yrka bifall till reservation 20, som handlar om studenter med barn. Möjligheten att studera med barn är både viktig för jämställdheten och för att motverka den sociala snedrekryteringen. Även den som har jobbat i några år och kompletterat på komvux måste ges reella möjligheter att studera på högskolan.

Ungefär var femte student har barn. Centrala studiestödsnämndens statistik visar att 14 procent av dem som läser på eftergymnasial nivå och har studiemedel får tilläggsbidrag för att de har barn. Av dem som får barn-tillägget är så många som 80 procent kvinnor. Särskilt på utbildningar till bristyrken som lärare och sjuksköterska, som många har nämnt här, är andelen studerande med barn hög. Därför borde det ligga i både samhällets och lärosätenas intresse att studerande kan fullfölja sina utbildningar med så få hinder och avbrott som möjligt.

Det är dock få lärosäten som har en policy för studerande med barn. Det finns inte heller något regelverk för vad som är normal undervisningstid, utan det kan förekomma obligatoriska moment, såsom tentor och seminarier, på kvällar och helger när ordinarie barnomsorg är stängd. Om vi

ska få en högskola för alla krävs också en högskola som fungerar för den som har barn.

Fru talman! Vänsterpartiet tror på det livslånga lärandet och vill att alla ska ha möjlighet att vidareutbilda sig och bilda sig senare i livet. En människas utbildning ska inte behöva formas av de val hon gjorde när hon var 15 år och kanske valde bort högskolebehörigheten. Då behövs en bra vuxenutbildning. Ett problem inom vuxenutbildningen är att bristen på behörig personal är akut.

En särskild vuxenlärarutbildning vore en bra möjlighet för den som vill arbeta med att utbilda vuxna. Det skulle också bidra till en bättre kvalitet inom vuxenutbildningen.

Vänsterpartiet föreslår därför att möjligheten att inrätta en vuxenlärarutbildning ska utredas. Bristen på kompetens när det gäller vuxenpedagogik påverkar resultaten även inom svenska för invandrare. Att ha lärare med rätt utbildning brukar inom det övriga utbildningssystemet anses vara en förutsättning för att hålla en hög kvalitet på utbildningen, men detta verkar inte gälla för vuxenutbildningen.

I slutet av denna månad ska utredningen Stärkt kvalitet och likvärdighet inom komvux för elever med svenska som andraspråk vara klar. Utredningen har i uppdrag att utreda behovet av förändringar när det gäller kommunal vuxenutbildning i svenska för invandrare samt sfi i kombination med annan utbildning och ska bland annat lämna förslag på hur kompetensen hos sfi-lärare ska kunna höjas.

Vi står naturligtvis bakom våra motioner även inom detta område, men jag yrkar bifall bara till reservation 20. Den handlar om studenter med barn och innebär att vi vill att alla högskolor och universitet ska ha en policy för studerande med barn. Vi vill också ha en jämställdhetsbonus.

Komvuxutredningen har tidigare föreslagit att en del lärosäten bör erbjuda en profilering mot komvux i sin lärarutbildning. Denna utredning är under remiss. Med det, fru talman, är min förhoppning som sagt att vi snart i denna kammare ska ta beslut med den inriktning som vi föreslagit i vår motion, som jag inte lyfter i dag, det vill säga att en vuxenlärarutbildning införs så att alla studerande kan få en lärare som är utbildad för att undervisa just dem.

Anf. 5 ROBERT STENKVIST (SD) replik:

Fru talman! Jag brukar vara ytterst sparsam med repliker, som ni har märkt. De används mest till politiska utspel. Men ibland kan man använda dem till något vettigt, som att ställa vettiga frågor som man verkligen undrar över.

Jag reagerade när jag hörde ordet cisman. Jag tycker att det har blivit ett skällsord, och jag tycker inte att vi ska ha epitet på och skällsord mot någon grupp i samhället. Det var det första jag reagerade på.

Sedan var det detta med jämställdhet på universiteten. Enligt de uppgifter jag tagit del av finns det en övervägande andel kvinnor på i princip alla områden, förutom just när det gäller antalet professorer. Det är enligt mina uppgifter det enda område där kvinnorna är i minoritet. Det finns fler kvinnliga studenter på högskolorna, vilket kommer att få genomslag i framtiden. Tjejer har i dag bättre betyg i genomsnitt både på grundskolan och på gymnasiet. De här "cismännen" verkar halka efter mer och mer.

Jag undrar om det är ren kvotering Vänsterpartiet föreslår.

Anf. 6 ILONA SZATMARI WALDAU (V) replik:

Fru talman! Det är första gången jag hör att ordet cisman skulle vara ett skällsord. Det är definitivt inget skällsord. Att vara en cisman innebär bara att vara en man som har fötts som man och betraktats som man i hela sitt liv. Det är alltså motsatsen till en transman eller transperson, som *inte* har uppfattas som sitt kön i hela sitt liv. Det är egentligen den enda skillnaden.

Skälet till att jag valde att använda cisman är att när vi tittar på universitetet, eller hela samhället, ser vi att det är män som har fötts som män, betraktats som män och behandlats som män i hela sitt liv som har fördelarna i samhället.

Om Sverigedemokraterna vill göra livet enkelt för sig och inte se att det finns människor med olika utgångspunkter och förutsättningar får det stå för det partiet. Från Vänsterpartiets sida ser vi att människor har olika möjligheter beroende på vem man är och vad man har för bakgrund. Utifrån det bygger vi vår politik.

När det gäller den andra frågan är det väldigt enkelt att se att ju högre upp i utbildningssystemet vi kommer, desto färre kvinnor är det. Trots att det är betydligt fler kvinnor som läser på högskolan och betydligt fler kvinnor som examineras är det inte betydligt fler kvinnor som antas till doktorandutbildningarna. Det är också betydligt fler män som gynnas under doktorandutbildningen. Till det kommer jag att återkomma under debatten om forskning, där det hör hemma.

Anf. 7 ROBERT STENKVIST (SD) replik:

Fru talman! Då har jag förstått saken rätt. Män som har bytt kön är alltså inte överrepresenterade, och de har inte de fördelar som män som inte har bytt kön har. Jag tycker att det blir lite väl konstigt.

Precis – olika grupper har olika förutsättningar, vilket även Sverigedemokraterna har insett. Då är vårt förslag och vår inriktning att försöka ge alla likadana förutsättningar – att ge till exempel kvinnor eller andra grupper som har sämre förutsättningar bättre förutsättningar, att sätta in mer resurser på socioekonomiskt svaga grupper. Det är att åtgärda förutsättningarna och försöka ge alla samma förutsättningar. Det är en helt annan sak att försöka påverka utfallet, vilket man gör med kvotering, skenkvote-ring och en massa andra sådana saker.

Vi menar helt klart att man ska försöka ge alla samma förutsättningar så långt det är möjligt. Vi kommer aldrig att komma ända fram. Världen ser inte ut så. Om man tittar ut från universitetets bubblor ser verkligheten sådan ut att vi alltid kommer att ha lite olika förutsättningar. Men vi ska naturligtvis jämma ut förutsättningarna så långt det går.

Det är en helt annan sak, som sagt, att försöka påverka utfallet. Det blir orättvist mot dem som drabbas av kvoteringen.

Anf. 8 ILONA SZATMARI WALDAU (V) replik:

Fru talman! Det är bara att konstatera att världen inte består av två kön: män och kvinnor. Det innebär också att byta kön inte är det enda man gör. Man bekräftar sitt kön – det kan man göra. Man kan också tillhöra dem som inte tillhör könsnormen och därmed finns någonstans mitt emellan eller tillhör båda könen. Då är man inte en cisman eller för den delen en ciskvinna som jag är.

Även människor som inte anser sig vara man eller kvinna finns på universitetet, såvitt jag vet. Jag har träffat ganska många av dem. Det visar att Sverigedemokraterna står här och diskuterar en sak som i alla fall inte Robert Stenkvist behärskar. Läs på lite mer om transfrågor innan du tar upp den här diskussionen! Det är mitt tips.

Det svenska universitetet öppnades för kvinnor på 1870-talet. Det är ungefär 150 år sedan. Det är några år sedan, men det har gått väldigt långsamt för kvinnor att komma någon vart. Män har kvoterats i alla tider. Fram till 1870-talet kvoterades bara män in på universitetet. Från 1870-talet kvoterades bara män in på vissa utbildningar. Det var väldigt få som var öppna för kvinnor. Långt därefter kvoterades bara män in på olika tjänster, för de var stängda för kvinnor.

Vi i Vänsterpartiet föreslår inte kvotering på universitetet. Det vi föreslår är en högskola som tar hänsyn till att människor är olika och att högskolan i dag gynnar män. För vi fortsätter att kvotera män. Inte på papperet, men de facto är det vad vi gör.

Anf. 9 TREDJE VICE TALMANNEN:

Jag påminner om att vi använder både för- och efternamn i debatterna.

Anf. 10 PIA STEENSLAND (KD):

Fru talman! För att alla patienter ska få tillgång till vård av hög kvalitet oavsett var i landet de bor krävs det utbildad vårdpersonal med hög kompetens i alla delar av landet. För att nå en långsiktigt hållbar lösning på kompetensförsörjningen inom vården krävs det en kombination av insatser. Högskolan och utbildning, som behandlas i det betänkande som vi nu diskuterar, har en självklar roll, men även insatser inom andra utskottsområden här i riksdagen behövs. Verkligheten bryr sig inte om gränser mellan våra utskott eller anslag i statsbudgeten. Allt hänger ihop, och jag vill därför i mitt anförande försöka beskriva helheten runt kompetensförsörjningen inom vården.

Fru talman! Vårdköerna växer. I dag väntar ungefär 90 000 personer olagligt länge på ett första besök hos en specialistläkare eller på en operation. Därtill skiljer sig den medicinska kvaliteten och chansen att överleva exempelvis svåra cancerdiagnoser åt beroende på var i landet patienten bor. Patienter ska inte behöva vänta på vård längre än absolut nödvändigt. Vårdköer gör att tillståndet riskerar att förvärras, och i värsta fall leder det till döden.

Den moderna sjukvården är enormt kunskapsintensiv och komplex. Det ställs höga krav på utbildning och fortbildning. Kostsam högteknologisk utrustning blir en allt tyngre kostnadspost för huvudmännen, liksom nya innovativa behandlingsmetoder och effektivare läkemedel. För att vården ska vara effektiv och patientsäker krävs därför stor skattekraft, tillräckligt patientunderlag och en professionell ledning och styrning som främjar forskning, utveckling och fortbildning.

Många landstingspolitiker, eller regionpolitiker som de kallas i dag, har en mycket svår, för att inte säga omöjlig, uppgift när det kommer till att förbättra sjukvården. De är satta under en stark ekonomisk press utan fullgoda möjligheter att följa upp och analysera sin verksamhet på djupet. Många små regioner, med några hundra tusen invånare, är ofta för små för att uppbåda den exceptionella styrning som behövs. Det är tack vare en

professionell, lojal och hårt arbetande personal som de svårast sjuka patienterna i regel får en god vård. Men många regioner har svårt att rekrytera och behålla personal, och bristen på sjuksköterskor och specialläkare blir påtaglig. Vårdköerna växer och risken för överbeläggningar ökar. Det mänskliga lidandet blir stort och patientsäkerheten är hotad.

Fru talman! Vi kristdemokrater är övertygade om att vår föråldrade hälso- och sjukvårdsorganisation med 21 olika regioner, det vill säga 21 olika huvudmän, gör vården ojämlik och bidrar till de brister som vi ser inom sjukvården. Vi vill därför att staten ska ta över ansvaret för sjukvården. Då kan resurser som vårdpersonal och medicinsk utrustning användas på ett mycket bättre sätt än vad som görs i dag. Och framför allt ökar förutsättningarna för att alla, oavsett var i landet de bor, ska få en vård av högsta medicinska kvalitet.

En huvudmannaskapsreform är nödvändig, men den är komplex och kommer att kräva betydande utredningsarbete. Det kommer att ta tid, men vi politiker kan inte passivt avvakta samtidigt som vi ser att vårdköerna växer. För att säkra kompetensförsörjningen i väntan på huvudmannaskapsreformen gäller det därför att skapa en attraktiv arbetsmiljö så att den kompetenta vårdpersonalen stannar inom yrket. Här är kompetensutveckling och tydliga karriärvägar viktiga steg.

Men för att säkra kompetensförsörjningen är det självklart också avgörande att vi har en ändamålsenlig dimensionering av utbildningsplatserna inom olika vårdyrken. Då är vi tillbaka på högskolans område. Särskilt stort är behovet av utbildningsplatser inom förlossningsvården, psykiatrin och vissa specialistsjuksköterskekompetenser. För att säkra helheten anser vi dessutom att det är viktigt att införa en nationell samordning och långsiktig planering av utbildningsplatser inom vårdyrkena. Vi kristdemokrater tror att det är avgörande för att klara framtidens kompetensförsörjning inom vård och omsorg.

Fru talman! Skolan är ett annat område där det är avgörande att säkra kompetensförsörjningen. Enligt Lärarförbundet beräknas Sverige sakna mer än 65 000 lärare år 2025. För att kunna rekrytera motiverade personer till läraryrket måste skolan bli en mer attraktiv arbetsplats. Arbetsmiljö och arbetsvillkor måste förbättras. Möjligheten att göra karriär och snabbare vägar in i läraryrket är också viktiga faktorer. Här ser vi att den kompletterande pedagogiska utbildningen borde kortas till ett års studier för att fler redan yrkesverksamma personer med ämneskunskaper snabbare ska kunna bli lärare.

Forskare vid universitet och högskolor är en yrkeskategori som besitter goda ämneskunskaper och som efter komplettering av pedagogisk utbildning skulle kunna avhjälpa den akuta lärarbristen, inte minst inom gymnasieskolan. Men det finns i dag hinder för forskare som vill behålla forskningen parallellt med en anställning som gymnasielärare.

I enlighet med högskolelagen och högskoleförordningen kan en klinisk forskare vid ett lärosäte samtidigt upprätthålla en anställning som exempelvis specialistläkare eller psykolog inom sjukvården. Detta kallas kombinationsanställning. Men det statliga pensionsavtalet medger endast detta om tjänsten vid regionen är fast förenad med kliniska arbetsuppgifter.

Vi kristdemokrater menar att om kombinationsanställningar även skulle kunna innefatta gymnasieskolan och därmed tjänster som inte är fast förenade med kliniska arbetsuppgifter skulle forskare kunna bidra till att täcka det stora behovet av behöriga gymnasielärare.

Fru talman! Jag är själv docent vid Karolinska institutet, och det är i Sverige ett privilegium att som jag, som kommer från en icke-akademisk familj, kunna få bli forskare. Den akademiska friheten är helt fantastisk. Att fritt få välja forskningsämne och forskningsmetod är oerhört stimulerande.

Min egen forskning syftar till att utveckla nya läkemedel för behandling av alkoholberoende. Det är få tillfällen i yrkeslivet som har varit så tillfredställande som att tillsammans med min forskargrupp få sammanställa data, titta på resultaten och se att de faktiskt stöder vår hypotes och att månader av hårt arbete kan ge resultat som kan hjälpa andra människor.

Fru talman! De flesta som söker sig till forskningen gör inte det för att få en hög lön eller en fantastisk karriär. Men det går inte att komma ifrån att bristen på anställningstrygghet inom akademien kan vara tärande. Jag själv disputerade 2002 och fick mitt livs första tillsvidareanställning 2015, alltså 13 år senare. Efter disputationen levde jag precis som de flesta andra forskare först på stipendium under flera år, och därefter hade jag olika kortare anställningar som var undantagna från lagen om anställningsskydd. Jag tror att många kan förstå att dessa ovissa villkor påverkar många faktorer i livet, inte minst den framtida pensionen, planeringen runt familjebildning och möjligheten att få bolån, för att nämna några exempel.

Det är därtill sällsynt att ett lärosäte bekostar forskarens lön vid en tillsvidareanställning. Vi forskare som inte är kliniker och därmed inte kan ha en kombinationsanställning måste därför ofta finansiera hela vår egen lön genom forskningsanslag. Anslag söks i allt tuffare konkurrens, löper ofta under en kort period och täcker endast delar av den egna och doktorander- nas löner samt omkostnader för forskningen.

Effekten blir att en oproportionerligt stor del av arbetstiden läggs på att söka forskningsanslag i stället för att faktiskt bedriva forskning. Ofta får man besked från de stora anslagsgivarna under hösten, och först då vet man om man har tillräckligt med anslag för att klara sig under det kommande året. Om anslagen uteblir under en period är det inte ovanligt att forskaren blir uppsagd från sin tillsvidareanställning med arbetsbrist som motivering.

Fru talman! Om det vore möjligt att inneha en kombinationsanställning mellan ett lärosäte och en gymnasieskola skulle det framför allt avhjälpa den akuta lärarbristen inom gymnasieskolan, men det skulle även medföra flera andra positiva effekter. Kopplingen mellan gymnasieutbildning, högre utbildning och forskning skulle stärkas. Anställningstryggheten för forskare vid våra lärosäten skulle öka, och fler disputerade skulle kunna stanna kvar inom akademien och på deltid bedriva strategiskt viktig forskning då de inte riskerar att bli uppsagda från lärosätet på grund av arbetsbrist under en period med färre beviljade forskningsanslag. Jag tror att många forskare skulle vara intresserade av den möjligheten.

Fru talman! Jag vill yrka bifall till Kristdemokraternas reservation 38 under punkt 16. Jag vill också betona att jag står bakom samtliga av Kristdemokraternas reservationer, men för tids vinnande avstår jag från att yrka bifall till dem.

Anf. 11 ROGER HADDAD (L):

Fru talman! Det här högskolebetänkandet omfattar många viktiga områden. Ett viktigt mål och syfte med högre utbildning är inte bara att vi ska bli duktigare generellt sett som nation och att vi ska bidra till forskning och så vidare utan också att vi ska säkra vår kompetensförsörjning, vilket några kollegor har varit inne på.

Vi har från Liberalerna valt att uppmärksamma ett antal punkter i det här betänkandet, bland annat kopplade till validering av nyanländas kompetens och hur vi snabbare ska kunna få in dem i arbetslivet. När det gäller den gemensamma reservation som vi har tillsammans med kamrater från några andra partier och kollegor i utskottet får vi tyvärr avslag. För bara någon vecka sedan rapporterade *Ekot* om att utbildade utländska sjuksköterskor med utländsk examen får vänta upp till ett och ett halvt år på att få göra de två delprov som krävs för att få ut sin sjuksköterskeexamen.

Fru talman! Detta är ett slöseri med de kompetenser och resurser som kommer till vårt land samtidigt som det råder brist på arbetskraft i synnerhet inom äldreomsorgen, sjukvården och skolan.

Vi liberaler menar att regeringen inte kan titta på när det för en blivande sjuksköterska bara är möjligt att skriva provet vid två lärosäten. Regeringen måste ingripa aktivt och se till att man erbjuder fler tillfällen att skriva provet.

Regeringen måste också hjälpa till med att använda högskolesystemet, lärosätena, till att bidra till den gemensamma välfärden. Det handlar om att säkra efterfrågan på utbildade sjuksköterskor och lärare. Det är de främsta uppdragen som våra lärosäten har.

I frågan om tillträde till högre utbildning har vi också väckt motioner till betänkandet om att införa lämplighetsprov, inte minst till lärarutbildningen. Det är uppenbart att vi inte får stöd i utskottet – tyvärr. Men vi liberaler vidhåller att om man vill söka sig till lärarutbildningen ska man genomgå något slags lämplighetsprov. Det är en fråga vi har drivit länge.

Tyvärr föreslog Universitets- och högskolerådet, UHR, i sin rekommendation att man inte går vidare med frågan. Men när lämplighetsprovet genomfördes 2016–2017 ansågs 452 studenter behöriga medan 23 konstaterades ännu inte vara lämpliga och därmed inte behöriga att komma in på lärarutbildningen.

Tänk att det lilla försöket vid två lärosäten kunde påvisa sådana resultat. Det visar att det faktiskt behövs något slags antagningsprov eller lämplighetsprov. Alla kanske inte ska gå lärarutbildningen.

Jag har besökt högskolan i Jönköping, och man har där valt att permanenta inslaget av lämplighetstest. Man har själv sagt att det höjer motivationen. De som söker in är mer motiverade än andra, och de skärper till sig när de kommer till lärarutbildningen. Det är inte så att de chansar och söker till flera utbildningar; om de inte kommer in på juristutbildningen hoppar de in på lärarutbildningen och ser sedan hur det går.

Fru talman! Varför är detta viktigt? Jo, vi liberaler har också väckt motioner om lärarutbildningens kvalitet och innehåll. Representanter för Universitetskanslersämbetet besökte utbildningsutskottet i dag. De hävdar att de inte kan påverka söktrycket. Men vi politiker kan påverka söktrycket, och huvudmän som driver skolor på lokal nivå kan påverka läraryrkets attraktivitet. Vi signalerar respekten för lärarna, lärarnas befogenheter och löner. På det sättet kan söktrycket höjas.

Det vi kan påverka på lärosäten och den högre utbildningen är kvaliteten och genomströmningen på lärarutbildningarna. Inte minst mot bakgrund av Universitetskanslersämbetets rapport som föredrogs i dag ser vi mycket alarmerande och bekymrande siffror, fru talman. Hälften av de hittills granskade lärarutbildningarna har underkänts. Hälften av dem som har underkänts har inte bara en liten brist utan i stället mycket allvarliga brister inom flera områden, så kallade bedömningsgrunder. Det borde sända en varningens signal till sittande regering att inte fortsätta den oansvariga politiken och expansionen när det gäller platserna på lärarutbildningen och lärosätena.

I höst är det dags för ämneslärarutbildningen. Där är det verkligen sårbart, och där finns verkligen problem med kvaliteten – med tanke på att ämneslärarutbildningen har spridits ut på så många områden. Också den punkten har vi lyft upp i betänkandet, och även här avstyrker Socialdemokraterna våra förslag till skärpta krav.

Jag yrkar bifall till reservation 48 om lärarutbildningens innehåll. Det är viktigt att se över det pedagogiska innehållet till förmån för mer metodik och att se över innehållet så att studenterna på lärarutbildningen blir ännu bättre förberedda för arbetslivet. Trots flera kvalitetsreformer för lärarutbildningen säger studenterna fortfarande i enkäter från bland annat Lärarförbundet att de känner att de inte kan hantera konflikter i ett klassrum eller att de inte lär sig tillräckligt mycket om hantverket i att undervisa i ett klassrum. Vidare har det framkommit i Universitetskanslersämbetets hårda kritik att kopplingen till den vetenskapliga grunden och forskningen brister.

Detta är särskilt allvarligt, fru talman. Det strider helt mot portalparagraferna i högskolelagen. I en av de absolut första paragraferna i högskolelagen framgår att högre utbildning ska bedrivas med koppling till vetenskap och beprövad erfarenhet, inte minst med koppling till forskning. Det gör inte våra lärarutbildningar.

Varför är vi liberaler så engagerade i särskilt frågan om lärarutbildningen? Det är den största utbildningen inom högskolesektorn, fru talman. Det är den strategiskt absolut viktigaste utbildningen för vårt samhälle och för vår demokrati. Vi ska kunna locka till oss de bästa studenterna och de mest lämpliga studenterna. Men de ska inte bara in i utbildningen, som har varit vår kritik mot Socialdemokraterna, utan de ska också vara kvar på utbildningen och lämna utbildningen med en examen.

Här kommer frågan om den så kallade kvarvaron in, det vill säga hur många studenter som är kvar efter tre terminer, sex terminer eller tio terminer. Vi ser en dramatisk utveckling, fru talman. Det räcker inte att komma in på lärarutbildningen utan man måste också ta sig ut med godkända betyg och godkänd examen.

Vi liberaler kommer att fortsätta att följa frågan om lärarutbildningen, och vi kommer att fortsätta att jaga regeringen för att höja kvalitetskraven på lärarutbildningen.

Anf. 12 GUNILLA SVANTORP (S):

Fru talman! I dag diskuterar vi de motioner som väcktes av riksdagsledamöterna under hösten och som handlar om högskolan. Det är 170 yrkanden, och det finns 59 reservationer. Jag tänker fokusera på några saker i anförandet.

Det är så viktigt att ett samhälle använder sitt främsta verktyg för att bygga sitt land starkt och stärka människors frihet. Det verktyget är såklart utbildning.

I Sverige har vi gått från att det 1956 fanns 17 000 studenter på högskolor och universitet till att det i dag finns över 350 000. Det är verkligen något att vara stolt över – stolt men inte nöjd.

Vi kan se att snedrekryteringen fortfarande är stor. De som från sina hem har traditionen att plugga vidare, de som vet hur man gör, söker sig till högre utbildning. De som inte vet söker inte ens. Den mest underrepresenterade gruppen i högre utbildning är männen med arbetarklassbakgrund. Det duger inte.

Breddad rekrytering kommer alltid att vara en av mina främsta prioriteringar, kanske för att jag själv har gått den långa vägen till högre utbildning. Jag vet av egen erfarenhet att det faktiskt inte är så svårt och krångligt. Man lär sig snabbt koderna när man väl har kommit in på en högre utbildning, och man har faktiskt något viktigt att tillföra när man kommer från en underrepresenterad grupp, oavsett var man befinner sig men kanske framför allt inom den högre utbildningen.

Jag tänkte ta tillfället i akt att berätta lite om vad regeringen beslutade om under den förra mandatperioden. Det gäller såväl sådant som innebar ett riktigt användande av en del av våra gemensamma resurser som sådant som inte kostar så mycket pengar men som var viktigt av andra orsaker.

Regeringen fattade beslut om att högskolan ska tillföras nära 2 miljarder för att göra det möjligt att bygga ut 25 000 nya, permanenta utbildningsplatser i hela landet. Det är fråga om finansierade platser. Det är särskilt viktigt att platserna faktiskt är permanenta så att lärosätena kan planera sin verksamhet och använda sina resurser på rätt sätt.

Ett nytt nationellt system för kvalitetssäkring av högskolans utbildning har införts för att säkerställa att studenterna faktiskt får en utbildning av högsta kvalitet.

Ett nytt antagningssystem till högskolan har utarbetats. Det värderar arbetslivserfarenhet, förbättrar högskoleprovet och tar till vara människors kompetens. Detta är viktigt, för det behövs en öppen, tydlig och rättvis väg in i högre utbildning. Arbetslivserfarenhet måste vara meriterande.

Man har inrättat ett nationellt resurscenter för utveckling och spridning av kunskap och metoder mot rasism.

Man har initierat en utredning för att ta fram en ny strategi för ökad internationalisering, bland annat med målet att fler studenter och forskare ska kunna resa till och från Sverige. Man har gett högskolor och universitet uppdraget att jämställdhetsintegrera sina verksamheter för att säkerställa att alla, oavsett kön, har samma möjligheter. Man har gett UHR i uppdrag att sprida goda exempel för att motverka diskriminering av studenter med funktionsnedsättning. Vi har dessutom haft en styr- och resursutredning som i februari lämnade in sina förslag, vilka nu är ute på remiss.

Mycket mer har gjorts. Listan kan göras lång.

Utbildning och forskning är vårt främsta verktyg för att bygga Sverige starkt och stärka alla medborgares frihet. Vårt mål är att Sverige ska vara en ledande kunskapsnation och ett av världens främsta forskningsländer. Utbildning bidrar till livslångt lärande, oavsett vem man är och var i landet man bor. Det rustar människor för dagens och morgondagens arbetsmark-

nad och bekämpar arbetslöshet. Det stärker vårt näringslivs konkurrenskraft och ger förutsättningar för nya jobb som i dag inte finns. Det gäller inte minst inom den gröna sektorn. Alla jobb som i dag finns kommer inte att finnas i framtiden.

Vi ska dock inte bara utbilda till jobb. Utbildning höjer också bildningsnivån i vårt samhälle och stärker på så sätt demokratin, som vi måste försvara varje dag. Bildning har ett egenvärde för att jag som individ ska förstå mig själv och min omvärld. Detta är oerhört viktigt, inte minst i dag när vi ser att människovärdet och demokratin på sina håll faktiskt ifrågasätts.

Universitet och högskolor är en bärande stomme i vårt gemensamma samhällsbygge. Det är en investering som har lönat sig väl. Sverige är i dag ett av världens mest innovativa länder. Arbetslösheten är låg, och vår ekonomi går bra. Men vi har utmaningar, inte minst på klimatområdet. Skogarna brinner runt om i vårt land. Vi har Medelhavsklimat i april. Samtidigt finns det människor som påstår att klimatutmaningarna är fejk.

Jag hoppas att våra lärosäten kommer att fokusera ännu mer på att uppfylla FN:s 17 hållbarhetsmål och då kanske också ha ett särskilt fokus på kopplingen till hälsa och jämlikhet för alla människor.

Vi kan alltid göra mer. Det viktigaste vi kan göra är dock att prioritera investeringar såsom utbildning före alla skattesänkningar för dem som redan har. Det insåg man så tidigt som i 1940 års skolutredning, som jag under helgen fördjupade mig i. Den hade två syften: att se över utbildningssystemet i allmänhet och att öka rekryteringen till högre utbildning för människor på landsbygden och bland grupper med lägre utbildningsnivå i synnerhet. Detta håller än i dag, nästan 80 år senare. Vi behöver fortsätta deras jobb.

Jag yrkar härmed bifall till utskottets förslag i betänkandet.
(Applåder)

Anf. 13 ROGER HADDAD (L) replik:

Fru talman! Socialdemokraten Gunilla Svantorp valde att över huvud taget inte nämna lärarutbildningen och inte heller svara på de frågor som Liberalerna har ställt. Det är anmärkningsvärt. Man hejar gärna på yrkes-högskolan, där över 90 procent av dem som studerar får jobb inom utbildningsområdet ett år efteråt.

Vi ska inte bara utbilda till arbete, säger Gunilla Svantorp. Men när det gäller lärar- och sjuksköterskeutbildningarna, som jag tog upp som exempel, har vi kvalitetsproblem. Vi har en skriande lärarbrist och stora kvalitets- och genomströmningsproblem inom högre utbildning. Socialdemokraternas företrädare säger ingenting om detta i sitt anförande i högskoledebatten.

Vi har lagt fram förslag om att man ska ändra kvaliteten på lärarutbildningen. Exempelvis vill vi ha mer metodik i stället för ännu mer pedagogik. Man ska förbättra kontakten med arbetslivet så att studenterna blir bättre förberedda. Vi har också sagt att vi vill ha ett lämplighetsprov. Alla dessa yrkanden har ni avslagit, Gunilla Svantorp. Varför?

Anf. 14 GUNILLA SVANTORP (S) replik:

Fru talman! Låt mig påminna ledamoten Roger Haddad om vad vi diskuterar: motioner från den allmänna motionstiden i höstas. Jag tror att

Roger Haddad har varit i riksdagen lika länge som jag har varit, det vill säga sedan 2010. Därför borde han veta hur vi i riksdagen hanterar saker. Att det mesta avslås – vilket även framgår av betänkandet, där vi redogör för anledningen till avslag eller vad det än kan vara – handlar i mycket om att det redan pågår olika verksamheter, såsom utredningar och remiss-behandlingar. Det händer saker och ting, och därför bifalls inte motioner. Det kan inte vara en överraskning för Roger Haddad att det ser ut på detta vis. Detta är just nu riksdagens arbetssätt.

Dessutom vill jag påminna Roger Haddad om att vi efter att alla motioner skrivits i höstas fick en regeringsbildning då vi skrev ett gemensamt januariavtal med 73 punkter. I detta är lärarutbildningen, som är punkt 56, i mycket tillgodosedd. Vi kommer att utreda ungefär allt det som Roger Haddad ställde frågor om.

Jag vill i stället ställa en fråga till Roger Haddad. Hela tiden pratar ni ned lärarutbildningen, men aldrig någonsin jämför ni lärarutbildningarnas utmaningar med andra utbildningar som också har utmaningar. Jag har aldrig någon gång hört Liberalerna eller någon annan lyfta upp detta, utan man tar hela tiden upp lärarutbildningen. Det finns andra utbildningar som också har utmaningar. Är de inte intressanta för Liberalerna? Vad vill man göra åt att det finns ett bortfall också i andra utbildningar?

Jag tycker nästan att det är oförskämt att säga att vi inte bryr oss om lärarutbildningen. Det gör vi visst. Vi jobbar hårt med denna fråga inom januariavtalet.

(Applåder)

Anf. 15 ROGER HADDAD (L) replik:

Fru talman! Jag sa inte att Gunilla Svantorp inte tyckte att detta var viktigt utan att det inte omnämndes i hennes anförande. Att vi väljer att fokusera på lärarutbildningen beror på att vi tycker att läraryrket är Sveriges viktigaste yrke. Det är därför vi väljer att tala om lärarutbildningen. Jag kommer att fortsätta att tala om den. Och det bestämmer jag, inte Socialdemokraterna. Om Socialdemokraterna vill tala om något annat, fru talman, får de göra det.

Det är här vi har problem med genomströmning och kvarvaro, alltså hur många som blir kvar och så småningom tar examen. Varför är det viktigt? Jo, för vi har en lärarbrist. Det är 50 000–80 000 lärare som efterfrågas.

Vad tycker då Socialdemokraterna? Man kan inte bara sopa in allt under det så kallade januariavtalet.

Vi ska se över antagningskravet, men jag frågade om innehållet utan att få någon kommentar från Socialdemokraterna. Sedan frågade jag specifikt om vårt förslag om lämplighetsprov. Tycker Gunilla Svantorp att man ska införa ett generellt inslag med lämplighetsprov för alla lärarutbildningar i Sverige?

Anf. 16 GUNILLA SVANTORP (S) replik:

Fru talman! Under mitt anförande talade jag väldigt mycket om breddad rekrytering. Det ser olika ut beroende på vilken utbildning man går på. Den utbildning som har flest studenter från underrepresenterade grupper är lärar- och sjuksköterskeutbildningarna. Det är där man hamnar. Det

stämmer att jag inte specifikt nämnde lärarutbildningen, men jag talade om en helhet. Jag tycker att det är oerhört viktigt med breddad rekrytering.

Roger Haddad frågade vad vi anser om olika saker som just nu håller på att utredas och som även finns med i 73-punktsavtalet. Den frågan tänker jag inte svara på eftersom detta som sagt håller på att utredas.

Vi har haft en försöksverksamhet med lämplighetsprov som har fungerat bra. Men jag kan inte i dag säga att detta ska införas på alla lärarutbildningar. Däremot står det i januariavtalet att vi ska diskutera hur vi ökar kvaliteten på lärarutbildningarna. Lämplighetsprov är då en del i detta.

Jag tycker inte att man i dag kan säga hur det ska se ut framöver. Vi diskuterar dessutom dessa frågor nästan varenda dag, och jag tycker därför att man faktiskt kan ha lite tålmod.

Anf. 17 ROBERT STENKVIST (SD) replik:

Fru talman! Roger Haddad tog upp de flesta frågor jag skulle ställa om lärarutbildningen, så jag ska ha den goda smaken att inte upprepa dem. Men jag kanske kan ha ett kort replikskifte ändå.

Det finns saker jag blir väldigt glad av att höra, till exempel att vi måste ge förutsättningar åt olika socioekonomiska grupper. Jag håller helt med. Föregående talare nämnde män med arbetarklassbakgrund. Det blir jag särskilt glad av; jag kommer nämligen därifrån själv. Jag är både cisman och man med arbetarklassbakgrund.

Gunilla Svantorp nämner att det ska bli 25 000 nya högskoleplatser. Vi har redan i dag 350 000 studenter inskrivna på landets lärosäten. Det jag tar del av, det jag får rapporter om, är att någonstans finns det en brytpunkt. Jag ska försöka vara så ärlig och rättvis som möjligt och inte propagera politiskt här. Men någonstans finns det en punkt där mängden högskolestudenter, kvantiteten, bryts mot kvaliteten och vi sänker kvaliteten på våra högskoleutbildningar. Det finns många, och jag är beredd att hålla med dem, som menar att vi är där nu. Vi har passerat brytpunkten. Fokus har hamnat på att få in så många studenter som möjligt.

Fru talman! Gunilla Svantorp nämner 25 000 nya studenter. Vi vinner ingenting på det i Sverige som nation. Det gör inte studenterna heller om vi inte kan upprätthålla kvaliteten. Jag är mycket orolig för kvaliteten. Jag är inte orolig för kvantiteten. Vi ligger jättebra till internationellt när det gäller kvantitet.

Anf. 18 GUNILLA SVANTORP (S) replik:

Fru talman! Jag uppfattade ingen fråga, men jag tänker ändå ta tillfället i akt.

Ja, vi tycker att det är viktigt att bygga ut den högre utbildningen. Det har vi gjort under en lång följd av år. Framför allt vårt parti har sett till att bygga ut, eftersom det är viktigt för att möjliggöra för fler människor att ta del av den högre utbildningen och på det viset bidra i samhället. Men jag vill poängtera att varenda plats är finansierad. Det finns ingen plats som inte är finansierad.

Sedan något år tillbaka har vi ett kvalitetssäkringssystem. Vi har haft kvalitetssäkringssystem hela tiden, men under alliansregeringen hade vi ett som inte godkändes i EU. Nu har vi ett som godkänns och tittar regelbundet på utbildningarnas kvalitet. Vi har ju sett hur det ser ut. Får man en anmärkning, ja, antingen rättar man till det eller också läggs utbildningen

ned och examensrätten försvinner. Jag skulle vilja säga att vi har ett system som fungerar väldigt bra.

Jag vill passa på nu när jag har Robert Stenkvist i talarstolen och ställa en fråga om det som vi alltid får frågor om. Det handlar om genusvetenskapen.

Frågor som handlar om jämställdhet och rättvisa väcker alltid motstånd. Genusvetenskap är ett samhällskritiskt ämne som Sverigedemokraterna uppenbarligen tycker inte ska finnas. Det har jag hört många gånger nu. Genusvetenskap utmanar ju en traditionell hierarki och traditionella normer.

Jag skulle vilja fråga Robert Stenkvist hur han tror att vi kan öka jämställdheten om vi inte tittar på normer och värderingar i vårt samhälle.

Anf. 19 ROBERT STENKVIST (SD) replik:

Fru talman! Fel, fru talman, fel! Vi är emot den genusvetenskap som inte vilar på vetenskaplig grund. Vi kan ha hur mycket genusvetenskap som helst, men den ska dels vila på vetenskaplig grund, dels inte vara någon överideologi som trycks på. I övrigt ska vi ha hur mycket forskning som helst inom genusvetenskapen.

Vi har läst Ivar Arpis artikelserie om hur man tvingar på genusvetenskap på kurser där det är helt irrelevant. Då går man ju emot detta med fria universitet och lärosäten och undervisningsfrihet.

Nu kommer vi ifrån ämnet. Det var skickligt gjort av Gunilla Svantorp, fru talman, för nu kom jag helt ifrån ämnet. Men vad gäller detta att det inte vilar på vetenskaplig grund har jag precis i dagarna läst en bok av David Eberhard. Han visar på forskare efter forskare, bland andra den omtalade Judith Butler, som påstår att det inte finns biologiska skillnader mellan män och kvinnor. Det var vad jag tog upp i mitt anförande. Det anser jag är fullständigt ovetenskapligt. Jag och mitt parti, Sverigedemokraterna, hävdar med stöd i all den vetenskap som finns tillgänglig från 1400-talet och framåt att det finns biologiska skillnader mellan män och kvinnor. Det har visats miljoner gånger.

En konkret fråga, fru talman, till Gunilla Svantorp: Anser Socialdemokraterna att det finns biologiska skillnader mellan män och kvinnor?

Anf. 20 GUNILLA SVANTORP (S) replik:

Fru talman! Nu kan jag ju inte ställa en fråga tillbaka till Robert Stenkvist, men jag blir fundersam när han säger att genusvetenskapen inte vilar på vetenskaplig grund. Jag undrar vad det syftar på. Men det får vi ta i ett annat replikskifte.

Eftersom Robert Stenkvist hänvisar till Ivar Arpi skulle jag vilja hänvisa till alla svar på Ivar Arpis artiklar, inte minst det från Ulf Mellström vid Karlstads universitet, som är professor i just genusvetenskap. De är kloka. Det finns många bra invändningar mot det som Robert Stenkvist står och säger.

Eftersom jag har förmånen att sitta som styrelseordförande i Centrum för genusforskning vid Karlstads universitet läser jag väldigt mycket om detta. Jag skulle vilja säga att denna vetenskap är en av de mest transparenta, kanske till skillnad från andra. Det finns höga krav på att det man gör ska vara genomskinligt.

Det jag tror retar dem som inte tycker att genusvetenskapen är viktig är att den har vuxit fram ur kvinnovetenskapen. För dem som liksom vill stanna kvar i det gamla samhället och inte gå framåt och som tycker att mannen är norm utmanar den såklart de uppfattningar som finns. Men jag ska inte ställa några fler frågor eftersom Robert Stenkvist inte kan svara.

Anf. 21 MATS BERGLUND (MP):

Fru talman! Att satsa på utbildning och högre studier är en investering. Det är en investering som den enskilda studenten gör i sig själv. Men det är också en investering som vi gemensamt gör för att skapa och upprätthålla ett modernt samhälle, ett både innovativt och resilient samhälle.

Därför behöver vi hålla hög kvalitet på våra universitet och högskolor. Vi ska erbjuda våra studenter de allra bästa utbildningar vi kan.

Vi ska ha utbildning med både bredd och spets. Vi behöver fortsätta bredda rekryteringen så att fler får chansen att läsa på universitet eller högskolor. Den högre utbildningen ska vara närvarande över hela landet, om inte med campusområden och seminariesalar så åtminstone via distansutbildningar. Vi behöver sänka trösklarna till de högre studierna, och vi behöver fortsätta bygga ut antalet studieplatser.

Allt det här arbetar regeringen med. En del av det finns i januariavtalet. Regeringen har levererat, både den här mandatperioden och den förra, och kommer att fortsätta leverera.

Alldeles nyss kom beskedet att regeringen fortsätter satsningen på artificiell intelligens. Vi satsade 20 miljoner förra året och fortsätter satsningen med ytterligare 20 miljoner i år.

Jag är glad för den höjning med 300 kronor av bidragsdelen i studiemedlet som genomfördes inför höstterminen förra året. Ingen ska behöva avstå studier för att man inte har råd.

En annan tröskel är tillgången på bostäder på universitetsorterna. Det är huvudsakligen ett kommunalt uppdrag, men regeringsbeslut under förra mandatperioden underlättade för berörda kommuner. Jag tänker bland annat på investeringsstödet och förändrade uppdrag till Akademiska hus. Det finns nu stora möjligheter att bygga bort bostadsbristen för studenter inom de närmaste åren – om vi har tur.

Så tar vi successivt bort hindren och lockar fler till universiteten.

Men breddad rekrytering innebär också att vi kommer att behöva ta hand om våra studenter på ett bättre sätt. Vi ser tyvärr en ökning av psykisk ohälsa bland våra studenter. Det är alarmerande. Psykiska besvär är vanligare bland studenter än bland yrkesaktiva i motsvarande åldersgrupper. Det här visar utredningar, och det måste vi möta.

Här har studenthälsan naturligtvis ett viktigt uppdrag. Vi kan behöva tillföra mer resurser men framför allt göra studenthälsan mer synlig. Det handlar till stor del om det förebyggande arbetet.

Men att kunna sjukskriva sig som student har inte heller varit helt lätt, och inte heller att komma tillbaka efter en sjukdomsperiod. Miljöpartiet vill att förutsättningarna vid sjukdom under studietiden ska bli mer lika de förutsättningar som gäller i arbetslivet. Då behöver det bli lättare att sjukskriva sig som student, och det behöver bli möjligt att deltidssjukskriva sig, också under kortare perioder än ett helt år. Vi behöver en kortare ka-

renstid. I dag är den 30 dagar för studenter medan den är en dag för anställda. Dessutom behöver rehabiliteringsansvaret förtydligas. I dag har sjukskrivna studenter ingen reglerad rätt alls till rehabilitering.

Fru talman! Universitets- och högskolestudier handlar om att bilda sig och att förbereda sig och rusta sig för ett arbetsliv. Det handlar om att tillgodogöra sig kunskaper på en högre nivå, men också att lära sig hur man tillgodogör sig kunskaper. Det handlar om att lära sig läsa och skriva på ett vetenskapligt sätt. Att lära sig läsa en vetenskaplig artikel är att lära sig hur kunskapsproduktion går till.

Kvalitet i undervisningen når vi bäst genom att lita på våra universitetslärare, men också genom att ge lärarna bättre förutsättningar. Har man bara runt fem eller sex timmar i veckan med sina studenter – och så ser det tyvärr ut, framför allt inom humaniora och samhällsvetenskap – är förutsättningarna inte de allra bästa.

I januariavtalet reglerar vi hur vi får en lärarutbildning med högre kvalitet. Den punkten är jätteviktig. Vi måste helt enkelt möta den ökande lärarbrist som vi ser framför oss genom att utexaminera fler och bättre rustade lärare. En av nycklarna till detta är det som står i överenskommelsen om just fler lärarledda timmar.

Fler lärarledda timmar behöver vi ta med oss också till andra utbildningar, inte bara till lärarutbildningen. En student bör få träffa sina lärare åtminstone tio timmar i veckan. Det borde ses som ett grundläggande krav för kvalitet i utbildningen, även om vi inte är där i dag.

En annan viktig åtgärd är att stärka kopplingen mellan forskning och utbildning. Det skulle öka kvaliteten i utbildningen, men förmodligen också i forskningen. Studenter behöver få möta lärare som är aktiva forskare. Undervisningen ska bygga på vetenskaplig grund och de senaste forskningsrönen. Men forskare behöver också möta studenter. Den återkopplingen är oerhört värdefull.

Detta finns med i Styr- och resursutredningen, Strut, som har nämnts tidigare här i dag och som vi säkert får flera tillfällen att debattera vidare framöver.

Ett annat förslag i den utredningen, som jag tycker är väldigt bra, är att den prestationsbaserade resurstilldelningen föreslås minska i betydelse. Även om det har gjorts justeringar inom systemet de senaste åren är denna medeltilldelning, som bygger på hög genomströmning och helårsprestationer, HÅP:ar, ett rätt besvärande inslag som hela tiden trycker på för att sänka kvaliteten i utbildningen. Det är inte bra för någon att man som lärare ska känna ett tryck från institutions- eller fakultetsledningen att godkänna en tenta som faktiskt inte är tillräckligt bra. Jag tror inte att lärare gör det i någon större utsträckning, men trycket är besvärande.

Jag inväntar alltså fortsatt beredning av utredningen och hoppas att den delen och flera andra kommer att implementeras framöver.

Fru talman! Jag tänkte avsluta med att återvända till en punkt i januariavtalet – en punkt som Miljöpartiet har drivit under lång tid. Det gäller det livslånga lärandet. Vi ska stärka möjligheten till omställning i livet. Möjligheten att vidareutbilda sig eller omskola sig högre upp i åldrarna ska utökas.

Det kan finnas många anledningar att byta yrke och byta bana. Vi lever i en värld med en arbetsmarknad som förändras. Det yrke man utbildats

till kanske inte längre finns kvar. Men det kan också vara personliga orsaker. Man söker personlig utveckling eller behöver omskola sig av hälsoskäl eller andra skäl. Till budgetpropositionen nästa höst ska ett förslag om hur studiemedelssystemet behöver förändras läggas fram så att det kan implementeras 2021 – det blir nog bra.

Fru talman! Med de orden yrkar jag bifall till utbildningsutskottets förslag i betänkande 13.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under § 9.)

§ 5 Forskning

Utbildningsutskottets betänkande 2018/19:UbU14
Forskning
föredrogs.

Anf. 22 MARIE-LOUISE HÄNEL SANDSTRÖM (M):

Fru talman! Nu övergår vi alltså från högskolefrågor till forskningsfrågor. Det är två mycket spännande och viktiga frågor, som förstås går lite hand i hand.

Jag vill inleda med att säga att Moderaterna står bakom alla våra reservationer, men för tids vinnande yrkar jag endast bifall till reservation nr 15 under punkt 6, Forskningsinfrastruktur och innovationer.

I den tidigare nämnda forskningspropositionen från 2016 talas det om att Sverige ska vara ledande inom forskning och innovationer och även en ledande kunskapsnation. Detta ska leda till samhällets utveckling och välfärd och till ett konkurrenskraftigt näringsliv.

Sverige ska vara ett internationellt attraktivt land med investeringar i forskning och utveckling. De offentliga och privata investeringarna i forskning och utveckling ska även fortsättningsvis överstiga EU:s mål. Övergripande kvalitetsförstärkning av forskningen ska ske, och jämställdheten ska öka, liksom samverkan och samhällspåverkan. Detta är stora målformuleringar, och Moderaterna instämmer förstås i dem alla.

Sverige har länge varit en ledande nation inom kunskap och forskning. Nu håller vi på att bli förbispungna, och man kan fråga sig vad det kan bero på, fru talman. Vad ska vi kunna göra åt detta?

För att titta på detta har man inrättat den så kallade Styr- och resursutredningen, Struten, som tidigare har nämnts här. Det är en utredning som ska titta på hur vi ska göra för att förbättra både högskolan och forskningen. Denna utredning har följts av väldigt många, framför allt inom forskningsvärlden.

Många forskare är oroliga över det som har presenterats hittills; utredningen är ute på remiss nu, men en presentation har ändå kommit. En arg och orolig forskare kallade faktiskt utredningen för Dumstruten – det skulle inte jag säga, förstås. Det har kommit både ris och ros, och det finns en del som vi är kritiska till.

Prot. 2018/19:89
9 maj

Högskolan

Forskning

Vad säger då Struten? Den säger bland annat att prestationskrav för forskning och utbildning i praktiken ska slopas. Utredningen är också genomgående negativt inställd till att forskningen kvalitetsgranskas och utvärderas och tycker i stället att lärosätena kan utvärdera sig själva. Detta är vi mycket kritiska mot. Inom Moderaterna säger vi att vi måste prioritera kvalitet före kvantitet.

En global trend är att universitetens forskningsfinansiering blir mer och mer konkurrensutsatt, vilket är väldigt viktigt, tycker jag. Det innebär att forskningsansökningarna granskas av anonyma bedömare utifrån om projektet har någon potential och om man ser någon framtid för projektet och även utifrån forskares tidigare prestationer. Bland annat OECD förespråkar denna metod. Syftet är förstås att höja forskningens kvalitet och spridning. Detta tycker vi är väldigt positivt.

Men vad säger då Struten om detta, fru talman? Jo, man säger att man vill gå emot denna trend, sänka forskningsanslagen och i stället höja basanslagen till högskolorna. Detta innebär att man vill fördela pengarna på annat sätt och ger möjligtvis högskolorna större flexibilitet.

Men pengarna måste förstås tas någonstans, och man vill ta dem från forskningsråden, bland annat från Vetenskapsrådet, där tilldelning nu sker genom konkurrens. Detta förslag skulle innebära att 70 miljoner av anslaget till Vetenskapsrådet drogs in. Det innebär förstås en stor förändring för Vetenskapsrådet, och det slår mot den forskning som är konkurrensutsatt – det man kallar för den excellenta forskningen. Detta skulle innebära att ca 70 forskningsprojekt färre skulle kunna få bidrag 2020 – en stor skillnad. Många forskningsprojekt skulle inte kunna få något bidrag, och mycket forskning som har pågått under längre tid skulle bromsas. Detta tycker vi förstås är väldigt negativt, så M och KD har en vårandringsmotion där vi föreslår att pengarna går tillbaka till Vetenskapsrådet.

Vad vill Moderaterna mer göra? Vi vill renodla forskningen i lärosätenas uppdrag. Vi vill också prioritera forskningen så att den kan nå världsklass inom vissa strategiska områden.

Det innebär att forskningsresurserna behöver koncentreras till färre lärosäten. Vi vill också att regeringen klargör principerna för hur man egentligen ska fördela pengarna till forskningen. Fortfarande är det lite oklart hur det kommer att ske.

Moderaterna vill också se en bättre koppling mellan forskning och industrin.

Sedan har vi EU:s ramprogram för forskning. Det är väldigt viktigt, och vi arbetar väldigt mycket med detta. EU har just nu ett pågående ramprogram som heter Horisont 2020. Det innefattar både Euratom och Europeiska institutet för innovation och teknik. Det är det åttonde programmet. Där ingår förstås Sverige. Vi har en stor del och anses vara ett framstående land.

Man har också ett nytt program som kommer, det nionde programmet. Det heter Horisont Europa. Det är också väldigt framgångsrikt och bra. Men från Moderaternas sida tycker vi att vi i Sverige måste vara med tidigare, så att vi i högre grad kan påverka vad som ska ingå i EU:s forskningsprogram och så att Sverige kan fortsätta att vara ett land i världsklass med imponerande forskning, något som också leder till bättre innovationer.

Moderaterna tycker alltså att forskningen är väldigt viktig. Som läkare tycker jag att medicinsk forskning är extra spännande. Tack vare forskningen har jag med en avancerad MR-kamera kunnat se hur människor fattar beslut i viktiga frågor. Jag tänkte att vi skulle fatta beslut i den här frågan och hoppas att ni ska besluta på samma sätt som jag och Moderaterna. Då vill jag berätta att det i hjärnan också pågår en omröstning. Flera områden i hjärnan har en debatt, kan man säga, där man baserar sig på normer, tidigare erfarenheter och sådant som man tagit in tidigare. Belöningssystemet spelar också en roll: Om jag röstar så här kommer jag att få en belöning. Det är frontala cortex, alltså pannloben, som styr över alla de omröstningar som sker i hjärnan.

Jag hoppas nu att er omröstning blir som min omröstning, så att ni röstar som Moderaterna.

(Applåder)

Anf. 23 ROBERT STENKVIST (SD):

Fru talman! Jag yrkar bifall reservation 11 i betänkandet UbU14 *Forskning*.

Sverige ligger bra till internationellt när det gäller finansiering och anslag till forskning. Det råder ingen tvekan om det. Vi har många duktiga forskare, och vi presterar inte alltför dåligt på många områden. Vi är ganska duktiga i Sverige och kan känna stolthet över det. Det är alltför sällan vi lyfter fram våra goda sidor.

Men nu står vi ju trots allt här för att tala om vad som kan bli bättre. En åtgärd vi borde vidta är att låta lärosätena specialisera sig mer. Jag tror att forskningen skulle gå framåt med det förslaget och att lärosätena fokuserar på den forskning de är duktigast på. Alla kan inte forska om allt.

Alla lärosäten kanske inte behöver forska om precis allt. Regionala lärosäten kanske inte har förutsättningar att forska alls. Då kanske det är lika bra att de låter bli och satsar på bra utbildningar med hög kvalitet.

En nattsvart skamfläck som vi inte alls bör vara stolta över är den numera nästan bortglömda Macchiariniskandalen. Därför tar jag upp den igen. Det gjordes en utredning av denna skandal, utförd till stora delar av Sten Heckscher. När jag läste på inför den här debatten visade det sig att alla handlingar till den utredningen har försvunnit. Jag vet inte om de har återkommit nu, men jag har alltså inte kunnat hitta dem.

Detta, mina damer och herrar, är ju fullkomligt oacceptabelt och rent av skandalöst! Skandalöst är också att de läkare och annan personal som försökte slå larm om Macchiarinis vansinnigheter på ett tidigare stadium systematiskt blev motarbetade och till och med hotade.

Min fråga är: Har vi lärt oss något efter Macchiariniskandalen? Ser det likadant ut i dag när det gäller tysthetskulturen? Jag låter frågorna hänga kvar i luften här, för alla att tänka över.

Jag och en del andra här satt med i den parlamentariska Strut-gruppen, som har nämnts en massa gånger här. Det var intressant att sitta med där, faktiskt. Ett förslag som utredaren presenterade var att omfördela statliga anslag från statliga institutioner som Vetenskapsrådet direkt till lärosätena. Jag tycker att det var ett bra förslag, i motsats till vad Moderaterna sa här. Det är klart att det är intressant att pröva och sedan utvärdera det. Funkar det inte får man gå tillbaka till ett gammalt system. Värre än så är det väl inte.

Detta skulle också öka lärosätenas självständighet, en fråga där inte minst jag och mitt parti har fått kritik. Det skulle klockrent öka självständigheten. Dessutom tror jag att vi får lika bra forskning om en större del av anslagen går direkt till lärosätena.

Jag satt ju med i Struten, och där hörde jag inga invändningar mot förslaget, vad jag minns. Men efteråt har det kommit ganska mycket kritik mot det. Jag tror det är bra att framföra sitt partis politik på ett så tidigt stadium som möjligt, av många orsaker.

Jag har i tidigare debatter tagit upp detta med forskning om kärnkraft i allmänhet och om energiproduktion från kärnkraft i synnerhet. Det är sant att det inte råder något förbud mot forskning om kärnkraft i dag. Jag har dock erfarit att denna forskning varit väldigt lågt prioriterad, vilket jag tycker är mycket synd.

Det pratas mycket om att vi måste minska våra utsläpp av koldioxid och att vi ska leva fossilfritt. Miljöpartiet talar mycket om att vi ska ha en helt förnybar energiproduktion. Jag tror inte att det går driva samhället med den standard vi har vant oss vid med enbart förnybar energiproduktion. Jag är säker på att det inte går om vi inte ska frysa om vintrarna och om våra stora energislukande företag ska kunna drivas året runt med full effekt.

Ska vi vidmakthålla vår välfärd, levnadsstandard och den levnadsnivå vi har vant oss vid måste vi ha en stor energiproduktion med kärnkraft. Därför bör vi öka vår forskning kring kärnkraften, så att vi inom en rimlig framtid kan bygga fjärde generationens kärnkraftverk. Dessa kärnkraftverk är säkra, rena och oerhört effektiva.

Jag vill också citera Percy Barneviks ord om vår energiproduktion i Sverige: Sverige har billig el, ren el och säker el. Vi har kort sagt den energiförsörjning alla andra länder skulle vilja ha. Nu förefaller vårt största bekymmer vara hur vi på kortast möjliga tid ska ta oss ur denna situation. Jag tycker att det är lite träffande, faktiskt.

Slutligen vill jag ta upp detta med politisk styrd forskning. SD vill självklart inte ha någon sådan styrning. Read my lips! Det är i själva verket en omöjlighet: Det går helt enkelt inte att politiskt styra vare sig forskning eller högkvalitativ utbildning, för då är den inte högkvalitativ längre. Detta visar inte minst trenden med genusvetenskapen. Det är inte i alla stycken oberoende forskning. Vi menar att det är politiskt styrd forskning. Nu känns det som om jag upprepar mig, och det ber jag om ursäkt för.

Den vetenskapliga tidningen Curie har påstått rent lögnaktiga saker om vad både jag och mitt parti sagt i denna fråga. Dessutom – och detta är under all kritik och måste strida mot allt vad ärlighet och akademisk kritik heter – får jag inte ge någon replik på vad de skrivit om oss. Jag får inte ens in en kommentar under den artikel där de i negativa ordalag nämner mig och mitt parti. Och detta, mina damer och herrar, är under all akademisk kritik! På tal om fake news och filterbubblor: Här har vi en tvättäkta filterbubbla, anser jag.

Låt mig återknyta till detta med Connie Dickinson från förra debatten. Vi i SD vill inte påverka Connie Dickinson politiskt på något sätt. Vi vill att hon ska få en fullgod utbildning. Förstår man inte det kanske man inte ska kalla sig akademiker över huvud taget.

Anf. 24 MARIE-LOUISE HÄNEL SANDSTRÖM (M) replik:

Fru talman! Jag förstår inte riktigt logiken i det ledamoten Robert Stenkvist säger. Först säger han att vi ska prioritera olika sorters forskning och att vi ska satsa på den forskning som är viktig. Sedan säger han att politikerna inte ska lägga sig i forskningen. Och sedan säger han att det är bättre att pengarna går direkt till universiteten, så att de får mer flexibilitet. Pengarna ska alltså inte gå till Vetenskapsrådet.

Jag får inte ihop det riktigt. Vad vill egentligen Robert Stenkvist göra med forskningen?

Anf. 25 ROBERT STENKVIST (SD) replik:

Fru talman! Kärnkraftsforskningen blev nedprioriterad av politiska orsaker en gång i tiden. Jag tycker att den bromsklossen ska tas bort. Det gäller vår energiproduktion och vår levnadsstandard. Det finns ett starkt samhälleligt intresse här.

I grunden menar jag absolut att lärosätena måste, och ska, få bestämma själva över forskningen. Lärosätenas självbestämmande minskar genom Vetenskapsrådet, Forte och alla dessa organisationer. Vi kan ta en bit av de anslagen och föra direkt till universiteten. Då blir de mindre politiskt styrda. Det är inte svårt att förstå.

Vi ska ha självständiga lärosäten som själva styr över sin forskning. Vi har de strategiska områdena. Regeringen, staten och riksdagen har bestämt att de ska vara strategiska forskningsområden. Det är också en form av politisk styrning – man kan inte säga något annat. Men regering, riksdag och även jag är med på att vi i någon mån styr forskning för samhällets skull. Varenda krona är ju statligt finansierad. Nej, inte varenda krona. En del kommer naturligtvis från företagen.

Det handlar lite om balans, om vi ska vara ärliga. Men i grunden ska lärosätena och universiteten styra sin forskning själva. De ska till och med styra sin egen genusvetenskap själva, bara den vilar på vetenskaplig grund.

Anf. 26 MARIE-LOUISE HÄNEL SANDSTRÖM (M) replik:

Fru talman och Robert Stenkvist! Jag blev kanske inte mycket klokare. Jag tyckte nog att Robert Stenkvist inledde med att säga att det är viktigt att vi satsar på korrekt forskning, framtidsforskning och forskning som leder till resultat.

(ROBERT STENKVIST (SD): Nej.)

Så uppfattade jag det. Det är i alla fall så som jag tycker att det ska satsas. Detta försvåras ju om man säger att så mycket som möjligt ska vara flexibelt så att universiteten kan välja själva.

Jag tycker också att man ska kunna satsa på bra forskning, men det ska leda till någonting. Det är ju, som du säger, statens pengar vi använder. Då är det viktigt att det leder till innovationer, leder till någonting som är bra för samhället och leder till utveckling. Då ser jag en risk med för mycket flexibilitet.

Anf. 27 ROBERT STENKVIST (SD) replik:

Fru talman! Jag håller med, förutom när det gäller det första Marie-Louise Hänel sa. Det lät inte bra i mina öron. Det lät som att politikerna

skulle styra alldeles för mycket. Det var den första meningen, den första satsen. Jag har glömt den exakta ordalydelsen, men det står jag absolut inte bakom.

Anf. 28 FREDRIK CHRISTENSSON (C):

Fru talman! Jag vill inledningsvis meddela att vi i Centerpartiet givetvis står bakom samtliga våra reservationer, men för tids vinnande yrkar jag bifall endast till reservation nr 6 i betänkandet.

Vi diskuterar i dag motioner om forskningspolitik som har inkommit under allmänna motionstiden. Det är viktigt att vi årligen får diskutera forskningspolitik i denna kammare. I slutet av 70-talet togs det fram en principproposition om att varje regering ska lämna en forskningsproposition. Och ända sedan 1982, då Thorbjörn Fälldin ledde regeringen, har regeringen levererat en forskningsproposition som pekar ut inriktningen för svensk forskningspolitik. Det är där vi har de stora diskussionerna kring svensk forsknings utveckling.

De som bemödar sig att läsa betänkandet kan se att det saknas en del av det som Centerpartiet under en längre tid har drivit på forskningens område. Därför tänker jag ha lite mer fokus på det.

Sverige har väldigt goda förutsättningar när det gäller forskning. Vi har många lärosäten som står sig bra i internationella mätningar. Vi har framstående forskning. Vi har en tradition av bra och framgångsrik forskning. Det handlar om forskning som har lett till nya medicinska rön, som gör att vi kan må bättre och leva längre. Men det handlar också om ny teknik som gör att industrin får förutsättningar att hänga med i den tekniska utvecklingen och leda den tekniska utvecklingen, så att det skapas jobb och tillväxt i hela landet. Det är väldigt bra delar som följer av den forskning som sker.

Vi behöver stappa upp och ta ytterligare steg för att Sverige ska fortsätta att vara en internationellt stark forskningsnation.

Den forskningspolitiska debatten tenderar oftast att ha fokus just på den offentligt finansierade forskningen. Under alliansregeringen ökade de offentliga anslagen till forskning med över 9 miljarder kronor mellan 2009 och 2016. Det var en ökning med 30 procent. I den senaste forskningspropositionen, från den rödgröna regeringen, valde man att sänka investeringstakten i fråga om de statligt finansierade forskningsmedlen. Det är fel väg att gå.

Men det tenderar tyvärr i svensk forskningspolitik att vara alldeles för mycket fokus just på den statligt finansierade forskningen. Den allra mesta forskning som bedrivs i Sverige sker i privata företag och i privat forskning och utveckling. Då är det oroande att se att de privata investeringarna i forskning och utveckling i Sverige går ned samtidigt som privata investeringar i forskning och utveckling ökar i 18 av 22 jämförbara länder. Sverige tappar konkurrenskraft.

Fru talman! Vad behöver då göras för att stärka Sverige som forskningsnation? Från Centerpartiets sida ser vi flera delar. Det behövs starka och attraktiva forskningsmiljöer i Sverige. Där är de statliga medlen viktiga förutsättningar när det gäller att se till att vi har lärosäten av internationell toppkvalitet och att vi har en bra forskningsinfrastruktur. Det har vi i Sverige i dag med Max IV och ESS. Men det handlar också om andra delar. Där behöver det göras ytterligare.

Vi behöver se till att förbättra förutsättningarna för lärosäten att profilera sig för att vi ska få än starkare lärosäten inom olika områden. Vi kan se i det högskolelandskap eller det universitetslandskap som vi har i Sverige att såväl stora som mindre lärosäten har en väldigt duktig spets, och det måste de få utveckla ytterligare.

Spetsen behövs, men samtidigt behöver forskningens koppling till utbildning stärkas. Det visar inte minst den granskning som Universitetskanslersämbetet har gjort och som är kopplad till lärarutbildningen, vilket har diskuterats tidigare i dag.

Vi behöver se till att skapa bra villkor när det gäller att driva företag i Sverige. Vi ser en utveckling där allt fler företag agerar på en internationell marknad. De har verksamhet i flera olika länder. Då behöver vi se till att ha attraktiva forskningsmiljöer, som vi har varit inne på. Vi behöver ha konkurrenskraftiga skatter och lagar i Sverige för att företagen ska välja att lägga sin verksamhet i Sverige. Och vi behöver se till att vi lyckas med kompetensförsörjningen. Det handlar om att de svenska studenterna har rätt kunskaper för att vara intressanta för dessa företag men också om att lyckas med att rekrytera internationella forskare och studenter.

På den senare punkten har Sverige misslyckats. Under förra mandatperioden var det flera exempel som jag tror att vi alla i denna kammare har tagit del av. Det var internationella studenter och forskare som inte fick stanna i Sverige på grund av byråkrati och regelverk. Det gjorde att de i stället hamnade i andra länder, och svensk konkurrenskraft minskade ytterligare.

Fru talman! Det är bara veckor kvar till ett EU-val eller ett val till Europaparlamentet, rättare sagt. EU har världens största forskningsbudget. Det är en fantastisk möjlighet för Sverige, som forskningsnation, att vara en del av det europeiska samarbetet och att se till att den gemensamma budget som ska antas framöver fortsätter att ha – och det kanske kan bli ännu tydligare – fokus på hög kvalitet inom forskningen.

Det är med oro som vi kan se att Sverige lyckas hämta hem en allt mindre andel av de gemensamma europeiska medlen. Där drev Centerpartiet tillsammans med Alliansen under den förra mandatperioden, när den forskningspropositionen lämnades, att Sverige behöver ha ett tydligare mål om att ta hem mer av de medel som finns i Europa och därmed också stärka vår konkurrenskraft. Det gäller även offentliga medel som fördelas genom det europeiska samarbetet.

Fru talman! Vi har tidigare i dagens debatt hört att jämställdheten inom akademien har stora utmaningar. Centerpartiet delar den bilden. Vi har en ganska dålig utveckling inom den högre utbildningen i Sverige. Majoriteten av studenterna är kvinnor, men när det kommer till professorer är det alltför få kvinnor som väljer att ta karriärsteg inom akademien. Det behöver vi förbättra.

I dag kom dock en rapport från Universitetskanslersämbetet som visar att det 2008 var 19 procent av professorerna som var kvinnor, och i dag är det 29 procent. Det går åt rätt håll, men det går för långsamt. Vi behöver göra mer för att stärka och förbättra villkoren inom akademien så att fler ser och väljer den karriärvägen. Detta stärker också Sverige som forskningsnation.

Fru talman! Avslutningsvis vill jag säga att den akademiska friheten är viktig att värna när man pratar om högre utbildning och forskning. Vi kan runt om i världen se hur auktoritära regimer styr forskning, lägger ned forskning eller skapar väldigt svåra regelverk för lärosäten och andra forskningsinstitut.

Där måste Sverige dels se till att värna den grundlagsskyddade akademiska frihet som finns i Sverige, dels fortsätta att arbeta med de frågorna på internationell nivå så att de länder som bryter mot den viktiga principen om akademisk frihet inte kan fortsätta med det.

(forts. § 7)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 13.52 på förslag av tredje vice talmannen att ajournera sammanträdet till kl. 14.00, då frågestunden skulle börja.

Återupptaget sammanträde

Sammanträdet återupptogs kl. 14.00.

§ 6 Frågestund

Anf. 29 TALMANNEN:

Jag vill hälsa statsråden välkomna. Frågor besvaras i dag av miljö- och klimatminister Isabella Lövin, försvarsminister Peter Hultqvist, utbildningsminister Anna Ekström, som med kort varsel ersätter statsrådet Ann Linde, samt statsrådet Matilda Ernkrans.

En fråga ska vara av övergripande och allmänpolitiskt slag eller avse ett ämne som faller inom statsrådets ansvarsområde och rör dennes tjänsteutövning. Miljö- och klimatminister Isabella Lövin besvarar såväl allmänpolitiska frågor som frågor inom sitt eget ansvarsområde.

Eftersom utbildningsministern har kommit in med kort varsel finns det inte särskilt många föransmällda frågor till henne.

Regeringens syn på Försvarsberedningen

Anf. 30 PÅL JONSON (M):

Herr talman! Jag riktar min fråga till försvarsminister Peter Hultqvist. Sverige behöver ett starkare försvar eftersom den säkerhetspolitiska utvecklingen i vårt närområde fortsätter att försämrans. Inom försvarspolitiken strävar vi efter breda politiska överenskommelser. Det ger styrka och långsiktighet åt de beslut som fattas.

Under det senaste året har vi sett hur regeringen har valt att ignorera viktiga slutsatser från Försvarsberedningen. Det har till exempel handlat om bedömningen av risken för ett väpnat angrepp men även om hur totalförsvarsfrågorna ska organiseras i Regeringskansliet.

Herr talman! Det skapar en osäkerhet kring hur regeringen ser på Försvarsberedningens status. Jag vill därför fråga försvarsministern: Är Försvarsberedningens rapport fundamentet för nästa försvarsbeslut, eller är det enbart ett diskussionsunderlag? Är regeringen beredd att ställa sig bakom den ekonomiska nivån för försvarsutgifterna som Försvarsberedningen kommer att föreslå?

Anf. 31 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S):

Herr talman! Det finns inget tvivel om att Sverige behöver ett starkare försvar. Under de år som vi nu har suttit vid regeringsmakten har vi sett en utveckling mot en ökad krigsduglighet och en ökad militär förmåga. Det var ytterst tveksamt under de åtta år som ni satt i regeringen, Pål Jonson.

Försvarsberedningens rapport har ännu inte presenterats. Men jag förutsätter att den kommer att utgöra grunden för nästa försvarsinriktningsbeslut, som är planerat till våren 2020.

Jag tänker inte föra några förhandlingar här i kammaren om ekonomiska nivåer. En sak vill jag dock säga. Det är att erfarenheten visar att försvarsbeslut löper en risk att vara underfinansierade. Det finns också en risk att man inte når hela vägen fram med finansieringen. Det leder i sin tur till ständiga omförhandlingar. Det är dags att göra slut på de omförhandlingarna.

Kanske bör Försvarsmakten och FMV också göra sina bedömningar av ramen innan man fastställer och gör en politisk överenskommelse. Det man kommer överens om ska också hålla i konfrontationen med verkligheten.

Anf. 32 PÅL JONSON (M):

Herr talman! Tack, försvarsministern, för svaret!

Jag vill bara inskräpa att vi moderater nu förväntar oss att Socialdemokraterna, som är det stora regeringspartiet, ska vara villiga att ingå en politisk överenskommelse också om försvarsekonomin. Vi har en försvarsberedning som har jobbat i två år. Dess slutrapport måste ses som en helhet där man kombinerar säkerhetspolitisk analys, försvarspolitiska satsningar och försvarsekonomi.

Herr talman! Vi måste ytterst ta den försämrade säkerhetspolitiska omvärldsmiljön på största allvar och tillföra de medel som krävs för att stärka försvaret.

Anf. 33 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S):

Herr talman! Är det några som tar den säkerhetspolitiska miljön på allvar är det vi. Vi jobbar med det här dagligdags. Vi tar del av olika rapporter, parerar olika saker och fattar olika beslut i vardagen – i verkligheten. Vi diskuterar inte bara.

När det gäller ekonomin bör man sträva efter att ha så mycket fast mark under fötterna man någonsin kan ha. Det borde vara ett gemensamt intresse för så många som möjligt. Eller tycker Pål Jonson att det är tillfredsställande med återkommande omförhandlingar och prognoser som visar sig inte stämma?

Anf. 34 CHARLOTTE QUENSEL (SD):

Herr talman och Isabella Lövin! I maj förra året presenterade EU-kommissionen sitt förslag till ny långtidsbudget. Man föreslår att den svenska EU-avgiften ska öka med 35 procent, vilket motsvarar drygt 15 miljarder kronor per år. Sverigedemokraterna har varit mycket tydliga med att vi tvärtom vill se en sänkt EU-avgift.

För mindre än en månad sedan stod finansministern här i kammaren och sa: "När Storbritannien lämnar EU måste naturligtvis EU-budgeten rätta munnen efter matsäcken. Därför driver vi linjen att budgeten ska ligga kvar på 1 procent av bni."

Min fråga är: Är regeringen beredd att använda sitt veto i syfte att stoppa budgetförslaget från kommissionen? Jag skulle uppskatta om frågan besvarades med ett ja eller ett nej.

Anf. 35 Miljö- och klimatminister ISABELLA LÖVIN (MP):

Herr talman! Tack, Charlotte Quensel, för frågan!

Vi ser inte med stor entusiasm på att Storbritannien nu ska lämna EU. Det kommer att få en påverkan på prognoserna för EU:s långtidsbudget. Regeringen arbetar i första hand för att Storbritanniens utträde inte ska påverka budgeten, utan vi behöver se över vilka utgiftsposter det går att minska på. Strukturfonder och även jordbruksstöd är delar där vi kan se en omfördelning och en minskning.

För oss är det viktigt att vi inte åter upp ytterligare budgetutrymme för Sverige genom att vi får en oproportionerligt mycket större höjning än andra medlemsländer. Men det är alldeles för tidigt att lägga in ett veto. EU är en väldigt viktig kraft i världen i dag. Vi behöver se till att EU fungerar.

Anf. 36 CHARLOTTE QUENSEL (SD):

Herr talman! Det är tydligt att Isabella Lövin inte vill svara ja eller nej. Men om 17 dagar har vi ett EU-val. Jag anser att svenska folket är värda ett rakt svar från regeringen. Därför upprepar jag: Tänker regeringen använda sin vetorätt för att sätta stopp för en EU-avgift som enligt regeringen själv kommer att tangera kostnaden för hela vårt försvar?

Jag tror att alla svenskar skulle uppskatta ett tydligt ja eller nej innan de går till valurnorna.

Anf. 37 Miljö- och klimatminister ISABELLA LÖVIN (MP):

Herr talman! Jag anser att Charlotte Quensel ställer en omöjlig fråga. Svaret på frågan kan inte vara ja eller nej. Det handlar om att vi ska se till att EU ska fungera så bra som möjligt. Och vi ska se till att vi inte behöver gå in med mer medel i EU:s budget än vad som är en rimlig andel för Sverige.

Att torpedera hela EU-samarbetet genom ett veto är att gå väldigt långt. Det tror jag att Charlotte Quensel vet.

Anf. 38 MAGNUS EK (C):

Herr talman! Jag vill rikta min fråga till statsrådet Lövin.

Klimatfrågan är vår tids ödesfråga. Det tror jag att vi är eniga om. Ska vi klara av att möta de mål vi har satt upp behöver vi minska våra utsläpp, i världen och i Sverige. Tyvärr ser vi att utsläppen minskar på tok för långsamt för att vi ska möta våra mål. Jag vill inte fastna i en sifferexercis om utsläppen ökar eller minskar. Men vi kan vara överens om att de minskar i en på tok för låg takt. Det slår också Naturvårdsverket fast.

Hur ser statsrådet på den här utvecklingen? Och, framför allt: Hur avser man att få ned utsläppen, som under förra mandatperioden ökade? Jag är stolt över det vi har kommit överens om i januariavtalet, men jag vill höra vad regeringen avser att göra ytterligare. Jag vill också gärna höra hur man ser på Europasamarbetet. Där har en offensiv klimatpolitik byggts på att vi kan ha en ambitiös bördefördelning där vi tar på oss ambitiösa mål. Hur ska detta hänga ihop ifall vi inte lyckas minska våra utsläpp i tillräcklig takt?

Anf. 39 Miljö- och klimatminister ISABELLA LÖVIN (MP):

Herr talman! Tack för frågan, Magnus Ek!

Givetvis är jag minst lika oroad som de flesta andra över att utsläppen inte minskar i den takt vi behöver se om vi ska klara av det vetenskapsmännen säger till oss. Vi behöver minska utsläppen med någonstans mellan 5 och 8 procent om året för att klara 1,5-gradersmålet. Däremot känner jag mig trygg i att vi har påbörjat en grundlig omställning av det svenska samhället – i transportsektorn, industrin och bostadssektorn. Vi tvingar in förnybara bränslen i bensin och diesel, och vi ska ha ett stopp för fossila bränslen, vilket vi är överens om i januariavtalet. Vi jobbar också på EU-nivå, där vi har förstärkt EU:s system för utsläppshandel kraftigt.

Den här omställningen tar dock tid, och vi behöver göra mer. Vi kommer att lägga fram en handlingsplan för detta, enligt klimatlagen i höst, och sektor för sektor berätta hur vi måste stärka politiken ytterligare för att utsläppen verkligen ska minska i den takt de behöver.

Anf. 40 MAGNUS EK (C):

Herr talman! Om jag då får unna mig en kompletterande fråga: Är det inte så att en anledning till att vi kanske har tappat en del takt i omställningen här i Sverige är att det har funnits en osäkerhet i en del av de sektorer som ska leverera de bränslen och den energi som behövs i den gröna omställningen? Det gäller skogssektorn, och det gäller villkoren för biogasen och solenergin. Hur avser statsrådet att agera för att den typen av osäkerhet inte ska uppstå framåt?

Ifall det finns tid över – 30 sekunders talartid är inte mycket – kanske vi kan återkomma till bördefördelningen.

Anf. 41 Miljö- och klimatminister ISABELLA LÖVIN (MP):

Herr talman! Vi har ju ett produktionsstöd för biogas. Vi har gett långsiktiga förutsättningar för investeringar i biobränslen i och med bränslebytet, som tvingar in förnybart i bensin och diesel. Vi ser nu hur Ikea börjar

sälja solpaneler i Sverige som ett av några prioriterade länder, och flera elbilstillverkare utser Sverige till ett av de länder där man vill sjösätta elbilarna. Vi ser alltså att vi med vår politik ger säkerhet, och vi kommer att se mer investeringar.

Avskaffande av flygets skattebefrielse

Anf. 42 JENS HOLM (V):

Herr talman! Jag har en fråga till klimatminister Isabella Lövin.

Flyget är en av världens snabbast växande utsläppskällor, och varje år subventioneras den internationella flygindustrin med ungefär 200–300 miljarder kronor bara här i Europa. Enligt den så kallade Chicagokonventionen får länder inte beskatta flygbränsle. Vill man ändra på det bör man driva frågan inom det internationella luftfartsorganet ICAO. Den 5 mars i år stod jag här i kammaren och debatterade denna fråga med finansminister Magdalena Andersson. Finansministern lovade då att det skulle tas fram en ”genomtänkt strategi” för hur regeringen ska driva att den här skattebefrielsen ska kunna avskaffas.

Därför vill jag fråga klimatministern om det nu, två månader efter den debatten, finns en genomtänkt strategi för hur flygets skattebefrielse ska kunna avskaffas.

Anf. 43 Miljö- och klimatminister ISABELLA LÖVIN (MP):

Herr talman! Tack för frågan, Jens Holm!

Vi driver den här frågan i ICAO; det kan Jens Holm vara helt säker på. Jens Holm kan dock vara lika säker på att det är väldigt svårt att komma framåt internationellt. Jag skulle säga att det är många av dem som inte vill se en svensk flygskatt som pekar på just Chicagokonventionen och ICAO och säger att frågan ska drivas där i stället för att Sverige ska ha en egen flygskatt. Det är de som inte vill att vi ska gå före i Sverige – eller i EU.

Det finns alltså många olika nivåer. Flyget måste stå för sina egna miljökostnader. Tidigare har flyget inte stått för någonting i Sverige, men nu har vi infört en flygskatt. Jag har också kontakt med kollegor på EU-nivå om ett initiativ för att införa en gemensam flygskatt på EU-nivå, och där kommer vi att gå vidare vid nästa miljöministermöte i Bryssel. Vi fortsätter med att strukturerat följa upp dessa frågor på alla nivåer.

Anf. 44 JENS HOLM (V):

Herr talman! Det vore ju fantastiskt med en gemensam flygskatt inom EU, men nu gäller det skattebefrielsen för bränsle till flygplan. Vill man på allvar ta bort den skattebefrielsen fordras ett beslut vid ICAO:s generalförsamling. Jag tror att klimatministern känner till att nästa generalförsamling startar den 24 september. Som vi vet kan klimatet inte vänta, och därför måste det finns en strategi färdig från regeringens sida. Jag frågar igen: Finns det en sådan strategi, som finansministern har aviserat?

Anf. 45 Miljö- och klimatminister ISABELLA LÖVIN (MP):

Herr talman! Självklart jobbar våra tjänstemän med den här frågan. Det är en prioriterad fråga, och det är även en punkt i 73-punktsprogrammet – januariavtalet – där vi driver på för en internationell beskattning av flygbränsle. Med det sagt måste jag nog tyvärr meddela att jag har ganska låga förväntningar när det gäller att få med mig USA och resten av världen på en sådan skatt, men självklart driver vi detta.

Forskning om biobränslen

Anf. 46 KJELL-ARNE OTTOSSON (KD):

Herr talman! För att klara att möta kraven på omställning är stöd till forskning väldigt viktigt, och där borde den svenska staten vara ett föredöme.

För Sveriges del borde det i betydligt större omfattning än i dag handla om forskning om produktion av hållbara biobränslen. Forskning behövs eftersom vi behöver få fler processer och råvaror godkända som biobränsle för bland annat flyget. Utan svensk produktion blir Sverige beroende av importerat biobränsle, och det vore väldigt tråkigt eftersom vi var ett av de första länderna som införde reduktionsplikt för flygbränsle. Därmed borde vi vara en av de första producenterna av biobränsle för flyget – vi har ju råvaran själva i form av svensk skog.

I M-KD-budgeten gavs 100 miljoner extra till forskning på biobränsle, men det har regeringen skurit bort i vårändringsbudgeten. Därför är min fråga till statsrådet Ernkran: Vad tänker regeringen göra för att ytterligare stärka forskningen kring biobränsle – eller anser regeringen att det inte behövs?

Anf. 47 Statsrådet MATILDA ERNKRANS (S):

Herr talman! Tack för frågan, Kjell-Arne Ottosson!

Jag tror inte att det utanför den här kammaren och utanför den krets som ledamoten befinner sig i råder något tvivel om att det här är en regering som står upp för att vi ska ha en rättvis klimatomställning och för att vi ska satsa rejält stora resurser på miljö och klimat. Det var faktiskt just det vi ändrade när vi nu fick möjlighet att lägga fram en ändringsbudget: Vi tillförde över 2 miljarder ytterligare till miljö- och klimatbudgeten.

I dessa satsningar finns naturligtvis mer pengar till att utveckla vad vi kan använda vår svenska skog till. Det gäller till exempel biobränsle till flyget, men det finns också många andra saker som vi ska använda den svenska skogen till. Det är nämligen en fantastisk råvara som vi naturligtvis ska använda i klimatomställningen, och det gör den här regeringen.

Anf. 48 KJELL-ARNE OTTOSSON (KD):

Herr talman! Tack för svaret, Matilda Ernkran!

Ni lade tillbaka en hel del saker som era egna experter har sågat och sagt inte är effektiva, vilket vi har pratat om tidigare. De har sagt att det inte är en politik som för frågan framåt. Forskare vid Luleå universitet har visat hur enbart rester från skogsavverkning kan försörja det svenska inrikesflyget med biobränsle utan att vi behöver avverka mer skog. Med den

teknik vi har i dag ser de att vi är uppe i nästan 100 procent. Vi ser potentialen, men det verkar inte regeringen göra. Varför?

Anf. 49 Statsrådet MATILDA ERNKRANS (S):

Herr talman! Sverige är en ledande forskningsnation. Vi är det land i Europa som i relation till bnp lägger störst andel på forskning och innovation. Den här regeringen står upp för forskning och innovation, och det gäller även miljö- och klimatforskningen.

Man kan inte ta bort 2 bort miljarder och tro att man kan ersätta dem med 100 miljoner till Formas. Så funkar det inte, utan man måste ha en helhet. Man måste på riktigt se till att klimatomställningen blir rättvis och bärs av såväl forskning och innovation som en omställning av människor i deras vardag. Det handlar om att göra den här omställningen på ett klokt sätt, och det gör den här regeringen.

(Applåder)

Uteblivna disciplinära åtgärder i skolan

Anf. 50 ROGER HADDAD (L):

Herr talman! Liberalerna har under våren lyft upp frågan om arbetsro och studiero i skolan. Detta är en jätte viktig fråga för att upprätthålla kunskapsskolan och inte minst för att de elever som har störst behov av en kompenserande skola också ska kunna lära sig någonting och inte störas av andra elever.

Herr talman! Vi har noterat i flera studier, bland annat från Skolinspektionen, att fler elever störs av andra elever. I Skolverkets senaste rapport uppges att lärare i 30 procent av fallen inte ingriper – alltså ger en konsekvens – även när man bryter mot ordningsregler på skolan. Skolverket har också visat att rektorer sällan eller aldrig använder disciplinära åtgärder när det inträffar stök och bråk i skolan.

Därför, herr talman, vill jag fråga utbildningsminister Anna Ekström hur hon ser på att fler i skolan inte använder de disciplinära åtgärder som skollagen tillåter.

Anf. 51 Utbildningsminister ANNA EKSTRÖM (S):

Herr talman! Trygghet och studiero i våra skolor är viktigt. Stök, för sena ankomster, oro i klassrummet och våld och hot ska inte ha en plats i vår skola. De elever som går i skolan ska vara skyddade från andra elevers stök, och de lärare som arbetar i skolan ska ha en arbetsmiljö värd namnet.

Jag tycker att det är viktigt att vi har bra regler på plats, och jag tycker att det är viktigt att de regler som finns efterlevs. Jag ser med oro på en utveckling i skolans värld där föräldrar och elever alltmer agerar som kunder på en marknad och där läraren och rektorn riskerar att hamna i ett underläge – det underläge man hamnar i när man är tvungen att anpassa sig efter kundernas krav.

För mig är det självklart att trygghet och studiero ska upprätthållas och att ordningsregler ska följas. Jag utgår från att Roger Haddad håller med mig om att det är viktigt att säkerställa att skolan ska vara fri från den typen av oegentligheter. Jag utgår också från att vi i vårt kommande samarbete efter januariavtalet kommer att säkra detta.

Anf. 52 ROGER HADDAD (L):

Herr talman! Anledningen till att Liberalerna ställer frågan om studiero och arbetsro är att den är oerhört central inom skolpolitiken. Det handlar inte bara om hot mot lärare utan också om att lärare och vuxna inte vågar ingripa mot stöket.

Jag har inte fått svar på frågan hur utbildningsministern ser på slutsatserna från Skolverket, alltså den myndighet som ministern har under sig. Skolverket konstaterar att rektorer av olika anledningar inte använder de disciplinära åtgärderna. Vad tänker regeringen göra åt detta?

Anf. 53 Utbildningsminister ANNA EKSTRÖM (S):

Herr talman! Vi ska stärka ordningen i skolan. Vi har redan påbörjat ett arbete tillsammans med bland andra Liberalerna för att införa en nationell plan för trygghet och studiero. Vi vill förbjuda mobiltelefoner som stör på lektionerna, och vi vill säkerställa att det ska vara möjligt och lättare att omplacera och stänga av elever som stör.

Jag utgår från att de regler som finns följs på ett bra sätt. Jag kommer att följa noga att rektorerna har möjlighet att följa reglerna, men jag – kanske till skillnad från Roger Haddad – litar på våra rektorer. De har verktygen och ska använda dem.

Lärosätenas roll i klimatomställningen

Anf. 54 MATTIAS VEPSÄ (S):

Herr talman! Hur vi hanterar klimatfrågan är avgörande för vår framtid, och tiden är knapp. Ska vi lyckas krävs att vi gör mer av det som vi vet fungerar men också att vi lyckas ta fram nya lösningar, och forskningens roll i detta arbete är avgörande.

På universitet och högskolor driver den nya organisationen Klimatstudenterna en viktig debatt om hur lärosätena kan ta sitt ansvar, både när det gäller att minska sina egna klimatavtryck och när det gäller hur forskningen kan visa ett ansvar.

Min fråga går till statsrådet Matilda Ernkrans. Vad gör regeringen för att öka omställningstrycket, och hur ser statsrådet på forskningens och universitetens roll i arbetet med att nå våra klimatmål?

Anf. 55 Statsrådet MATILDA ERNKRANS (S):

Herr talman! Tack, Mattias Vepsä, för frågan!

Jag har själv mött Klimatstudenterna; det var en av de första organisationer jag mötte som nytt statsråd. Sverige har ju fått en forskningsminister som är djupt engagerad i klimat- och miljöfrågorna.

Jag är fullständigt övertygad om att det Klimatstudenterna gör och det man driver inom och mellan varandra i lärosätena kommer att påverka på vilket sätt lärosätena kan ta ytterligare ansvar för klimatomställningen. Det kommer man nämligen att behöva göra.

Ansaret för en hållbar utveckling är redan inskrivet i högskolelagen. Hur man tar sig an detta är naturligtvis någonting som regeringen noga följer i myndighetsdialoger och annat med lärosätena.

Jag känner en väldigt stor tillförsikt i att denna debatt och denna omställning verkligen är här nu. Jag är övertygad om att våra lärosäten vill och behöver vara en del i den omställningen.

Anf. 56 MATTIAS VEPSÄ (S):

Herr talman! Tack, statsrådet, för svaret!

Inför EU-valet anger en majoritet av väljarna att klimatfrågan är den viktigaste. Sveriges regering har, som vi hört här, höga mål och ambitioner och har satsat stort på klimatet. Men vi kan göra ännu mer inom ramen för EU och ta ett ännu större ansvar för en rättvis omställning som omfattar alla.

Följdfrågan blir då: Hur ser ministern på EU:s framtida forskningsarbete?

Anf. 57 Statsrådet MATILDA ERNKRANS (S):

Herr talman! Det är oerhört viktigt att vårt EU-samarbete också bär forskningen. Vi har ju ett samarbete inom EU som – om vi får det på plats – kommer att bli världens största forskningsprogram, nämligen Horisont Europa. Regeringen har drivit på för att programmet ska bära hållbarhet och jämställdhet och för att det ska vara forskning av högsta kvalitet. Vi socialdemokrater har så sent som för några dagar sedan varit väldigt tydliga med att vi gärna vill att en tredjedel av forskningen ska gå till en rättvis klimatomställning.

Barns tillgång till naturupplevelser

Anf. 58 RASMUS LING (MP):

Herr talman! Utanför fönstret slår våren ut, och marken blir grön igen. Det är nog många av oss som emellanåt känner att vi skulle vilja ägna mer tid åt att vara ute i naturen, känna dofterna och se livet som myllrar men också uppleva den tystnad som finns.

Jag har en fråga till utbildningsministern.

Det är ett problem att tillgängligheten till naturupplevelser är olika, inte minst för barn och skolelever. Jag skulle vilja veta om utbildningsministern avser att göra något för att minska den skillnad som finns och för att göra tillgängligheten till naturupplevelser bättre för barn som inte har detta naturligt i sitt närområde.

Anf. 59 Utbildningsminister ANNA EKSTRÖM (S):

Herr talman! Tack, Rasmus Ling, för en väldigt bra fråga!

Vi har i vår svenska skola, i våra läroplaner och i våra kursplaner, ett rikt innehåll som speglar de kunskaper som barn behöver ha med sig för att kunna inte bara arbeta eller studera vidare utan också vara ansvarskännande vuxna medborgare som tar del av allt det som finns i vårt land, bland annat rika naturupplevelser.

I flera av de ämnen som finns i skolans läroplaner finns detta noggrant beskrivet. Jag har inte tid att här redogöra för exakt hur, men jag är helt enig med Rasmus Ling om vikten av att detta är någonting som genomsvärar våra kursplaner.

Jag vill också meddela att regeringen alldeles nyligen har givit Skolverket i uppdrag att förtydliga hur Agenda 2030 bättre kan genomsyra undervisningen. Det är ju i själva verket sådant som redan finns tydligt beskrivet i våra styrdokument.

Prot. 2018/19:89

9 maj

Frågestund

Anf. 60 RASMUS LING (MP):

Herr talman! Jag tackar så mycket för svaret. Jag är glad över att detta tas på allra största allvar.

Jag vill ta upp en relaterad fråga som också är aktuell i många kommuner. Inte minst i min egen kommun Malmö diskuteras skolgårdar och vikten av att elever får möjlighet att röra sig på raster. Vi vet ju också att betydelsen av fysisk aktivitet utomhus är väldigt stor. Jag hoppas att detta är någonting som utbildningsministern framöver kommer att tillse att kommunerna inte fuskar med.

Anf. 61 Utbildningsminister ANNA EKSTRÖM (S):

Herr talman! Frågan om fysiskt – och även psykiskt – välbefinnande tar allt större plats i den internationella diskussionen om vad som är en bra skola. De ledande skolorna, de med goda kunskapsresultat – tyvärr bättre än de svenska skolresultaten – börjar i större och större utsträckning att i sina styrdokument skriva in målsättningar för elevernas välbefinnande.

Frågan om fysisk aktivitet tar större och större plats både i forskningen och i den internationella diskussionen. Jag kommer att med intresse följa denna debatt. Jag kommer säkert att återkomma till Rasmus Ling i denna diskussion, för den är mycket väl värd att ta.

(Applåder)

Kvaliteten på lärarutbildningen

Anf. 62 MARIA STOCKHAUS (M):

Herr talman! Min fråga går till ministern för högre utbildning och forskning.

En av de absolut viktigaste förutsättningarna för att vi ska få en bra skola i Sverige är att vi har tillräckligt med välutbildade lärare. Nyligen kom första halvan av UKÄ:s utvärdering av lärarutbildningarna i Sverige, och det är inte en direkt uppmuntrande läsning. Hälften av lärarutbildningarna får omdömet ifrågasatt kvalitet. Bland annat handlar det om bristande koppling till forskningen, som är en viktig del av kritiken. Men även OECD kom med kritik kring våra lärarutbildningar redan 2014. Den handlade om för lite lärlärd tid och antal lärosäten.

Att det behövs åtgärder hoppas jag att ministern är överens med mig om. Men jag är lite nyfiken på hur tidsplanen ser ut, för det är ett akut läge.

Anf. 63 Statsrådet MATILDA ERNKRANS (S):

Herr talman! Tack, Maria Stockhaus, för frågan!

Jag vill verkligen understryka att vi har ett väldigt starkt engagemang och att regeringen ser mycket allvarligt på detta. Vi måste se till att vi får lärarutbildningar som håller god kvalitet över hela landet.

Den delutvärdering som vi nu har fått ser vi som ett viktigt instrument för att förbättra kvaliteten på lärarutbildningarna. Min bild är att de lärosäten där kvaliteten är ifrågasatt är väldigt engagerade i att rätta till detta och se till att de får behålla rätten att ge examen. Det vill vi ju att de ska göra, för vi behöver fler välutbildade lärare i våra skolor.

Vad man kan fundera på är, om ni moderater och Maria Stockhaus är så engagerade i detta, hur det kommer sig att ni har sagt nej till de 300 miljoner i kvalitetsförstärkning för att just förbättra lärarutbildningarna som den här regeringen har levererat.

Anf. 64 MARIA STOCKHAUS (M):

Herr talman! Jag skulle dessutom vilja ta upp en helt annan fråga när det gäller lärarutbildningarna, nämligen avhoppet som är ett jättestort problem. Det är många som börjar på lärarutbildningen, men det är väldigt många som hoppar av. Enligt UKÄ, som var i utskottet i dag, har det en tydlig koppling till vilka gymnasiebetyg man hade när man kom in på utbildningen. Regeringen har tidigare utökat antalet platser stort, och det har sänkt intagningspoängen till lärarutbildningarna.

Vilken slutsats drar regeringen av den här satsningen med tanke på att UKÄ är så tydligt med att avhoppet ökar om intagningspoängen sjunker?

Anf. 65 Statsrådet MATILDA ERNKRANS (S):

Herr talman! Jag uppskattar engagemanget från Moderaterna. Det hade ju varit smakligt om det hade följts av ett svar på frågan om varför man säger nej till den kvalitetsförstärkning som har gjorts för att stärka kvaliteten i lärarutbildningarna, om man nu är så engagerad i detta.

När det gäller avhoppet har det också att göra med hur man får till sin verksamhetsförlagda utbildning. Den blir ju bättre om man har en bättre ekonomi för att hantera en verksamhetsförlagd utbildning.

Vi får väl återkomma till denna diskussion.

En ny svensk strategi för den arktiska regionen

Anf. 66 CASSANDRA SUNDIN (SD):

Herr talman! Min fråga riktar sig till miljö- och klimatminister Isabella Lövin.

Sveriges nuvarande strategi för den arktiska regionen är från 2011 och formades efter dåtidens geopolitiska läge och möjligheter. En uppdatering gjordes 2016 som berörde klimat- och miljöfrågor men inte övriga frågor.

Nu är det 2019 och mycket har förändrats inom den arktiska regionen sedan den första strategin lades fast. Totalförsvarets forskningsinstitut har i dagarna gått ut och påtalat att strategin från 2011 inte längre är aktuell.

Min fråga är därför: Ämnar regeringen arbeta fram en ny strategi som är aktuell i dagens geopolitiska och säkerhetspolitiska läge?

Anf. 67 Miljö- och klimatminister ISABELLA LÖVIN (MP):

Herr talman! Tack, Cassandra Sundin, för frågan!

Arktis är verkligen en region som tilldrar sig väldigt stort internationellt intresse. Vi märkte det helt nyligen på Arktiska rådet, där man för första gången på 23 år inte kunde enas om en ministerdeklaration på grund

av att USA motsatte sig alla skrivningar som hade med klimat att göra. Det är i sanning väldigt oroande att vi inte ska kunna samarbeta och erkänna det kanske allra största hotet mot den arktiska regionens flora och fauna och mot människorna där.

Att utarbeta en ny strategi för Arktis är utrikesministrernas ansvarsområde. Vi uppdaterar naturligtvis kontinuerligt alla utrikesstrategier som Sverige och regeringen har.

Anf. 68 CASSANDRA SUNDIN (SD):

Herr talman! Då får jag tacka statsrådet så mycket för svaret.

Nu är det ju ett stundande EP-val, och det finns en stark vinst i att samordna nordiska röster i Europaparlamentet. Är ministern beredd att lyfta upp Arktis på den gemensamma agendan?

Anf. 69 Miljö- och klimatminister ISABELLA LÖVIN (MP):

Herr talman! Vi lyfter ständigt fram Arktis. Sverige är ju ett av de länder som är med i Arktiska rådet. Vi är en arktisk nation. Många länder och intressen tittar på Arktis just nu.

Vi kommer självklart att fortsätta samarbeta med de andra arktiska länderna, så som vi har gjort. Vi kommer också att fortsätta prioritera den här frågan. Det finns många aspekter i detta som är bekymrande.

Samexistens mellan försvar och civilbefolkning på Gotland

Anf. 70 LARS THOMSSON (C):

Herr talman! Min fråga riktar sig till försvarsminister Peter Hultqvist.

Vi har fått en militär återuppbyggnad på Gotland, vilket är väldigt bra av många skäl, och gotlänningarna är väldigt positiva till det.

Dock hände en sak för i dag precis två veckor sedan. Tofta skjutfält fick ett nytt beslut med ett påverkansområde som verkligen oroar. Det får som konsekvens att det nya påverkansområdet blir 20 gånger större än det tidigare, trots att det är samma vapenslag som är i aktion. Inom området är det 4 400 boende. Det är det viktigaste utvecklingsområdet vi har på Gotland. Det har byggts jättemycket där de senaste 15 åren.

Min fråga till ministern är: Är ministern beredd att ta initiativ till att ge Försvarsmakten i uppdrag att söka lösningar för en samexistens mellan Försvarsmakten och civilbefolkningen på Gotland?

Anf. 71 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S):

Herr talman! Vi brukar inte utöva ministerstyre från regeringens sida. Det här är ett ställningstagande som ligger i en annan myndighetssfär och på andra beslutsnivåer än på Försvarsdepartementet.

Anf. 72 LARS THOMSSON (C):

Herr talman! Jag tackar för svaret. Jag uppfattar det inte alls som ministerstyre att ge ett tydligt uppdrag.

Jag ser väldigt stora problem. Om vi inte åtgärdar det här får vi minskad försvarsvilja och minskad förmåga till ett totalförsvar, som blir helt beroende av det privata näringslivet, och vi får svårare att rekrytera personal på Gotland. Problemet behöver lösas.

Jag hoppas att ministern är beredd att ta ett initiativ och ge ett uppdrag, vilket försvarsministern kan göra.

Anf. 73 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S):

Herr talman! De här frågorna hanteras enligt ordinarie gång som är fastställd av Sveriges riksdag. Vi brukar inte intervensera i den typen av processer, utan de beslut som nu är fattade får hanteras enligt de ordinarie regelverk som finns i sammanhanget. Det är mitt svar.

Livsmedelsförsörjningen vid kris eller krig

Anf. 74 MAGNUS OSCARSSON (KD):

Herr talman! Min fråga är till försvarsministern.

Landets självförsörjning av livsmedel har under en lång tid varit en icke-fråga. Maten kommer ju, det ordnar sig alltid, har det sagts. I dag vet vi att det inte är så enkelt. MSB har gett ut samhällsinformationen *Om krisen eller kriget kommer*, och det förs en debatt om hur sårbara vi faktiskt är i landet.

Sveriges självförsörjning av livsmedel är under 50 procent. Tyvärr sjunker siffran hela tiden. Varje vecka lägger fem mjölkbönder ned sin verksamhet, därför att lönsamheten är för dålig.

Sverige klarar cirka tolv dygn vid en kris- eller krigssituation och sedan är hyllorna tomma i livsmedelsbutikerna. Här i Stockholm, huvudstaden, kommer de att vara tomma redan efter två dygn.

Min fråga är till ministern: Har regeringen en plan för vem eller vilka som ska hjälpa oss i Sverige med livsmedel vid en kris- eller krigssituation?

Anf. 75 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S):

Herr talman! Jag tror att det här är ett i högsta grad stort och gemensamt problem för samtliga partier i Sveriges riksdag, inklusive KD.

Jag vet inte om det är någon över huvud taget som har en omedelbar lösning att presentera. Om frågeställaren har det vill jag gärna se den.

Vi är i början av uppbyggnaden av ett totalförsvar. Det drogs ned väldigt mycket efter kalla kriget. Givetvis är självförsörjningsfrågorna en av många frågor som måste hanteras i hela detta perspektiv. Jag ser framför mig en stegvis utveckling under kommande år. Detta är som sagt en av de frågor som måste hanteras, men det måste också finansieras.

Det är ett faktum att det finns en skörhet i systemet som det är viktigt att belysa i olika sammanhang. Men jag tror inte att det finns några enkla lösningar på det hela, utan vi får nog arbeta tålmodigt tillsammans.

Anf. 76 MAGNUS OSCARSSON (KD):

Herr talman! Jag tackar ministern för svaret.

Låt oss gå till andra sidan Östersjön och Finland där man har ett helt annat tänk i denna fråga. Med en försörjningsgrad på ungefär 80 procent klarar Finland att försörja landets invånare med livsmedel i upp till tolv månader. I Sverige går det i bästa fall i tolv dygn, och ett normalår har vi det väldigt tufft.

Hur kommer det ministern sa att märkas i vårt land?

Anf. 77 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S):

Herr talman! Finland drog helt andra slutsatser än många andra länder när kalla kriget upphörde, och jag tror att Finland i många stycken hade rätt i sina slutsatser. Precis som många andra länder drog Sverige ned mycket, och vi har nu en lång väg att gå. Det är inte så enkelt som att bara hänvisa till Finland, utan vi måste hitta en svensk lösning på detta.

Alla partier i riksdagen har en hemläxa att göra, och i de första rapporterna från Försvarsberedningen kan vi hitta en del tankar om framtiden. Men det är inte gratis.

Ordningsomdömen i skolan

Anf. 78 TOMAS KRONSTÅHL (S):

Herr talman! Min fråga går till utbildningsminister Anna Ekström med anledning av att riksdagen har beslutat att det ska införas ordningsomdömen i skolan.

Det har länge pågått en debatt och diskussion om hur skolan ska komma till rätta med de problem som är kopplade till stökiga och högljudda elever. De skapar stökiga miljöer, vilket leder till både oro och otrygghet för de elever som vistas i dem.

Det är lite samma tema som Roger Haddad var inne på tidigare, men det hade jag ingen aning om, ministern.

Vi har redan i dag en hel del verktyg, och regeringen gör olika satsningar. Inte minst har ett stort antal kronor skjutits till i budgeten för att få fler lärarassistenter, socialpedagoger med mera i skolmiljön.

Ser ministern ordningsomdömen som ett effektivt och relevant verktyg för att uppnå det viktiga målet om trygghet och studiero i skolan?

Anf. 79 Utbildningsminister ANNA EKSTRÖM (S):

Herr talman! Det är knepigt att svara på en sådan här fråga eftersom riksdagen har ställt sig bakom ordningsomdömen. Jag har full respekt för riksdagens beslut och ska givetvis återkomma framöver med hur vi tar hand om detta tillkännagivande.

Men eftersom frågan ställs måste jag säga som jag tycker. Jag tycker att det är att skjuta långt bredvid målet att införa ordningsomdömen i den svenska skolan.

Redan i dag kan våra hårt arbetande lärare och rektorer meddela sig med elevernas föräldrar. De kan skriva olika former av omdömen eller framföra dem muntligt. Att införa en ordning där alla Sveriges skötsamma elever ska föranleda långa drapor i form av ordningsomdömen från redan hårt ansträngda lärare finner jag mycket olyckligt.

Men jag är en minister som finner mig i de parlamentariska spelreglerna och kommer därför givetvis att återkomma med hur vi ska ta hand om detta tillkännagivande.

Anf. 80 TOMAS KRONSTÅHL (S):

Herr talman! Jag tackar ministern för svaret.

Jag har en följdfråga. Trygghet och studiero i skolan är en prioriterad fråga, både för regeringen och i det avtal som vi har slutit med Centern,

Liberalerna och Miljöpartiet. Hur tänker ministern och regeringen arbeta med denna fråga så att vi verkligen kommer vidare och når målet?

Anf. 81 Utbildningsminister ANNA EKSTRÖM (S):

Herr talman! Det är kanske det som retar mig mest med detta. Vi behöver verkligen göra mer för att ge våra lärare och rektorer riktigt bra verktyg för att upprätthålla trygghet och studiero. Vi kommer att jobba med en nationell plan och med att ge större möjligheter att stänga av och omplacera elever som stökar. Vi kommer också att arbeta med att införa ett förbud mot störande mobiltelefoni under lektionerna.

Vad vi inte ska göra, tycker jag, är att lägga över ett uppfostringsansvar för eleverna på våra hårt arbetande lärare och rektorer. Det får faktiskt vi föräldrar sköta.

Regeringens satsning på värdefull natur

Anf. 82 REBECKA LE MOINE (MP):

Herr talman! Min fråga går till Isabella Lövin.

För några dagar sedan kom en FN-rapport som med all tydlighet visar att vi lever i den sjätte massutrotningen. Runt 1 miljon arters existens är hotad.

Detta sker även i Sverige. Här är var tionde art som undersökts rödlistad. Naturvårdsverkets rapport till EU visar att den biologiska mångfalden är starkt trängd även på hemmaplan.

Under 2018 satsade regeringen 1,4 miljarder på skydd av värdefull natur och 1,2 miljarder på skötsel av värdefull natur. Det handlar alltså om både skydd och skötsel av värdefull natur.

Jag är nyfiken: Vad har regeringens satsning på miljö och natur gett för resultat?

Anf. 83 Miljö- och klimatminister ISABELLA LÖVIN (MP):

Herr talman! Jag tackar Rebecka Le Moine för en viktig fråga.

Låt mig påminna om att när M-KD-budgeten gick igenom halverades dessa anslag. När nu FN-rapporten, som kom i måndags, visar hur extremt viktigt det är att skydda och till och med återställa natur gläder det mig mycket att vi har ett januariavtal och att vi kommer att kunna lägga fram en budget i riksdagen där vi återställer stora delar av dessa anslag.

Vi har kunnat anlägga nya våtmarker, vilket är enormt viktigt för hotade arter. Vi har kunnat skydda över 59 000 hektar mark, vilket är helt nödvändigt för att skydda särskilt nyckelbiotopsrika marker. Vi har även kunnat anlägga statliga ledsystem i fjällen så att vi tillgängliggör naturen – för att knyta an till Rasmus Lings fråga om hur människor ska få möjlighet att komma ut i naturen.

Anf. 84 REBECKA LE MOINE (MP):

Herr talman! Jag tackar Isabella för svaret.

Som vi vet inleddes mandatperioden med att M och KD lade fram ser-
vettskissen, och där halverades dessa två anslag.

I och med vårändringsbudgeten har vi nu plussat på 150 miljoner till skydd och 200 miljoner till skötsel. WWF rekommenderar dock 10 miljarder kronor bara för att komma i mål när det gäller skydd av värdefull skog.

Hur tror ministern att vi ska kunna nå våra nationella mål?

Prot. 2018/19:89

9 maj

Frågestund

Anf. 85 Miljö- och klimatminister ISABELLA LÖVIN (MP):

Herr talman! Innan M-KD-budgeten gick igenom var vi faktiskt på väg att nå våra nationella mål vad gäller skydd av värdefull natur. Nu kommer vi inte riktigt att göra det till 2020, vilket är mycket beklagligt.

Men sedan Miljöpartiet kom med i regeringen har över tusen områden, nya eller utökade, skyddats. Vi har alltså ökat takten väsentligt i detta arbete, vilket är nödvändigt.

Insatser mot dödliga arbetsplatsolyckor

Anf. 86 SAILA QUICKKLUND (M):

Herr talman! Antalet dödsolyckor på våra arbetsplatser har ökat markant. I januari hade vi det högsta antalet dödsfall på tio år, hela nio stycken. Det är fjärde året i rad som dödsfallen ökar, och utvecklingen går i helt motsatt riktning mot regeringens nollvision. Under 2018 omkom 58 personer.

Det finns en omfattande kritik mot regeringen, som faktiskt har myndighetsansvaret, gällande bristande samordning mellan myndigheter, för lite resurser, otydlighet och så vidare.

Regeringen har haft det övergripande myndighetsansvaret i fem år och har alltså haft fem år på sig att förbättra situationen men inte lyckats.

Vilka insatser avser regeringen att vidta för att förhindra dödsolyckor på våra arbetsplatser?

Anf. 87 Miljö- och klimatminister ISABELLA LÖVIN (MP):

Herr talman! Tack, Saila Quicklund, för frågan!

Regeringen ser mycket allvarligt på denna utveckling och det ökade antalet dödsfall i arbetet. Vi har en arbetsmiljöstrategi som löper fram till 2020 och där det finns en nollvision, precis som ledamoten påpekade.

Ett antal åtgärder har vidtagits under föregående mandatperiod, och med anledning av den väldigt mörka inledningen på detta år har regeringen vidtagit ett antal åtgärder. Vi beslutade den 18 april att ge Statskontoret i uppdrag att utvärdera den nuvarande arbetsmiljöstrategin i syfte att ta fram en ny strategi.

Arbetsmarknadsministern har flaggat för att andra åtgärder kan behövas för att förhindra dödsolyckor och att detta ska få en prioriterad roll i den kommande strategin, för det är fullständigt oacceptabelt att människor ska dö på sitt arbete. Vi ser hur det har minskat historiskt, men det är ändå på en alldeles för hög nivå.

Anf. 88 ALEXANDER CHRISTIANSSON (SD):

Herr talman! Min fråga ställs till statsrådet Isabella Lövin.

Det stundar ett EP-val, och den sociala pelaren ligger just nu på bordet. Den bygger på 20 principer i tre kategorier: lika möjligheter och tillgång till arbetsmarknaden, rättvisa arbetsvillkor samt social trygghet och social integration. Initialt lovade regeringspartierna att förslagen i den sociala pelaren inte skulle vara tvingande, men det har redan kommit en rad förslag som blir just påtvingade.

Den 16 april röstades det om arbetsvillkorsdirektivet, där regeringen stod bakom förslaget. Det finns en del bra saker i pelaren, tycker vi, men detta är något som EU inte ska bestämma över. I förlängningen kommer det att utmana det svenska självbestämmandet. Direktivet kan på sikt äventyra hela vår svenska modell, och det råder stor oenighet mellan parterna i denna fråga.

Min fråga är: Blir regeringen gång på gång lurad av EU, eller är det så att regeringen gång på gång lurar det svenska folket genom att säga att det inte ska påverka oss när det sedermera blir lag?

Anf. 89 Miljö- och klimatminister ISABELLA LÖVIN (MP):

Herr talman! Tack, Alexander Christiansson, för frågan!

Den sociala pelaren inom EU är en frivillig överenskommelse kring vissa principer där vi ska arbeta tillsammans och också lära av varandra. Vi ser att många länder i Europa inte har kommit tillnärmelsevis lika långt som Sverige när det gäller social trygghet och socialförsäkringssystem som tar hand om föräldraledighet, och den svenska arbetsmarknadsmodellen är något som vi konsekvent värnar i EU-sammanhang men som också har visat sig vara väldigt framgångsrikt, till skillnad från system med minimilön.

Vi vill fortsätta att ha ett utbyte med andra EU-länder i dessa frågor. I vissa fall kan det vara så att vi kan gå fram med minimilagstiftning, när vi vet att detta inte påverkar oss i negativ riktning.

Klimatomställningen och minskade klyftor

Anf. 90 HANNA WESTERÉN (S):

Herr talman! Klimatet kan inte vänta. Massiva åtgärder krävs för att åstadkomma omställning. S-MP-regeringen har sjösatt en rad åtgärder för att kraftfullt ställa om Sverige i en mer hållbar riktning.

För mig som socialdemokrat är det uteslutande viktigt att arbetet genomförs på ett sätt som inte lämnar någon därhän och som främjar hållbar tillväxt och utveckling i hela landet. Omställningsarbetet måste omfatta alla och erbjuda långt fler möjligheter än hinder.

Jag vill därför rikta min fråga till miljö- och klimatminister Isabella Lövin: Hur säkerställer regeringen att omställningen sker på ett sätt som medför fler jobb och minskade klyftor mellan människor och landsändar?

Anf. 91 Miljö- och klimatminister ISABELLA LÖVIN (MP):

Herr talman! Tack, Hanna Westerén, för denna viktiga fråga!

Den gröna omställningen kommer att omfatta hela landet och också ge nya möjligheter, inte minst till dem som bor på landsbygden. När vi satsar och tvingar fram biodrivmedel som ska in i bensin- och dieseltankar är det de svenska skogsnäringarna och de bioraffinaderier som möjliggörs runt om i hela Sverige som kommer att skapa sysselsättning och säkra ekonomiskt bra villkor för alla.

Klimatklivet är ett investeringsprogram som i princip omfattar alla kommuner runt om i landet, och vi ser att tusentals nya arbetstillfällen har skapats genom det, men inte bara där. Vi ser också vindkraften, som är en växande sektor där många människor får nya arbetstillfällen runt om i landet. Solceller är ytterligare ett exempel, och häromdagen sa branschen att man behöver minst 8 000 nya människor i denna bransch.

Kompetensbrist i de gröna näringarna

Anf. 92 JOHN WIDEGREN (M):

Herr talman! Jag har en fråga till utbildningsminister Anna Ekström.

Svensk jord och skog är några av våra absolut viktigaste framtidsbranscher, som just nu skriker efter kompetens och arbetsförsörjning. Det saknas överallt i hela näringen och gäller särskilt dem som vill arbeta med djur.

Vi ser att naturbruksgymnasierna går för högtryck. De har diversifierat sig mycket med hästutbildningar, entreprenadutbildningar och sådana saker, men i nuläget kommer det inte ut tillräckligt många människor med kvalificerade kunskaper till de gröna näringarna. Man ser dessutom att våra utlandsfödda ungdomar inte alls hittar till denna näring.

Vad har ministern för tankar om hur vi kommer framåt och kan försörja de gröna näringarna med arbetskraft?

Anf. 93 Utbildningsminister ANNA EKSTRÖM (S):

Herr talman! Tack, John Widegren, för en viktig fråga!

När jag är ute och träffar arbetsgivare är kompetensförsörjning och tillgång till rätt utbildad arbetskraft prio ett, prio två och prio tre.

Regeringen hade ett färdigt förslag som lades på riksdagens bord under den förra mandatperioden och som handlade om hur vi skulle stärka yrkesprogrammen. För det här handlar mycket om gymnasieskolans yrkesprogram, som har tappat stort i attraktionskraft. Tyvärr röstade riksdagen ned detta förslag, vilket var en stor besvikelse för mig men också för Svenskt Näringsliv och samtliga medlemsorganisationer där och för LO, TCO och Saco och deras medlemsorganisationer. Jag har i själva verket aldrig varit med om ett så starkt stöd från branschen som det stöd vi fick för det väldigt viktiga förslag som vi lade fram. Tyvärr röstade riksdagen ned det, och den första som ringde mig och var ledsen över det var ordföranden i naturbruksgymnasiernas riksorganisation.

Jag hoppas att vi kan komma tillbaka med förslag och att riksdagen fattar ett klokare beslut den gången.

Anf. 94 ERIC WESTROTH (SD):

Herr talman! Min fråga går till statsrådet Isabella Lövin.

I början av denna mandatperiod var det politiska läget öppet, och det var inte klart vilken regering som skulle tillträda eller vilken skattepolitik som skulle bli aktuell. Under hösten valde vi sverigedemokrater därför att stödja en M-KD-budget, där bland annat flygskatten avskaffades då den saknar bevisad klimateffekt och dessutom slår hårt mot näringslivet på landsbygden.

Undersökningar visar att utsläppen från flygplan radikalt har minskat sedan 80-talet, främst genom tekniska landvinningar, inte genom skattemässiga incitament. Sverige, som till ytan är ett stort land i EU, står dessutom för en bråkdel av utsläppen inom flyget. Den nya vänsterliberala regeringen väljer då mot bättre vetande att återinföra den skadliga flygskatten.

Min fråga till statsrådet är: Vilka långsiktiga effekter på urbaniseringen i Sverige tror statsrådet att det blir när man försämrar förutsättningarna för flyget i Sverige?

Anf. 95 Miljö- och klimatminister ISABELLA LÖVIN (MP):

Herr talman! Tack, Eric Westroth, för frågan!

Det var inte en riktigt korrekt beskrivning. Vi har sett en fördubbling av flyget i Sverige sedan början av 90-talet, och det är en ökning som inte är hållbar ur klimatsynpunkt. Dessutom arbetar och investerar vi för att erbjuda alternativa sätt att färdas i Sverige genom stora, historiska investeringar i järnvägsbudgeten, och vi kommer att bygga höghastighetståg.

En inrikes flygskatt på 60 kronor, som för övrigt gäller inom hela Europa, är knappast det som lägger hinder i vägen för utvecklingen i Sverige. Däremot ser vi att människor nu börjar tänka till kring flygfrågan och att flygandets ökning har minskat. Prognosen är att flyget kommer att minska.

Jag anser att vi ska kunna leva och fungera i hela landet, och detta kan vi i dag med existerande färdmedel – järnvägen och det flyg som finns.

Bristen på officerare

Anf. 96 MARIE AXELSSON (S):

Herr talman! Jag har en fråga till försvarsminister Peter Hultqvist.

När kalla krigets dagar var över började det svenska försvaret monteras ned. År 2010 slog den dåvarande alliansregeringen spiken i kistan och gjorde den allmänna värnplikten vilande.

Nu är vi överens om att Sverige behöver ett stärkt försvar på grund av ett osäkert läge i vår omvärld. Som många av er säkert vet återinfördes värnplikten 2017 under Socialdemokraternas styre. Under den period då värnplikten var vilande slutade många officerare. De gick till andra yrken.

Under 2020 räknar Försvarsmyndigheten med att utbilda ca 5 000 värnpliktiga. Därefter ska antalet öka de kommande åren. För att utbilda värnpliktiga behövs det fler officerare.

Min fråga till försvarsminister Peter Hultqvist är: Hur ska det svenska försvaret få fram tillräckligt många officerare för att matcha antalet värnpliktiga de kommande åren?

Prot. 2018/19:89
9 maj

Frågestund

Anf. 97 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S):

Herr talman! Jag tackar för denna viktiga fråga. Försvarsmakten uppger att man kan klara grundutbildning för upp till 6 000 värnpliktiga med nuvarande tillgång till officerare. Officersförsörjningen bedöms ändå som en stor utmaning under de kommande åren. Det finns ett utflöde främst på grund av pensionsavgångar.

Om man ökar antalet som genomgår grundutbildning och värnplikt, ökar också det antal som kan söka officersutbildning. Vi får alltså en plattform där många fler som kanske inte tidigare var intresserade får möjlighet att intressera sig för detta yrke.

Vi har också återanställt officerare som lämnat Försvarsmakten. År 2018 återanställdes 70. Vi har också ett projekt som heter Fler vägar in, där man kan erbjuda en kortare officersutbildning till akademiker som har militär grundutbildning. Sedan kan vi notera ett ökat antal sökande till Försvarshögskolans officersprogram.

Stöd till miljöarbetet i länderna på västra Balkan

Anf. 98 JASENKO OMANOVIC (S):

Herr talman! Snart går vi till val i 28 länder. Men det finns fortfarande en del länder på västra Balkan som jättegärna vill komma med i sällskapet. En del av dem har inte firat 74 år av fred utan 24 år av fred, vilket innebär att de har helt andra utmaningar än vad vi i resten av Europa har. Dessa utmaningar är bland annat hög arbetslöshet. I dessa länder kommer klimatfrågan långt ned på dagordningen. Konsekvensen blir väldigt mycket föroreningar i samhällena runt om i dessa länder, där plasten är ett extremt problem.

Därför vill jag fråga miljö- och klimatministern: Vad kan vår regering göra för att hjälpa dessa länder att lyfta upp frågan på dagordningen och jobba med den mer konkret?

Anf. 99 Miljö- och klimatminister ISABELLA LÖVIN (MP):

Herr talman! Jag tackar Jasenko Omanovic för frågan.

Plast i våra hav och i naturen är en global fråga som har hamnat mycket högre upp på dagordningen.

Från svensk sida stöder vi utvecklingsländer genom vårt bistånd för att de ska kunna utveckla återvinningssystem och sophanteringssystem. På EU-nivå ger vi förstås inte bistånd. Däremot behöver vi ha en gemensam politik och etablera ett antal återvinningsmöjligheter, och vi driver på för raffinaderier för plast. Vi driver också på för att förbjuda export av plastavfall från unionen enligt Baselkonventionen, eftersom detta är ett miljöfarligt avfall om det hamnar i naturen. Tyvärr har vi sett att plast från Europa hamnar i havet i Asien när man har exporterat till länder i Asien. Vi jobbar alltså för att förbjuda det.

Frågestunden var härmed avslutad.

Anf. 100 ILONA SZATMARI WALDAU (V):

Herr talman! Vänsterpartiet har inom detta område bara en reservation, reservation 13, som jag yrkar bifall till. Jag kommer också att ägna hela mitt anförande åt denna reservation, även om det naturligtvis finns många andra områden som är viktiga att tala om. Men jag nöjer mig alltså med att tala om reservationen.

Drömmen om den akademiska friheten, den fria och kritiska forskningen och ett arbetsliv med högt i tak smulas ofta sönder snabbt när nyanställda doktorander sätter sin fot innanför universitetets dörrar. Inom akademiens ramar är strukturerna ofta hårda och hierarkierna starka, speciellt när det kommer till jämställdhet. Trots att det gått nästan 150 år sedan den första kvinnan, på dispens från kungen, studerade på universitet i Sverige har vi fortfarande en akademi som domineras av män.

När Ellen Fries 1883 disputerade var hon den första kvinnan i Sverige som erhöll en doktorsgrad. Under hennes disputation sa en av professorerna att han hoppades att hon inte bara var den första i sitt slag utan att hon också var den sista – alltså den sista kvinnan. Det är en inställning som tycks råda under ytan inom delar av dagens universitet också, även om en del manliga doktorander och forskare uppskattar att ha något vackert att titta på eller någon som hämtar kaffe. Det är några av de repliker som dagens kvinnor inom akademin stött på.

Forskningen inom universitet och högskolor kan inte ses i ett vakuum. Att människor ges lika förutsättningar att forska oavsett kön och klass är en förutsättning för en demokratiskt förankrad akademi och för en kvalitetsbaserad forskning där det är kompetensen som avgör, inte kön eller vänskapsband.

Vi vet att kvinnor missgynnas ju högre upp i utbildningssystemet man kommer. I en färsk rapport från Allbright konstateras att kvinnor utgjorde ungefär hälften av ekonomistudenterna och har gjort det sedan 1990-talets början. 44 procent av doktoranderna och 34 procent av lektorerna inom ekonomi är kvinnor. Men det är färre än var femte professor som är en kvinna. Det är alltså 50 procent studenter, 40 procent doktorander, 30 procent lektorer och mindre än 20 procent professorer som är kvinnor. Trenden är mycket tydlig och talande.

I dag är det totalt sett fler kvinnor än män som studerar. Av dem som examinerades läsåret 2016/17 var 64 procent kvinnor. Men av dem som antogs till forskarutbildning samma år var bara en knapp majoritet kvinnor. Av dem som har antagits till forskarutbildning är det fler män än kvinnor som har doktorandtjänst, har en annan anställning inom högskolan eller är företagsdoktorander. Kvinnor försörjer sig i högre grad på en anställning utanför högskolan eller på annat sätt. Kvinnor missgynnas alltså systematiskt i akademien. Männen får tjänsterna, och kvinnorna får hanka sig fram bäst de kan. Det underlättar naturligtvis också för män att meritera sig under doktorandstudierna att de inte behöver jobba vid sidan om.

Trots de strukturer som missgynnar kvinnor finns det kvinnor som lyckas. I en studie om de stora forskningsanslagen, så kallade excellenssatsningar, kom man fram till att kvinnor utgör ungefär 30 procent av Sveriges toppforskare. Det är en låg siffra, men ändå 30 procent. Trots detta

visar det sig att kvinnor får mindre än 20 procent av forskningsanslagen för excellent forskning.

Excellensmedel går alltså till manliga forskare som inte är lika excellenta forskare som deras kvinnliga kollegor. Även medlen till basforskning tilldelas män mer än kvinnor. Problemen finns på många nivåer. Det är fråga om strukturer som premierar män under doktorandutbildningen och sedan strukturer som premierar män när tjänster tillsätts och forskningsmedel fördelas.

Jämställdhetsarbetet skiljer sig också mellan olika universitet och högskolor. På vissa universitet är man framsynt och ambitiös. Andra ser jämställdhet som en icke-fråga.

Delegationen för jämställdhet i högskolan skriver i sin redovisning *Jämställdhet i högskolan – ska den nu ordnas en gång för alla?* att bilden av akademien är nedslående. Det är en organisation präglad av normer och värderingar som bekräftar män som överordnade och en organisation där olika villkor råder för kvinnors och mäns meritering och karriärutveckling.

Det är därför Vänsterpartiet i sin motion föreslår att det statligt finansierade forskningsanslaget ska fördelas jämställt och att högst 50 procent ska gå till män som forskar. Vi vill också utreda möjligheten att införa en jämställdhetsbonus i lärosätenas basanslag för att främja en jämnare könsfördelning inom forskning och akademi. Vi kan inte fortsätta att ha en akademi och en forskning som premierar män, och vi har inte tid att vänta på att det ska lösa sig av sig självt.

Herr talman! Det finns i dag ingen verksam polisforskning i Sverige. De flesta som ägnar sig åt polisrelaterad forskning är kriminologer, psykologer och sociologer. I går fick jag information om biologiska spår och DNA-analys inom svensk forensisk vetenskap. Det är något som är oerhört värdefullt för att kunna koppla gärningsmän till brott via till exempel DNA. Men forskningen inom området sker inte inom polisforskning utan inom andra forskningsområden. Med en polisforskning skulle ett samarbete kunna ske mellan den forensiska forskningen och polisvetenskap.

Vänsterpartiet menar att det måste bli möjligt för poliser att forska på yrkets metoder och arbetssätt i syfte att stödja utvecklingen av polisens resultat. Ämnet polisvetenskap bör bli den akademiska grund som polisutbildningen vilar på och utgår från. Självklart ska polisvetenskap vara ett eget forskningsämne inom vilket poliser kan doktorera och forska. Om polisutbildningen blir en del av den reguljära högskolevärlden innebär det också att forskning och samverkan med andra utbildningsområden kan utvecklas, till exempel samarbetet mellan polis och den forensiska vetenskapen. Vi vill alltså se över möjligheterna att inrätta ett institut för polisvetenskaplig forskning.

Anf. 101 PIA STEENSLAND (KD):

Herr talman! Sverige ska vara en framstående kunskapsnation, där utbildning, forskning och innovation bedrivs med hög kvalitet och effektivitet.

Forskning har en avgörande roll för tillväxt och utveckling och för att säkerställa välfärden på längre sikt, inte minst inom hälso- och sjukvården. Som jag beskrev mer utförligt i mitt föregående anförande när vi diskuterade högskolans område anser vi kristdemokrater att staten ska ta över ansvaret för sjukvården. Kortare väntetider, specialistkompetens, nationella

riktlinjer och de bästa behandlingsmetoderna kan då komma alla till del, oavsett var i landet de bor. En jämlik tillgång till inte minst sårbarhetsmedel och innovativa behandlingsmetoder kan ha betydelse för liv och död. Ett statligt huvudmannaskap för sjukvården är också avgörande för att skapa bättre förutsättningar för klinisk forskning och utveckling.

En vetenskaplig utvärdering av behandlingsmetoder inom vården är nödvändig för att motverka onödiga behandlingsinsatser och förhindra överbehandling med läkemedel, men även såklart för att åtgärda underbehandling och underlätta kontinuerlig vård och omvårdnad av kanske framför allt multisjuka äldre patienter. Det är en patientgrupp som ökar och som har ett stort vårdbehov.

Dessutom är en stark och framgångsrik klinisk forskning och life science beroende av att professionen på ett effektivt sätt kan samla in och få tillgång till patient- och hälsodata. Det är avgörande för att generera ny kunskap och för att utveckla innovativa behandlingsmetoder. Det åstadkommer vi bäst genom ett nationellt ansvarstagande för hälso- och sjukvården.

Herr talman! Den högre utbildningen och forskningen måste tillvarata intresserade talanger för att behålla Sveriges konkurrenskraft. Vi kristdemokrater efterfrågar därför tydligare och mer förutsägbara karriärvägar för forskare och universitetslärare. Vi vill gärna se en nationell karriärstege med tydliga steg där tillsättning av alla akademiska tjänster baseras på vetenskaplig kvalitet och pedagogisk kompetens. Transparenta, kvalitetssäkrade och jämlika kriterier samt att granskning av meriter görs av externa oberoende experter är självklarheter.

I mitt anförande i den föregående debatten om högskolans område beskrev jag Kristdemokraternas förslag om att göra det möjligt att inneha en kombinationsanställning mellan ett lärosäte och en gymnasieskola. Enligt högskolelagen och högskoleförordningen kan i dag en klinisk forskare vid högskola eller universitet samtidigt upprätthålla en anställning som exempelvis specialistläkare eller psykolog inom hälso- och sjukvården, men endast om tjänsten vid regionen är fast förenad med kliniska arbetsuppgifter.

Att öppna för kombinationsanställningar inom andra områden skulle vara ett sätt att öka anställningstryggheten inom akademien och inte minst förbättra möjligheten att kombinera forskning med familjeliv. Fler disputerade skulle kunna stanna kvar inom akademien och på deltid bedriva strategisk viktig forskning då de inte riskerar att bli uppsagda från lärosätet på grund av arbetsbrist under en period med färre beviljade forskningsanslag. Det är något som jag vet att mina forskarkollegor på olika lärosäten runt om i landet skulle uppskatta. Dessa kombinationsanställningar skulle därtill kunna avhjälpa den akuta lärarbristen inom gymnasieskolan, samtidigt som kopplingen mellan gymnasieutbildning, högre utbildning och forskning skulle kunna stärkas. Det skulle hela samhället tjäna på.

Herr talman! Vi kommer att återkomma med djupare kommentarer angående Styr- och resursutredningen, men jag vill redan nu betona att vi kristdemokrater anser att balansen i systemet för medelstilldelningen bör ses över. Det bör övervägas om en större anslagstilldelning för forskning ska ges direkt till lärosätena för att på så sätt stärka deras möjlighet att själva styra och erbjuda tydligare karriärvägar och anställningsvillkor. Det skulle ge en mer långsiktig anställningstrygghet och ge forskarna möjlighet att ägna mer tid åt att faktiskt forska.

Herr talman! Jag skulle också vilja belysa ett område där vi kristdemokrater menar att det behövs mer forskning och kunskap.

Goda förutsättningar och villkor inom arbetslivet är centralt för att hålla nere sjukskrivningstalen. Men i och med den digitala utvecklingen har det utkristalliserats nya strukturer och villkor i många personers arbetsliv, och det är oklart hur det påverkar vår hälsa.

De tydliga ramar och begränsningar som tidigare präglade arbetslivet inom många yrkeskategorier är i dag borta. Gränserna för när och var arbetet ska utföras och när man ska förväntas vara tillgänglig för kollegor, arbetsgivare, kunder och uppdragsgivare via exempelvis mejl och mobil är i dag ofta otydliga. I stället präglas arbetsförhållandena alltmer av gränslöshet och flexibilitet.

Flexibla lösningar gynnar ofta den anställde. Inte minst föräldrar uppskattar fördelarna med flexibla arbetstider. Det visar undersökningar bland annat från fackförbundet Unionen. Flexibilitet ökar friheten och skapar större möjligheter för den anställde att själv påverka och styra det egna arbetet. Detta gör det enkelt att förena familj och arbetsliv.

Herr talman! Detta är i grunden positivt, men samma flexibla lösningar skapar också förväntningar om att vara tillgänglig och att utföra arbete i princip dygnet runt – på kvällar, på helger, under semestern och när barnen är sjuka. Detta kan vara svårt att säga nej till om det har etablerats som norm på arbetsplatsen.

Vi ser en risk för både ökad stress och mindre tid för återhämtning, något som naturligtvis kan påverka även familjelivet negativt. Politik och lagstiftning är ett alltför trubbigt verktyg för att komma åt de problem och den stress som det nya gränslösa arbetslivet sannolikt kan ge upphov till för familjer och enskilda. Men regleringar skulle förmodligen försvåra för både företagande och familjeliv. Vi kristdemokrater vill ändå belysa att det behövs mer kunskap om det moderna arbetslivets villkor. Vi behöver förstå bättre hur det påverkar familjeliv, personlig hälsa och barns välbefinnande.

Herr talman! Jag vill betona att jag står bakom samtliga av Kristdemokraternas reservationer i betänkandet, men för tids vinnande yrkar jag bifall endast till vår reservation nr 2 under punkt 1.

(Applåder)

Anf. 102 MATS PERSSON (L):

Herr talman! Jag yrkar bifall till reservation 7 i betänkandet.

När man sätter på sin mobiltelefon och trycker på Bluetoothfunktionen, som man behöver göra ibland, är det nog inte många härinne som tänker på att den tekniken utvecklades så där tio minuters cykelväg från min bostad hemma i Lund.

Det finns rätt många sådana tekniska innovationer som vi inte tänker på har kommit på, utvecklats eller blivit en produkt i vårt land. Det är få saker som så tydligt visar att Sverige är en kunskapsnation som när man märker att en ny teknik har en svensk prägel, vi kan kalla det: Made in Sweden. Det skapar för mig en känsla av stolthet, att vårt land är någonting man verkligen kan känna sig stolt över.

Sverige ska vara en världsledande forskningsnation. Vi ska vara ett land som inte bara delar ut Nobelpris. Vi ska också få Nobelpris. Där är vi inte i dag. När vi tittar ut över Europa, USA och andra länder ser vi att Sverige inte nu är det land vi vill vara. Vi ser hur investeringar i forskning och utveckling sker i andra länder och inte i Sverige. Vi ser hur den svenska läkemedelssektorn, som är väldigt kopplad till forskning, växer sig väldigt stark i Danmark och Storbritannien men inte alls på samma sätt i Sverige.

Vi ser hur vi de senaste åren har utvisat kompetenta människor som har kommit till vårt land. Dessa kompetensutvisningar innebär att ingenjörer, programmerare eller andra får lämna Sverige när vi behöver de personerna som allra mest. Det gör vårt land svagare, det gör världen sämre och det innebär att vi inte är den forskningsnation och det kunskapsamhälle vi vill vara.

Herr talman! Kvalitet ska vara ledande för den högre utbildningen och forskningen. Vi ska vara ett land som ser till att vi satsar på den bästa forskningen. Det handlar om att vi vågar koncentrera våra resurser på ett fåtal lärosäten där den bästa forskningen bedrivs. Det bedrivs forskning i hela Sverige, men vi måste våga säga att vi satsar pengar där forskningen gör mest nytta och där vi kan få ut den bästa kvaliteten på den forskning som vi bedriver.

Herr talman! Sverige ska vara en bildningsnation. I det ligger att vi ska värna den fria akademien. Den ska vara fri från politisk styrning. Universitetet ska inte vara ett instrument för politiska agendor och identitetspolitik. Vi ska inte gå i Ungerns riktning där politiker försöker styra vad som ska sägas och vilken agenda som ska finnas på våra universitet och högskolor. Det är dags att här och nu sätta stopp för den identitetspolitik som sprids och som gör den fria akademien mindre fri och gör att den styrs på olika sätt.

Herr talman! Ska Sverige vara en kunskapsnation och ska vi kunna slå vakt om den fria akademien måste vi se till att unga människor som väljer att forska och disputerar stannar i Sverige och att man kan meritera sig som ung forskare. Det är den viktigaste investering vi kan göra för att se till att Sverige också i framtiden är en kunskapsnation. Då duger inte dagens system som innebär en osäkerhet för många människor och att det inte finns en tydlighet om vem som kan och vem som meriteras. Det systemet måste förändras och göras bättre.

Herr talman! Vi ska satsa på forskning och utveckling. Vi ska se till att vi investerar stora pengar i forskning och utveckling. Det är en viktig del i att bygga ett modernare samhälle. Klimatfrågan löses inte med plakatpolitik eller förbud. Den löses genom tekniska landvinningar och teknisk utveckling.

När Elon Musk utvecklar Tesla, när vi nu ser hur elbilen verkar bli den typ av klimatvänlig bil vi alla har drömt om och att det ser ut att kunna bli verklighet, är det för att den tekniska utvecklingen driver den förändringen. Det sker inte för att vi i denna kammare har beslutat att det just ska vara elbil. Det är inte politiska, detaljerade och klåfingriga beslut som löser den typen av samhällsproblem. Det är den tekniska utvecklingen, och där spelar forskningen en väldigt viktig roll.

Ska vi kunna lösa klimatfrågan spelar de investeringar vi gör i forskning och utveckling väldigt stor roll. Ska vi se till att vi i Sverige utvecklar den senaste tekniken för att lösa klimatfrågan måste vi våga satsa på forskning och utveckling. Vi måste se till att göra Sverige till en världsledande forskningsnation.

Det gör vårt land modernare. Det gör vårt land bättre, och framför allt gör det att vårt land också i framtiden kan vara en kunskapsnation vi kan känna stolthet över.

(Applåder)

Anf. 103 GUNILLA SVANTORP (S):

Herr talman! Nu diskuterar vi de motioner från ledamöter som kom in under hösten och som handlar om forskning. Det är 60 yrkanden och 16 reservationer.

Jag tänkte även här i denna debatt liksom i den om högskolan nyss ta tillfället i akt att berätta lite om vad regeringen har gjort på forskningsområdet under den förra mandatperioden.

Man har ökat anslagen med 1,3 miljarder för att främja starka och ansvarsfulla lärosäten. Unga forskare har fått tryggare och bättre villkor bland annat genom att utbildningsbidraget för doktorander har avskaffats till förmån för anställning och åtgärder för bättre meritering.

Man har satsat på praktisknära skolforskning samt inrättat forskningsprogram om rasism. Forskning inom humaniora och samhällsvetenskap har förstärkts. Man har startat tioåriga forskningsprogram om migration och integration, om antibiotikaresistens, om tillämpad välfärdsforskning, om arbetslivsforskning, om hållbart samhällsbyggande och om klimat.

Man har en satsning på social bostadspolitik. Man har tagit fram Sveriges första rymdstrategi. Man har tillsatt en ESS-samordnare och tagit fram strategi för att ESS ska bli världsledande. Man har inrättat ett life science-kansli och tagit fram en färdplan. Man har vidtagit åtgärder för att motverka forskningsfusk.

Man har tillsatt fem strategiska samverkansprogram för innovation och konkurrenskraft, för nästa generations resor och transporter, för smarta städer, för cirkulär biobaserad ekonomi, för life science, för uppkopplad industri och nya material och för mycket mer.

Regeringen har investerat för att stärka högskolornas och de unga universitetens forskningskapacitet. Man höjde grundpengarna från 8 000 kronor till 12 000 kronor per student. Det är viktigt att basanslagen ökar. Det stärker grundforskningen och de yngre forskarnas situation bland annat genom att doktorander kan anställas från dag ett.

Forskningen måste möta globala och nationella samhällsutmaningar. Forskningspropositionen 2016 angav fem sådana utmaningar. Det var klimatutmaningen, digitaliseringen, hälsa och livsvetenskap, skapande av ett hållbart samhällsbyggande och höjd kvalitet i den svenska skolan.

Som ni hörde mig säga alldeles nyss har både de tioåriga forskningsprogrammen och strategiska samverkansprogram utifrån dessa utmaningar startats. Det är viktigt. Men det finns såklart mer att göra.

Häromveckan deltog jag när Sulfs professorsförening hade ett seminarium om en rapport som de har tagit fram som heter *Ingen tid för forskning – om professorers arbetsvillkor 2018*. Det gav en bild av att professorers verklighet ser ut som så att de har 0–100 procents forskningstid. Det

är allvarligt att det skiljer sig så mycket åt samt att vi på alla ställen inte använder de högst utbildade till att göra just det som de har gått hela den långa vägen för att göra, nämligen forska.

Samtidigt är det oerhört viktigt att studenterna på våra lärosäten får nära kontakt med forskarna under sin utbildningstid. Det är dels för att de ska få tillgång till den senaste forskningen via den som har varit delaktig, dels för att de ska få förebilder och själva vilja bli forskare. En blandning av undervisnings- och forskningstid är såklart det mest optimala.

I påskveckan besökte jag Mittuniversitetet och fick lära mig mer om de unika samarbetsavtal som man där har mellan universitetet och kommunerna. De är grundade på de utmaningar man ser kommunalt. Det kan handla om väldigt olika saker. Man startar alltid med ett stort möte. Sedan har man en speeddejting mellan tjänstepersoner och forskare. Så småningom landar man efter en gedigen kvalitetsgranskning ned i konkreta forskningsprojekt. Just i dagarna har man startat den femte omgången med sådana samverkansprogram med det omgivande samhället.

Det är oerhört intressant. Det är något som också gör att det är viktigt att forskningsmedel sprids ut till alla våra universitet och högskolor för att verkligen komma oss alla till nytta. Det sker oerhört mycket spännande forskning runt om i vårt land. Det är forskning som vi ska vara rädda om och som vi ska bidra till på bästa sätt så att den utvecklas.

Självklart kan mer göras. Som tidigare landstingsråd – på den tiden landstingen hette landstingen – är jag särskilt intresserad av den forskning som görs med brukarmedverkan. Där har andra länder kanske kommit längre än vad Sverige har gjort. Jag ser fram emot att också vi tar större steg här, för det är alltid den som är drabbad av sjukdom eller funktionsnedsättning som känner sin kropp bäst och som kan vara en viktig medspelare i utvecklingen av forskning. Som ett exempel kan nämnas att när patientorganisationer deltog i en studie av bromsmediciner kom parametern livskvalitet med som ett mått. Detta är oerhört viktigt.

Forskning angår verkligen hela samhället. Med det yrkar jag bifall till utskottets förslag i betänkandet.

(Applåder)

Anf. 104 MATS BERGLUND (MP):

Herr talman! Forskningen ska vara fri; det är självklart. Det är till och med grundlagsskyddat. Forskningen ska drivas av nyfikenhet och vetgirighet och av en vilja att upptäcka, komma vidare, se något nytt och se samband.

Det är så vi vill ha det, och då talar vi huvudsakligen om grundforskningen på våra lärosäten. Den tillämpade forskningen, inom näringslivet, har ofta andra premisser och drivkrafter.

För att forskning ska vara framgångsrik krävs goda miljöer. Det krävs naturligtvis finansiering som fördelas till de bästa projekten eller till de projekt som har bäst förutsättningar. Forskartjänster ska tillsättas i konkurrens efter meritering. Så bygger vi bra och starka forskningsmiljöer.

Ett problem vi har i dag är att alltför många institutioner och fakulteter på lärosäten befolkas av personal, lärare och forskare, med otrygga anställningar. Det är korta tillsvidareanställningar, timvikarier i undervisningen och deltidsanställningar. Man kan gå i princip ett helt yrkesliv genom akademien, efter disputationen, med den här typen av anställningar staplade på

varandra eller varvade med perioder av arbetslöshet. Vi hörde i den förra debatten att docent Pia Steensland från Kristdemokraterna fick vänta i 13 år efter disputationen på en fast anställning. Jag har själv väntat i snart 10 år, och jag väntar än.

Många universitetslärare och forskare tvingas också hoppa mellan olika anställningar på institutioner eller lärosäten. Det är inte bra! Det är inte bra för den enskilda läraren eller forskaren. Det skapar oreda i privat-ekonomin. Om man inte har en fast anställning är det svårt att få lån, till exempel för att skaffa sig en bostad. Det innebär naturligtvis en stress att inte veta om man har en inkomst nästa år eller nästa termin. Men det skapar inte heller en trygg forskarmiljö. Det drabbar forskningen.

Herr talman! För inte så länge sedan skrev ett stort antal medarbetare på SVT Kultur under ett upprop om dåliga anställningsvillkor på SVT. Det blev uppmärksammat, kanske för att det fanns en del kända tv-profiler med i uppropet. De menade att de dåliga anställningsförhållandena med just korta visstidsanställningar och liknande var otrygga. Otrygga journalister producerar otrygg journalistik. Så sa Daniel Sjölin, som blev något av en talesperson för uppropet.

Jag tycker mig se samma mönster inom akademien, där otrygga forskare producerar otrygg forskning. Det är dags att uppmärksamma de här missförhållandena, också inom akademien, och göra någonting åt dem. Det är inte ett nytt problem; det har varit på det här sättet åtminstone så länge jag kan minnas. Och jag har arbetat inom akademien, eller universitetsvärlden, sedan mitten av 1990-talet. Det har tillsatts utredningar, men det är uppenbart svårt att komma till rätta med problemen. Vi behöver arbeta för att fler universitetslärare ska ha tillsvidareanställningar, alltså fasta jobb som lektor eller biträdande lektor, och att färre ska ha tidsbegränsade anställningar.

Strututredningen, som vi tidigare har talat om, föreslår en omfördelning av medel från forskningsråden till fasta anslag till lärosätena. Det skulle kunna vara en del av lösningen, men då måste vi se till att dessa pengar går just till att anställa fler på fasta tjänster.

Administrationen har ökat. Ibland hör man att forskningen och den högre utbildningen inte utvärderas. Ingenting kan vara mer fel. Det produceras oerhörda mängder text kring verksamheten på våra lärosäten. Snart sagt varenda seminarietimme med studenter utvärderas. Artiklar peer-reviewas, och avhandlingar granskas.

Självklart ska forskningen granskas så att den håller hög kvalitet. Men det är en enorm administrativ överbyggnad också i den övriga verksamheten. Att utlysa tjänster inom akademien är minst sagt ett äventyr, att söka en tjänst likaså. Fruktansvärt många sidor papper ska skrivas, skickas in och granskas. Det tar sällan kortare tid än ett halvår att genomföra en enkel vikarieanställning.

Det är bara *ett* exempel på hur administrationen och utvärderingen har expanderat och tagit både tid och resurser från kärnverksamheterna: utbildning och forskning. Att ändra på det här är naturligtvis något som tar tid, men jag tror att det är dags att titta också på det. Det finns en del förslag i Strututredningen, men jag är inte säker på att de är tillräckliga för just det här problemet. Det finns en del motioner i betänkandet som innebär *ökad* administration. Jag tror att man bör fundera innan man väcker den typen av motioner.

Vad vi behöver är fler fasta anställningar och minskad administration. Vi behöver göra det lättare att anställa forskare och fördela om resurser. Vi behöver fler meriteringstjänster som följs upp för tydligare och öppnare karriärvägar. Så får vi tryggare forskare, starkare forskningsmiljöer och bättre forskning.

Forskningen ska vara fri; där håller jag med Robert Stenkvist från Sverigedemokraterna i hans tidigare anförande. Men när han hade sagt det uppstod viss förvirring när han föreslog att denna frihet skulle brytas genom stora statliga satsningar på gammal, dyr och utdaterad teknik – kärnkraft.

Jag tycker inte att politiker ska lägga sig i medelstillelningen. Visst kan vi lokalisera vissa områden där vi behöver göra vissa insatser i forskningen, eller kanske ännu hellre i utbildningen. Jag nämnde i mitt förra anförande både lärarutbildningen och AI. Men om jag hade suttit i ett forskningsråd hade jag nog dragit öronen åt mig om jag hade fått in en ansökan om kärnkraftsforskning. Jag hade nog betraktat det som pengar i sjön. Det är utdaterad teknik, möjligen med ett undantag, som Sverigedemokraterna också nämner i sin motion: Vi vet fortfarande inte vad vi ska göra av avfallet. Det är materia som är oerhört farlig för allt levande på planeten, människor, djur och växter, i kanske hundratusentals år. Hur gömmer vi sådant under så lång tid? Det kanske vi borde ta reda på nu när vi har producerat den typen av material

Herr talman! Jag vill lyfta upp ytterligare ett ämne. Om några veckor står vi inför ett val, och jag vill säga något om det också. För i en tid då desinformation, alternativa fakta och starka antidemokratiska krafter allt tydligare ger sig till känna över världen och över Europa måste vi, i Sverige och i Europa, stå upp och försvara de demokratiska värdena.

Bildning och utbildning är det bästa försvaret mot attackerna mot demokratin. Därför är det så viktigt att vi satsar på både forskning och utbildning, för fler, här hemma i Sverige. Men det är allvarligt att den högre utbildningen och forskningen är hotade, särskilt i de delar av Europa där de skulle behövas som bäst. Tillgång på litteratur och forskningsdata är självklart essentiellt om man ska ha kvalitet i utbildningen. Men forskarkollegor från Rumänien som jag har träffat vittnar i samtal om tomma bibliotek eller om bibliotek där de senaste böckerna införskaffades på 70-talet. Då blir det svårt att bedriva forskning och utbildning.

Än värre är det naturligtvis i Ungern, där Viktor Orbáns parti hindrar det fria ordet, slänger ut universitet ur landet och förhindrar utbildning i vissa ämnen, till exempel genusvetenskap. Stockholms universitets rektor kommenterade i det senaste numret av SULF:s tidning, Universitetslära- ren, just det där sista, attackerna mot genusvetenskapen, och kallade det för ett statligt ingrepp i universitetens liv utan motstycke i modern tid.

Jag kan inte annat än att hålla med. Det här tycker jag att EU behöver göra något åt. Universiteten och lärosätena måste stå fria, och den akademiska friheten måste försvaras. Men jag konstaterar samtidigt att i det betänkande vi diskuterar här i kammaren i dag har Sverigedemokraterna, men också en moderat i en enskild motion, liknande förslag kring genusvetenskap.

Herr talman! Jag yrkar avslag på dem och på alla andra motioner i betänkandet. Jag yrkar bifall till utbildningsutskottets förslag i betänkande nr 14.

(Applåder)

Prot. 2018/19:89

9 maj

Forskning

Anf. 105 ROBERT STENKVIST (SD) replik:

Herr talman! Jag utlovade ju en replik, och vi har ju båda talat om kärnkraft.

Först vill jag ta upp detta med politiskt styrd forskning. Vi har ju som jag nämnde strategiska forskningsområden. Det är i viss mån politiskt styrd forskning, där vi tycker att någonting är samhällsviktigt. Därutöver värnar jag och Sverigedemokraterna verkligen lärosätenas akademiska frihet.

Jag pratade med en kille från KTH, tror jag att det var, och han menade att den forskning om kärnkraft som forskare vill göra i princip blir motarbetad. Det är inte heller akademisk frihet. Vi måste tillåta den forskning om kärnkraft som växer fram naturligt. Sedan är det jättesvårt att starta upp den igen när den har gått ned på jättelåg nivå.

Jag tycker att Mats Berglunds anförande till stora delar var väldigt positivt och bra. Jag håller med om en hel del, faktiskt.

Mats Berglund nämnde avfallet, herr talman, och jag nämnde i min tur fjärde generationens kärnkraftverk. Vad gör de? Jo, de förbrukar avfallet. Och när avfallet är förbrukat i fjärde generationens kärnkraftverk är det betydligt ofarligare. Det är naturligtvis inte ofarligt, men det har en mycket lägre halveringstid än vad kärnavfallet hade från början.

Jag hoppas att jag nu hinner med den fråga jag hade tänkt ställa från början. Miljöpartiet pratar ju jättemycket om koldioxidutsläpp. Det är nästan lite upprepning, om jag får vara så oartig. Men kärnkraften producerar enorma mängder energi utan att släppa ut koldioxid. Fjärde generationens kärnkraftverk är väldigt säkra. Är det bara en hang-up från Miljöpartiets sida?

Anf. 106 MATS BERGLUND (MP) replik:

Herr talman! Tack, Robert Stenkvist, för frågan! Det är såklart underbart att debattera kärnkraft.

Jag har lite svårt att förstå varför Sverigedemokraterna och Robert Stenkvist tycker att kärnkraftsforskning skulle vara ett strategiskt område. Jag har däremot lättare att förstå varför kärnkraftsforskare anser sig vara motarbetade. Precis som jag sa i mitt anförande skulle jag nog, om jag satt i en sådan här grupp som tilldelar medel, inte ge medel till kärnkraft. Jag anser att det är pengar i sjön. Det kommer inte att kunna omsättas i någon praktisk verksamhet.

Kärnkraften är gammal. Det är gammal teknik. Den är dyr. Den är farlig. Det skulle dessutom ta väldigt lång tid att bygga nya anläggningar. Robert Stenkvist pratar om fjärde generationen, men den har vi inte riktigt här. Den finns möjligen någonstans i framtiden men så långt fram att vi då redan har gjort den omställning som vi måste göra.

Vi har i dag alternativ som är billiga, som är klimatvänliga och som fungerar i den cirkulära ekonomin. Vi måste satsa på sol och vind och det förnybara. Att i det här läget satsa på gammal, dyr och farlig teknik skulle

försena och förhindra den satsning som vi faktiskt måste göra för att klara energiförsörjningen i framtiden.

Om jag hinner vill jag också säga att kärnkraften faktiskt inte är helt utsläppsfri. Det ska byggas kärnkraftverk, det ska brytas uran, det ska transporteras och det ska lagras. Allt detta genererar utsläpp, inte bara av kol utan också av annat.

Anf. 107 ROBERT STENKVIK (SD) replik:

Herr talman! Nej, det ska inte brytas uran med fjärde generationens kärnkraftverk. De använder gammalt bränsle som då förbrukas och blir betydligt ofarligare.

Det stämmer att vi inte har fjärde generationens kärnkraft här. Det är just därför vi behöver forskning om den. Och den är oerhört mycket säkrare. Olyckorna i Tjernobyl och Harrisburg går inte att jämföra med de nya, moderna kärnkraftverken i fjärde generationen. Det är som att jämföra en gammal PV-Volvo med moderna, krocksäkra bilar. Det låter sig inte göras, helt enkelt.

Mats Berglund nämner vindkraften. Jag vill inte låta som Björklund här; jag är inte liberal. Men han har rätt i en sak: När det inte blåser produceras det ingen el av vindkraften. Det är ingen säker el. Hela elproduktionen i Sverige är som ett jättelikt svänghjul. Det måste vara tungt, och det måste gå hela tiden. Vi kan inte heller bygga hur många vindkraftverk som helst.

Jag är också lite miljöintresserad, tro det eller ej – det är många som blir chockade nu. Jag lider av alla dessa rovfåglar som möter döden i de här vingarna. Om man nu ska propagera för vindkraft, varför kan ingen hitta på någon teknisk innovation som förhindrar denna massiva fågeldöd? Och varför är inte Miljöpartiet intresserat av sådana frågor?

Ni har förvandlats till ett enfrågeparti. Ursäkta, nu får Mats Berglund representera hela Miljöpartiet, men det låter ibland som att ni är ett enfrågeparti och struntar i alla andra miljöfrågor. Det är bara koldioxid i luften. Miljöpartisterna ser till och med koldioxiden med blotta ögat nu för tiden.

Anf. 108 MATS BERGLUND (MP) replik:

Herr talman! Nej, vi är inget enfrågeparti. Om du efterlyser andra miljöfrågor än klimatet kan du sitta här och lyssna på de debatter som miljöpartister här i parlamentet för – inte minst i de viktiga frågorna om skogen eller den biologiska mångfalden. Hotet mot denna anses av många forskare vara ett mer akut hot mot planeten än klimathotet. Det ska vi komma ihåg.

Robert Stenkvik nämnde en gammal PV. De gamla bilarna var också nya och ansågs trygga och säkra en gång i tiden, precis som första generationens kärnkraft ansågs vara den mirakelkur som skulle rädda oss från allting. Sedan har det förts över till nya generationer, och nu är det fjärde generationen som ska rädda oss. Det där kommer inte att fungera. Och framför allt: Den fjärde generationen finns inte här i dag.

Sanningen är att satsningar på kärnkraft, i vilken form det än är, skulle försena och fördyra de omställningar som vi faktiskt måste göra.

Jag vill också nämna att sol och vind visserligen kan gå ned, men när det börjar blåsa igen och när solen kommer tillbaka går det snabbt att börja producera energi igen. Ett kärnkraftverk som går ned tar jättelång tid att

starta upp igen. Att kärnkraften på något sätt är produktionssäker stämmer ju inte alls.

Prot. 2018/19:89
9 maj

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under § 9.)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 15.48 på förslag av talmannen att ajournera sammanträdet till kl. 16.00, då votering skulle äga rum.

Återupptaget sammanträde

Sammanträdet återupptogs kl. 16.00.

§ 8 Beslut om ärenden som slutdebatterats den 8 maj

NU11 Mineralpolitik

Punkt 1 (Tillståndprocesser)

1. utskottet
2. res. 1 (S, V, L, MP)

Votering:

166 för utskottet
139 för res. 1
44 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 63 M, 55 SD, 26 C, 20 KD, 2 L

För res. 1: 89 S, 25 V, 13 L, 12 MP

Frånvarande: 11 S, 7 M, 7 SD, 5 C, 3 V, 2 KD, 4 L, 4 MP, 1 -

Gulan Avci och Mats Persson (båda L) anmälde att de avsett att rösta nej men markerats ha röstat ja.

Punkt 2 (Vissa miljö- och ersättningsfrågor m.m.)

1. utskottet
2. res. 2 (M)

Votering:

142 för utskottet
63 för res. 2
100 avstod
44 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 89 S, 26 C, 15 L, 12 MP

För res. 2: 63 M

Avstod: 55 SD, 25 V, 20 KD

Frånvarande: 11 S, 7 M, 7 SD, 5 C, 3 V, 2 KD, 4 L, 4 MP, 1 -

Prot. 2018/19:89
9 maj

Punkt 3 (Markägares rättigheter)

1. utskottet
2. res. 6 (M, C, KD)

Votering:

196 för utskottet

109 för res. 6

44 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 89 S, 55 SD, 25 V, 15 L, 12 MP

För res. 6: 63 M, 26 C, 20 KD

Frånvarande: 11 S, 7 M, 7 SD, 5 C, 3 V, 2 KD, 4 L, 4 MP, 1 -

Punkt 4 (Vissa frågor om utvinning av olja och gas)

1. utskottet
2. res. 7 (V)

Votering:

260 för utskottet

25 för res. 7

20 avstod

44 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 89 S, 63 M, 55 SD, 26 C, 15 L, 12 MP

För res. 7: 25 V

Avstod: 20 KD

Frånvarande: 11 S, 7 M, 7 SD, 5 C, 3 V, 2 KD, 4 L, 4 MP, 1 -

Punkt 5 (Nationellt förbud mot frackning)

1. utskottet
2. res. 9 (V, KD)

Votering:

260 för utskottet

45 för res. 9

44 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 89 S, 63 M, 55 SD, 26 C, 15 L, 12 MP

För res. 9: 25 V, 20 KD

Frånvarande: 11 S, 7 M, 7 SD, 5 C, 3 V, 2 KD, 4 L, 4 MP, 1 -

Punkt 6 (Utvinning av uran)

1. utskottet
2. res. 10 (SD)

Votering:

250 för utskottet

55 för res. 10

44 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 89 S, 63 M, 26 C, 25 V, 20 KD, 15 L, 12 MP

För res. 10: 55 SD

Frånvarande: 11 S, 7 M, 7 SD, 5 C, 3 V, 2 KD, 4 L, 4 MP, 1 -

Prot. 2018/19:89

9 maj

NU12 Elmarknadsfrågor

Punkt 1 (Mål för leveranssäkerheten)

1. utskottet

2. res. 1 (M, SD, KD, L)

Votering:

152 för utskottet

153 för res. 1

44 frånvarande

Kammaren biföll res. 1.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 89 S, 26 C, 25 V, 12 MP

För res. 1: 63 M, 55 SD, 20 KD, 15 L

Frånvarande: 11 S, 7 M, 7 SD, 5 C, 3 V, 2 KD, 4 L, 4 MP, 1 -

Punkt 2 (Säkerheten för svenska elnät)

1. utskottet

2. res. 2 (M, KD)

Kammaren biföll utskottets förslag med acklamation.

Punkt 3 (Mål om fossilfri elproduktion)

1. utskottet

2. res. 3 (SD, L)

Votering:

235 för utskottet

70 för res. 3

44 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 89 S, 63 M, 26 C, 25 V, 20 KD, 12 MP

För res. 3: 55 SD, 15 L

Frånvarande: 11 S, 7 M, 7 SD, 5 C, 3 V, 2 KD, 4 L, 4 MP, 1 -

Punkt 4 (Övrigt om elmarknaden)

1. utskottet

2. res. 5 (SD)

3. res. 6 (C, V)

Förberedande votering:

56 för res. 5

51 för res. 6

198 avstod

44 frånvarande

Kammaren biträdde res. 5.

Prot. 2018/19:89
9 maj

Huvudvotering:
101 för utskottet
55 för res. 5
149 avstod
44 frånvarande
Kammaren biföll utskottets förslag.
Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 89 S, 12 MP
För res. 5: 55 SD
Avstod: 63 M, 26 C, 25 V, 20 KD, 15 L
Frånvarande: 11 S, 7 M, 7 SD, 5 C, 3 V, 2 KD, 4 L, 4 MP, 1 -

UU6 Europarådet

Kammaren biföll utskottets förslag.

§ 9 Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde

MJU14 Säkerhet vid geologisk lagring av koldioxid

Kammaren biföll utskottets förslag.

UbU13 Högskolan

Punkt 4 (Resurstilldelning)

1. utskottet
2. res. 9 (M)
3. res. 10 (SD)

Förberedande votering:

64 för res. 9
54 för res. 10
186 avstod
45 frånvarande
Kammaren biträdde res. 9.

Huvudvotering:

141 för utskottet
63 för res. 9
100 avstod
45 frånvarande
Kammaren biföll utskottets förslag.
Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 89 S, 25 V, 15 L, 12 MP
För res. 9: 63 M
Avstod: 54 SD, 26 C, 20 KD
Frånvarande: 11 S, 7 M, 8 SD, 5 C, 3 V, 2 KD, 4 L, 4 MP, 1 -

Punkt 8 (Vissa studentfrågor)

1. utskottet

2. res. 20 (V)

Votering:

264 för utskottet

25 för res. 20

15 avstod

45 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 89 S, 63 M, 54 SD, 26 C, 20 KD, 12 MP

För res. 20: 25 V

Avstod: 15 L

Frånvarande: 11 S, 7 M, 8 SD, 5 C, 3 V, 2 KD, 4 L, 4 MP, 1 -

Punkt 16 (Fler vägar till läraryrket)

1. utskottet

2. res. 38 (KD)

Votering:

141 för utskottet

20 för res. 38

143 avstod

45 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 89 S, 25 V, 15 L, 12 MP

För res. 38: 20 KD

Avstod: 63 M, 54 SD, 26 C

Frånvarande: 11 S, 7 M, 8 SD, 5 C, 3 V, 2 KD, 4 L, 4 MP, 1 -

Punkt 22 (Läroutbildningens innehåll)

1. utskottet

2. res. 48 (L)

Votering:

152 för utskottet

15 för res. 48

137 avstod

45 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 89 S, 26 C, 25 V, 12 MP

För res. 48: 15 L

Avstod: 63 M, 54 SD, 20 KD

Frånvarande: 11 S, 7 M, 8 SD, 5 C, 3 V, 2 KD, 4 L, 4 MP, 1 -

Prot. 2018/19:89
9 maj

Punkt 25 (Utbildningarnas arbetslivsanknytning)

1. utskottet

2. res. 59 (C)

Votering:

161 för utskottet

26 för res. 59

117 avstod

45 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 89 S, 25 V, 20 KD, 15 L, 12 MP

För res. 59: 26 C

Avstod: 63 M, 54 SD

Frånvarande: 11 S, 7 M, 8 SD, 5 C, 3 V, 2 KD, 4 L, 4 MP, 1 -

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

UbU14 Forskning

Punkt 1 (Forskningsfinansiering)

1. utskottet

2. res. 2 (KD)

Votering:

221 för utskottet

20 för res. 2

63 avstod

45 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 89 S, 54 SD, 26 C, 25 V, 15 L, 12 MP

För res. 2: 20 KD

Avstod: 63 M

Frånvarande: 11 S, 7 M, 8 SD, 5 C, 3 V, 2 KD, 4 L, 4 MP, 1 -

Punkt 3 (Karriärvägar och meritering för forskare)

1. utskottet

2. res. 6 (C)

3. res. 7 (L)

Förberedande votering:

27 för res. 6

16 för res. 7

261 avstod

45 frånvarande

Kammaren biträdde res. 6.

Huvudvotering:

263 för utskottet

26 för res. 6

15 avstod

45 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 89 S, 63 M, 54 SD, 25 V, 20 KD, 12 MP

För res. 6: 26 C

Avstod: 15 L

Frånvarande: 11 S, 7 M, 8 SD, 5 C, 3 V, 2 KD, 4 L, 4 MP, 1 -

Prot. 2018/19:89

9 maj

Punkt 5 (Riktad fördelning av forskningsanslag m.m.)

1. utskottet

2. res. 11 (SD)

3. res. 13 (V)

Förberedande votering:

61 för res. 11

25 för res. 13

216 avstod

47 frånvarande

Kammaren biträdde res. 11.

Betty Malmberg och Niklas Wykman (båda M) anmälde att de avsett att avstå från att rösta men markerats ha röstat ja.

Gulan Avci (L) anmälde att hon avsett att avstå från att rösta men markerats som frånvarande.

Huvudvotering:

180 för utskottet

54 för res. 11

70 avstod

45 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 89 S, 63 M, 1 C, 15 L, 12 MP

För res. 11: 54 SD

Avstod: 25 C, 25 V, 20 KD

Frånvarande: 11 S, 7 M, 8 SD, 5 C, 3 V, 2 KD, 4 L, 4 MP, 1 -

Punkt 6 (Forskningsinfrastruktur och innovationer)

1. utskottet

2. res. 15 (M)

Votering:

187 för utskottet

63 för res. 15

53 avstod

46 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 89 S, 26 C, 25 V, 20 KD, 15 L, 12 MP

För res. 15: 63 M

Avstod: 53 SD

Frånvarande: 11 S, 7 M, 9 SD, 5 C, 3 V, 2 KD, 4 L, 4 MP, 1 -

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

§ 10 Bordläggning

Följande dokument anmäldes och bordlades:

Proposition

2018/19:128 Förlängning av lagen om tillfälliga begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige

Motioner

med anledning av skr. 2018/19:113 Ett ändrat prishöjningstak för frimärkta brev

2018/19:3098 av Magnus Jacobsson m.fl. (KD)

med anledning av skr. 2018/19:114 Strategisk exportkontroll 2018 – krigsmateriel och produkter med dubbla användningsområden

2018/19:3099 av Håkan Svenneling m.fl. (V)

2018/19:3100 av Kerstin Lundgren m.fl. (C)

§ 11 Anmälan om interpellationer

Följande interpellationer hade framställts:

den 8 maj

2018/19:225 Vaccinationer och bioterrorberedskap

av *Marléne Lund Kopparklint* (M)

till socialminister Lena Hallengren (S)

2018/19:226 Beredskap för skogsbränder i sommar

av *Daniel Bäckström* (C)

till statsrådet Mikael Damberg (S)

§ 12 Anmälan om frågor för skriftliga svar

Följande frågor för skriftliga svar hade framställts:

den 8 maj

2018/19:616 Landbaserad laxodling i Sverige

av *Fredrik Christensson* (C)

till statsrådet Jennie Nilsson (S)

2018/19:617 Skärpta straff för våldtäkt

av *Åsa Coenraads* (M)

till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2018/19:618 Nya isbrytare

av *Mikael Larsson* (C)

till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

2018/19:619 Rehabiliteringskedjan

av *Elisabeth Björnsdotter Rahm* (M)

till statsrådet Annika Strandhäll (S)

2018/19:620 Ombyggnationen av E4 genom Nordanstig
av *Viktor Wärnick* (M)

till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

2018/19:621 Antisemitiska strömningar i Malmö

av *Hans Wallmark* (M)

till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2018/19:622 Antisemitismen i Sverige

av *Johan Forssell* (M)

till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2018/19:623 Paragraf 3-områden

av *Ingemar Kihlström* (KD)

till statsrådet Mikael Damberg (S)

2018/19:624 Regeringens reformering av lärarutbildningen

av *Robert Stenkvist* (SD)

till statsrådet Matilda Ernkrans (S)

2018/19:625 Åtgärder för att minska sjukskrivningarna

av *Elisabeth Björnsdotter Rahm* (M)

till statsrådet Annika Strandhäll (S)

2018/19:626 Den europeiska åklagarmyndigheten Eppo

av *Linda Westerlund Snecker* (V)

till statsrådet Mikael Damberg (S)

§ 13 Anmälan om skriftliga svar på frågor

Skriftliga svar på följande frågor hade kommit in:

den 8 maj

2018/19:574 Utredning av internationella adoptioner

av *Martina Johansson* (C)

till socialminister Lena Hallengren (S)

2018/19:577 Internationella adoptioner

av *Martina Johansson* (C)

till socialminister Lena Hallengren (S)

2018/19:578 Initiativ efter utredning av internationella adoptioner

av *Martina Johansson* (C)

till socialminister Lena Hallengren (S)

2018/19:576 Jordbruksverkets EU-böter

av *Helena Lindahl* (C)

till statsrådet Jennie Nilsson (S)

2018/19:582 Information om rökfria utomhusmiljöer

av *Barbro Westerholm* (L)

till socialminister Lena Hallengren (S)

2018/19:583 Rutiner för handläggning av bilstöd

av *Bengt Eliasson* (L)

till socialminister Lena Hallengren (S)

2018/19:587 Uppvisning av terrängfordon

av *Martina Johansson* (C)

till miljö- och klimatminister Isabella Lövin (MP)

Prot. 2018/19:89
9 maj

2018/19:590 Ny och uppdaterad nationell cancerstrategi

av *Camilla Waltersson Grönvall* (M)
till socialminister *Lena Hallengren* (S)

2018/19:591 Nordiska doktorandprogram

av *Kjell-Arne Ottosson* (KD)
till statsrådet *Matilda Ernkrans* (S)

2018/19:594 Stärkt äganderätt

av *Ann-Charlotte Hammar Johnsson* (M)
till statsrådet *Jennie Nilsson* (S)

2018/19:595 Framtidens blåljuskommunikation och Rakel G2

av *Mikael Larsson* (C)
till statsrådet *Mikael Damberg* (S)

2018/19:598 Genomförandet av ändringsdirektivet till EU:s vapendirektiv

av *Adam Marttinen* (SD)
till statsrådet *Mikael Damberg* (S)

2018/19:596 Rättigheter för barn som fötts utomlands genom värdmoderskap

av *Barbro Westerholm* (L)
till justitie- och migrationsminister *Morgan Johansson* (S)

2018/19:600 Nationell dag för att minnas seyfos offer

av *Markus Wiechel* (SD)
till utrikesminister *Margot Wallström* (S)

2018/19:601 Religiös påverkan på utbildningen

av *Markus Wiechel* (SD)
till utbildningsminister *Anna Ekström* (S)

2018/19:602 Försvarsmaktens arbete med säkerhetsprövningar

av *Markus Wiechel* (SD)
till försvarsminister *Peter Hultqvist* (S)

§ 14 Kammaren åtskildes kl. 16.18.

Sammanträdet leddes
av tredje vice talmannen från dess början till ajourneringen kl. 13.52,
av talmannen därefter till ajourneringen kl. 15.48 och
av tredje vice talmannen därefter till dess slut.

Vid protokollet

JOHAN WELANDER

/Olof Pilo

§ 1 Anmälan om fördröjt svar på interpellation	1
§ 2 Anmälan om faktapromemoria	1
§ 3 Säkerhet vid geologisk lagring av koldioxid	1
Miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2018/19: MJU14	1
(Beslut fattades under § 9.)	1
§ 4 Högskolan	2
Utbildningsutskottets betänkande 2018/19: UbU13	2
Anf. 1 MARIE-LOUISE HÄNEL SANDSTRÖM (M)	2
Anf. 2 ROBERT STENKVIST (SD)	3
Anf. 3 ULRIKA HEIE (C)	5
Anf. 4 ILONA SZATMARI WALDAU (V)	7
Anf. 5 ROBERT STENKVIST (SD) replik	9
Anf. 6 ILONA SZATMARI WALDAU (V) replik	10
Anf. 7 ROBERT STENKVIST (SD) replik	10
Anf. 8 ILONA SZATMARI WALDAU (V) replik	10
Anf. 9 TREDJE VICE TALMANNEN	11
Anf. 10 PIA STEENSLAND (KD)	11
Anf. 11 ROGER HADDAD (L)	14
Anf. 12 GUNILLA SVANTORP (S)	15
Anf. 13 ROGER HADDAD (L) replik	17
Anf. 14 GUNILLA SVANTORP (S) replik	17
Anf. 15 ROGER HADDAD (L) replik	18
Anf. 16 GUNILLA SVANTORP (S) replik	18
Anf. 17 ROBERT STENKVIST (SD) replik	19
Anf. 18 GUNILLA SVANTORP (S) replik	19
Anf. 19 ROBERT STENKVIST (SD) replik	20
Anf. 20 GUNILLA SVANTORP (S) replik	20
Anf. 21 MATS BERGLUND (MP)	21
(Beslut fattades under § 9.)	23
§ 5 Forskning	23
Utbildningsutskottets betänkande 2018/19: UbU14	23
Anf. 22 MARIE-LOUISE HÄNEL SANDSTRÖM (M)	23
Anf. 23 ROBERT STENKVIST (SD)	25
Anf. 24 MARIE-LOUISE HÄNEL SANDSTRÖM (M) replik	27
Anf. 25 ROBERT STENKVIST (SD) replik	27
Anf. 26 MARIE-LOUISE HÄNEL SANDSTRÖM (M) replik	27
Anf. 27 ROBERT STENKVIST (SD) replik	27
Anf. 28 FREDRIK CHRISTENSSON (C)	28
(forts. § 7)	30
Ajournering	30
Återupptaget sammanträde	30
§ 6 Frågestund	30
Anf. 29 TALMANNEN	30
<i>Regeringens syn på Försvarsberedningen</i>	<i>30</i>
Anf. 30 PÅL JONSON (M)	30

Anf. 31	Försvarsminister PETER HULTQVIST (S).....	31
Anf. 32	PÅL JONSON (M).....	31
Anf. 33	Försvarsminister PETER HULTQVIST (S).....	31
	<i>Ett svenskt veto mot EU-kommissionens budget.....</i>	<i>32</i>
Anf. 34	CHARLOTTE QUENSEL (SD).....	32
Anf. 35	Miljö- och klimatminister ISABELLA LÖVIN (MP).....	32
Anf. 36	CHARLOTTE QUENSEL (SD).....	32
Anf. 37	Miljö- och klimatminister ISABELLA LÖVIN (MP).....	32
	<i>Åtgärder för minskade utsläpp.....</i>	<i>33</i>
Anf. 38	MAGNUS EK (C).....	33
Anf. 39	Miljö- och klimatminister ISABELLA LÖVIN (MP).....	33
Anf. 40	MAGNUS EK (C).....	33
Anf. 41	Miljö- och klimatminister ISABELLA LÖVIN (MP).....	33
	<i>Avskaffande av flygets skattebefrielse.....</i>	<i>34</i>
Anf. 42	JENS HOLM (V).....	34
Anf. 43	Miljö- och klimatminister ISABELLA LÖVIN (MP).....	34
Anf. 44	JENS HOLM (V).....	34
Anf. 45	Miljö- och klimatminister ISABELLA LÖVIN (MP).....	35
	<i>Forskning om biobränslen.....</i>	<i>35</i>
Anf. 46	KJELL-ARNE OTTOSSON (KD).....	35
Anf. 47	Statsrådet MATILDA ERNKRANS (S).....	35
Anf. 48	KJELL-ARNE OTTOSSON (KD).....	35
Anf. 49	Statsrådet MATILDA ERNKRANS (S).....	36
	<i>Uteblivna disciplinära åtgärder i skolan.....</i>	<i>36</i>
Anf. 50	ROGER HADDAD (L).....	36
Anf. 51	Utbildningsminister ANNA EKSTRÖM (S).....	36
Anf. 52	ROGER HADDAD (L).....	37
Anf. 53	Utbildningsminister ANNA EKSTRÖM (S).....	37
	<i>Lärosätenas roll i klimatomställningen.....</i>	<i>37</i>
Anf. 54	MATTIAS VEPSÅ (S).....	37
Anf. 55	Statsrådet MATILDA ERNKRANS (S).....	37
Anf. 56	MATTIAS VEPSÅ (S).....	38
Anf. 57	Statsrådet MATILDA ERNKRANS (S).....	38
	<i>Barns tillgång till naturupplevelser.....</i>	<i>38</i>
Anf. 58	RASMUS LING (MP).....	38
Anf. 59	Utbildningsminister ANNA EKSTRÖM (S).....	38
Anf. 60	RASMUS LING (MP).....	39
Anf. 61	Utbildningsminister ANNA EKSTRÖM (S).....	39
	<i>Kvaliteten på lärarutbildningen.....</i>	<i>39</i>
Anf. 62	MARIA STOCKHAUS (M).....	39
Anf. 63	Statsrådet MATILDA ERNKRANS (S).....	39
Anf. 64	MARIA STOCKHAUS (M).....	40
Anf. 65	Statsrådet MATILDA ERNKRANS (S).....	40
	<i>En ny svensk strategi för den arktiska regionen.....</i>	<i>40</i>

Anf. 66 CASSANDRA SUNDIN (SD).....	40
Anf. 67 Miljö- och klimatminister ISABELLA LÖVIN (MP).....	40
Anf. 68 CASSANDRA SUNDIN (SD).....	41
Anf. 69 Miljö- och klimatminister ISABELLA LÖVIN (MP).....	41
<i>Samexistens mellan försvar och civilbefolkning på Gotland</i>	41
Anf. 70 LARS THOMSSON (C).....	41
Anf. 71 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S).....	41
Anf. 72 LARS THOMSSON (C).....	41
Anf. 73 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S).....	42
<i>Livsmedelsförsörjningen vid kris eller krig</i>	42
Anf. 74 MAGNUS OSCARSSON (KD).....	42
Anf. 75 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S).....	42
Anf. 76 MAGNUS OSCARSSON (KD).....	42
Anf. 77 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S).....	43
<i>Ordningsomdömen i skolan</i>	43
Anf. 78 TOMAS KRONSTÅHL (S).....	43
Anf. 79 Utbildningsminister ANNA EKSTRÖM (S).....	43
Anf. 80 TOMAS KRONSTÅHL (S).....	43
Anf. 81 Utbildningsminister ANNA EKSTRÖM (S).....	44
<i>Regeringens satsning på värdefull natur</i>	44
Anf. 82 REBECKA LE MOINE (MP).....	44
Anf. 83 Miljö- och klimatminister ISABELLA LÖVIN (MP).....	44
Anf. 84 REBECKA LE MOINE (MP).....	44
Anf. 85 Miljö- och klimatminister ISABELLA LÖVIN (MP).....	45
<i>Insatser mot dödliga arbetsplatsolyckor</i>	45
Anf. 86 SAILA QUICKLUND (M).....	45
Anf. 87 Miljö- och klimatminister ISABELLA LÖVIN (MP).....	45
<i>EU:s sociala pelare</i>	46
Anf. 88 ALEXANDER CHRISTIANSSON (SD).....	46
Anf. 89 Miljö- och klimatminister ISABELLA LÖVIN (MP).....	46
<i>Klimatomställningen och minskade klyftor</i>	46
Anf. 90 HANNA WESTERÉN (S).....	46
Anf. 91 Miljö- och klimatminister ISABELLA LÖVIN (MP).....	47
<i>Kompetensbrist i de gröna näringarna</i>	47
Anf. 92 JOHN WIDEGREN (M).....	47
Anf. 93 Utbildningsminister ANNA EKSTRÖM (S).....	47
<i>Effekterna av flygskatten på urbaniseringen</i>	48
Anf. 94 ERIC WESTROTH (SD).....	48
Anf. 95 Miljö- och klimatminister ISABELLA LÖVIN (MP).....	48
<i>Bristen på officerare</i>	48
Anf. 96 MARIE AXELSSON (S).....	48
Anf. 97 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S).....	49

<i>Stöd till miljöarbetet i länderna på västra Balkan</i>	49
Anf. 98 JASENKO OMANOVIC (S)	49
Anf. 99 Miljö- och klimatminister ISABELLA LÖVIN (MP)	49
§ 7 (forts. från § 5) Forskning (forts. UbU14)	50
Anf. 100 ILONA SZATMARI WALDAU (V)	50
Anf. 101 PIA STEENSLAND (KD)	51
Anf. 102 MATS PERSSON (L)	53
Anf. 103 GUNILLA SVANTORP (S)	55
Anf. 104 MATS BERGLUND (MP)	56
Anf. 105 ROBERT STENKVIST (SD) replik	59
Anf. 106 MATS BERGLUND (MP) replik	59
Anf. 107 ROBERT STENKVIST (SD) replik	60
Anf. 108 MATS BERGLUND (MP) replik	60
(Beslut fattades under § 9.)	61
Ajournering	61
Återupptaget sammanträde	61
§ 8 Beslut om ärenden som slutdebatterats den 8 maj	61
NU11 Mineralpolitik	61
NU12 Elmarknadsfrågor	63
UU6 Europarådet	64
§ 9 Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde	64
MJU14 Säkerhet vid geologisk lagring av koldioxid	64
UbU13 Högskolan	64
UbU14 Forskning	66
§ 10 Bordläggning	68
§ 11 Anmälan om interpellationer	68
§ 12 Anmälan om frågor för skriftliga svar	68
§ 13 Anmälan om skriftliga svar på frågor	69
§ 14 Kammaren åtskildes kl. 16.18.	70